

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Mirela Mihăescu • Ștefan Pacearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

Clasa a IV-a

semestrul al II-lea



Editura INTUITEXT

 **intuitext**
grup SOFTWIN

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 5471 din 12.10.2016, în urma evaluării, și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5003 din 02.12.2014.



Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Mirela Mihăescu • Ștefan Pacearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

Clasa a IV-a

semestrul al II-lea



Editura INTUITEXT

intuitext
grup SOFTWIN

Disciplina: **Limba și literatura română**
Clasa: **a IV-a, semestrul al II-lea**
Număr de pagini/ volum: **88**

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE						
Anul	Numele elevului	Clasa	Școala	An școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1						
2						
3						
4						

*Starea manualului se înscrie folosind termenii: *nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.*

Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect. Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Copyright © 2016 – **Editura INTUITEXT**

Toate drepturile rezervate Editurii INTUITEXT.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă a Editurii INTUITEXT.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Limba și literatura română : clasa a IV-a / Mirela Mihăescu,
Ștefan Pacearcă, Anița Dulman, - București : Intuitext, 2016
2 vol.

ISBN 978-606-8681-63-4

Semestrul 2. - 2016. - ISBN 978-606-8681-62-7

I. Mihăescu, Mirela

II. Pacearcă, Ștefan

III. Dulman, Anița

811.135.1(075)

821.135.1.09(075)

Editura INTUITEXT

București, b-dul Dimitrie
Pompeiu nr. 10A,
Clădirea Conect 1, etaj 1,
zona A, biroul nr. 2, sector 2

Departamentul vânzări:

Telefon: 0372.156.300

Fax: 021.233.07.63

vanzari@intuitext.ro

www.intuitext.ro

Referenți:

Prof. univ. dr. Marin Manolescu – Universitatea București

Conf. univ. dr. Luminița Mihaela Drăghicescu – Universitatea „Valahia” Târgoviște

Prof. grad did. I Gabriela Florica Catrina – C.N. „Constantin Cantacuzino” Târgoviște

Imnul național al României

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!“ strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuprins

Deșteaptă-te, române!, de Andrei Mureșanu 3

Prietenii mei, Maria și Luca 6

7 Recapitulare 7

Pentru un start bun 7

8 Universul școlii 11

COMPETENȚE

- 1.5 Manifestarea interesului pentru receptarea mesajului oral indiferent de perturbările de canal
- 2.3 Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/ a unei activități derulate în școală sau extrașcolar
- 2.5 Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
- 3.2 Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
- 3.4 Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5 Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 4.1 Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.5 Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

Seara talentelor, după Sara Pennypacker 12

Verbul. Numărul și persoana verbului 15

Timpurile verbului 17

Susținerea unei opinii 18

Ortograme 19

Ascultăm și comunicăm! 20

Școala de altădată, după Romulus Dinu 21

Recapitulare 25

Evaluare 26

Exersezi, corectezi, progresezi! 28

9 Comunicăm 29

COMPETENȚE

- 1.1 Realizarea de deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil
- 2.1 Descrierea unui personaj dintr-o carte/ dintr-un film/ a unui personaj imaginar urmărind un set de repere
- 2.2 Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
- 3.3 Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4 Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 4.1 Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.4 Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste/ dintr-un film/ desen animat/ a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/ trăite

Charlie și fabrica de ciocolată, de Roald Dahl 30

Semnele de punctuație 33

Dialogul 34

Transformarea unui text dialogat în povestire 35

Habarnam devine pictor, după Nikolai Nosov 36

Banda desenată 39

Ascultăm și comunicăm! 40

Recapitulare 41

Evaluare 42

Exersezi, corectezi, progresezi! 44

COMPETENȚE

- 1.3 Sesizarea abaterilor din mesajele audiate în vederea corectării acestora
- 2.2 Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin
- 2.4 Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup
- 3.2 Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
- 3.3 Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4 Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.5 Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora
- 4.1 Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text

Unde-i tata?, după Jack Canfield 46

Cuvântul – parte de propoziție. Predicatul 49

Subiectul. Acordul predicatului cu subiectul ... 50

Scrierea unui text în care se prezintă o întâmplare trăită 51

Necazurile unui uragan de treabă, după Adina Popescu 52

Scrierea unui text în care se prezintă întâmplări imaginate 55

Ascultăm și comunicăm! 56

Recapitulare 57

Evaluare 58

Exersezi, corectezi, progresezi! 60

COMPETENȚE

- 1.4 Manifestarea atenției față de diverse tipuri de mesaje în contexte previzibile
- 2.5 Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale
- 3.3 Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit
- 3.4 Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii
- 3.6 Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare
- 4.1 Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație în redactarea de text
- 4.2 Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie sau digital
- 4.5 Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale

Un prieten pentru Faruk, după Don Rowe și Jan Newton 62

E-mailul 65

Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată 66

Afișul 67

Fiind băiet păduri cutreieram, de Mihai Eminescu 68

Proiect *Din copilărie* 69

Ascultăm și comunicăm! 70

Recapitulare 71

Evaluare 72

Exersezi, corectezi, progresezi! 74

COMPETENȚE

- 1.3
- 2.1
- 2.2
- 3.1
- 3.4
- 3.5
- 4.1
- 4.2
- 4.3

Din fereastra clasei mele, de Emilia Căldăraru 76

Emil pornește la drum, după Erich Kastner 78

Proiect

Delta Dunării, o destinație de vacanță 81

Evaluare finală 84

Descoperă ce poți citi în vacanță! 88

Prietenii mei

Maria







Luca



IMPORTANT

Toate secvențele de predare-învățare
au animații în manualul digital!

-  Activitate interactivă în manualul digital
-  Film sau animație în manualul digital
-  Imagine cu sunet în manualul digital
-  Imagine fără sunet în manualul digital

Recapitulare

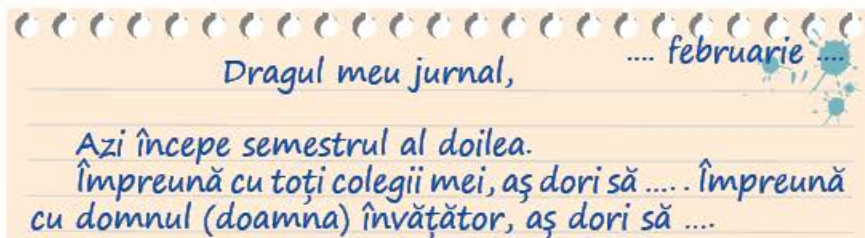
Pentru un start bun

Bun venit în semestrul al doilea! Ți-am pregătit un rucsac marca **La școală cu un zâmbet!**, în care să adaugi ce ai dori tu să înveți în acest semestru!



- 1 Știi că un zâmbet are puteri magice? Scrie o listă, pornind de la exemplul dat:
- Un zâmbet transformă un moment trist într-unul vesel.
 - Un zâmbet

- 2 Scrie în jurnalul tău exemple de activități care îți pot crea voie bună în acest semestru.



- 3 **Lucrați în grup.** Explicați înțelesul expresiilor subliniate. Un membru al grupului va prezenta în fața clasei explicațiile voastre. Rețineți sensurile neobișnuite, surprinzătoare.

Dragii mei copii isteți,
Înțelegeți bine foarte:
Una este să ai cărți,
Alta este să ai carte.

Însă, pe de altă parte,
Dragii mei copii isteți,
Cine vrea să aibă carte
Trece mai întâi prin cărți.

(Câteva lucruri știute despre carte și cărți, Vasile Romanciuc)

- 4 **Atelier de lectură – Ce citesc? De ce citesc? Cum citesc?**

A a) Citește textul *O plimbare cu mașina gazoasă*, de N. Nosov.

Într-o bună zi, Șurubel și Piuliță s-au încuiat în atelierul lor și s-au apucat să meșterească ceva în secret.

O lună întregă au lucrat ei cu ușile închise și au pilit, au nituit, au lipit, au lucrat la strung.

La sfârșitul lunii, toți au văzut că meșterii au construit un automobil. Acesta funcționa cu ajutorul unui amestec de apă gazoasă cu sirop. Gazul din rezervor trecea printr-o conductă într-un butoiș de aramă și acționa un piston care învârtea roțile. Siropul servea la

P
O
V
E
S
T
I
R
E

b) Completează enunțurile.

• Îmi place să citesc povești, povestiri, basme, legende, deoarece

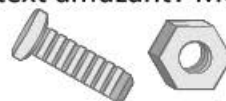
• Când citesc, fac predicții, ilustrez textul, mă identific cu personajele, exprim păreri personale, stabilesc legături cu ceea ce știu, propun alt titlu,,

c) Formulează răspunsuri la întrebări.

- Care sunt personajele textului?
- De ce crezi că au primit personajele aceste nume? Desenează-le așa cum ți le imaginezi!
- Ce impresie ai despre cele două personaje?

- Ce meșteresc Șurubel și Piuliță?
- La ce crezi că era folosit siropul? Continuă enunțul: *Siropul servea la*
- Ți se pare un text amuzant? Motivează.

d) Alcătuieste enunțuri în care să folosești cuvintele ilustrate alăturat.



B a) Citește textul.

Hai la nouri de vânzare,
nouri roșii și bogheți
potolesc zăduful mare!
Vând nori cirus, viorii,
și nori roz și dimineți
și amurguri aurii!

Și-o stea galbenă-nvoiesc
de pe-un verde ram culeasă
chiar din piersicul ceresc!
Și mai vând zăpezi și flăcări
Și-acest cânt negustoresc!
(*Strigare*, de Rafael Alberti)

P
O
E
Z
I
E

b) Completează enunțurile.

- Îmi place să citesc poezii, deoarece
- Când citesc poezii, rețin versuri, cuvinte, compun versuri,



VOCABULAR

bogheți – frumoși și mari

zăduf – căldură mare, înăbușitoare; arșiță, caniculă

- c) Recitați, în perechi, poezia *Strigare*, de Rafael Alberti, cu intonația potrivită titlului.
 d) Citește cuvintele care rimează, din prima strofă. Scrie adjectivele și precizează genul și numărul acestora.
 e) Transcrie a doua strofă și indică, prin subliniere, cuvintele care rimează.
 f) Cum ar fi scris poetul prima strofă dacă ar fi fost de vânzare un singur nor din fiecare fel?
 Continuă strofa: *Hai la nouri de vânzare,*
nour
 g) Ce simți când citești poezia? Desenează simbolul potrivit. 😊 😞 😏 😡 😟
 h) Consideri că titlul poeziei este potrivit? Motivează. Scrie un alt titlu.

C a) Citește textul *Primele vehicule cu abur*, de pe Wikipedia.

Primul vehicul acționat de forța aburului a fost realizat în anul 1672, de un călugăr. Era un fel de **jucărie** pentru împăratul Chinei, nu pentru transportul călătorilor.

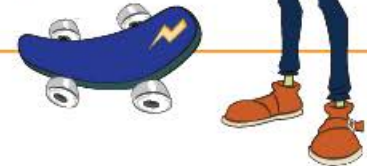
Adevăratele vehicule acționate cu abur au apărut în Europa. Un inginer francez a realizat, în anii 1770 - 1771, un fel de **cărucior** care se deplasa prin forța aburului și era destinat să transporte greutatea. Se deplasa cu o viteză mică (maximum 4 km/oră).

Un american a realizat în 1789, un fel de **vehicul-amfibie**, care se deplasa și pe apă datorită unei roți cu palete. În anul 1873, un proiectant francez a realizat primul **automobil** cu 12 locuri, care atingea 40 km/oră.

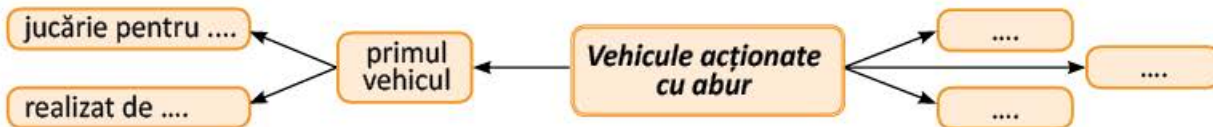
I
N
F
O
R
M
A
T
I
I

b) Completează enunțurile.

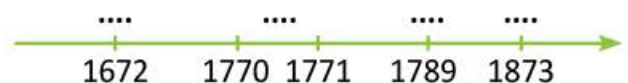
- Îmi doresc să citesc texte informative, deoarece vreau să am cât mai multe cunoștințe
- Când citesc, folosesc scheme, ..., ..., ..., identific în text cuvintele-cheie,



- c) Alcătuieste enunțuri, folosind **cuvintele-cheie** din text.
 d) Desenează un *ciorchine* și completează-l cu informații din text.



e) Trasează **axa timpului**. Scrie tipul de vehicul construit în fiecare an.



b) Completează enunțurile.

D a) Citește textul *Cum se construiește un vehicul-jucărie*.

Un ambalaj de plastic din care tocmai ai băut apa poate deveni o jucărie simpatică: **un vehicul**. Ai nevoie de cinci dopuri de plastic, două bețe pentru frigărui, lipici, foarfece, carton colorat.

Instrucțiuni:

- Se face un orificiu în mijlocul fiecărui dop.
- Se perforază recipientul de apă în câte două locuri opuse: pe partea dreaptă și pe partea stângă.
- Se introduce câte un bețișor, dintr-o parte în cealaltă.
- Se introduce câte un dop la capătul fiecărui bețișor.
- Se fixează dopurile cu pastă de lipit.
- Se decupează sticla în partea superioară.
- Se lipesc în interior două banchete confecționate din carton.

I N S T R U C T I U N I

- Când citești instrucțiunile de realizare a unui obiect, sunt atent (atentă) la
- Cercetez textul, selectez



c) Există aspecte pe care le consideri mai puțin importante în textul de mai sus? Citește-le.

d) Scrie o listă cu materialele necesare pentru confecționarea jucăriei.

e) Scrie acțiunile întreprinse asupra fiecărui obiect precizat în tabelul de mai jos.

dop	recipient de apă	bețișor
Se face

5 a) Caută în dicționar înțelesul cuvântului *automobil*. Cum vei proceda? Completează enunțurile: *Mai întâi caut cuvântul la litera, apoi caut cuvintele care încep cu literele, după aceea*

Când nu cunosc sensul unui cuvânt, citeșc explicația din dicționar.

b) Observă explicațiile cuvântului *automobil*. Transcrie explicația corespunzătoare substantivului, dintre cele date mai jos.

- Vehicul cu patru (rar trei, șase) roți pneumatice, mișcat de un motor cu explozie internă, cu aburi, cu electricitate sau aer comprimat.
- (despre vehicule) Care se mișcă cu ajutorul unui motor propriu.

c) Alcătuieste o propoziție în care cuvântul *automobil* este substantiv.



6 **Lucrați în grup.** Ghiozdanul este prea greu? Propuneți soluții pentru a rezolva această problemă! Imaginați un vehicul neobișnuit pentru transportul cărților, caietelor:

ȘTIATI CĂ...?

Un copil care cântărește 30 de kilograme nu trebuie să ducă în spate mai mult de trei kilograme.

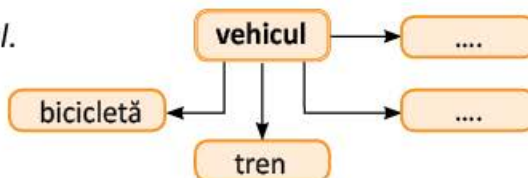
a) Realizați *constelația* obiectelor în care se transportă rechizitele.



b) Căutați în dicționar și scrieți definiția cuvântului *vehicul*.

c) Realizați un *ciorchine* pornind de la cuvântul *vehicul*.

d) Găsiți denumiri surprinzătoare pentru un vehicul ce ar putea transporta rechizitele.



Exemple: *ghiozdanomobil, elicorucsacopter*

7 **Lucrați în grup.** Alegeți unul dintre vehiculele imaginate la exercițiul 6, punctul d).



- Discutați despre aspectul pe care l-ar putea avea vehiculul ales (elemente componente, culori, formă).
- Realizați un desen/colaj al vehiculului imaginat.
- Imaginați-vă întâmplări care ar putea avea legătură cu vehiculul imaginat. Completați un tabel asemănător celui de mai jos pentru a aduna cât mai multe idei.

Povestea unui ghiozdan					
Locuri	Eroi	Cauze	Acțiuni	Obiecte	Stări
<ul style="list-style-type: none"> un atelier o cameră la școală 	<ul style="list-style-type: none"> Șurubel o zână un elev 	<ul style="list-style-type: none"> Ghiozdanul s-a rupt. greutatea ghiozdanului teleportare în viitor 	<ul style="list-style-type: none"> meșterește dorește ceva face schițe 	<ul style="list-style-type: none"> unelte o baghetă mașina timpului 	<ul style="list-style-type: none"> tristețe bucurie curiozitate

8 **Atelier de scriere.** Scrie un text cu titlul *Povestea unui ghiozdan*, având în vedere sugestiile:

- Selectează din tabelul completat la exercițiul 7 aspectele despre care vrei să scrii.
- Înainte să începi, trebuie să stabilești ceea ce vei scrie în **introducere**, în **cuprins** și să te hotărăști cum se va **încheia** povestirea.

I

- Când se întâmplă?
- Unde se petrec întâmplările?
- Cine participă?

C

- Ce eveniment declanșează întâmplările?
- Cum reacționează personajele?
- Ce întâmplări se petrec?

Î

- Cum se sfârșesc întâmplările?
- Cum se simt personajele, la final?

- Folosește cuvinte cu rol de legătură între întâmplări, cum ar fi: *deodată, apoi, după aceea*.
- Cuvintele care se repetă pot fi înlocuite cu altele care au același înțeles. Poți folosi pronumele personale: *eu, tu, el, noi*
- Folosește cuvinte care pot impresiona cititorul și care exprimă emoții, culori, zgomote, anumite fapte, acțiuni.
- Scrie textul pe ciornă, revizuieste-l, apoi scrie forma finală pe caiet.

CREAZĂ! – Povestii din cuvinte-imagini

9 Scrie un text de 4 – 5 rânduri, pornind de la modelul dat:

Aceasta este . Dimineața, își ia și pornește pe spre . Din păcate, e foarte lung și e greu. suspină și oftează. merge până la

(*Ghiozdanul fermecat*, de Katya Königsberg și Susanne Schulte)

JOC Rime în culori

Lucrați în grup. Găsiți cuvinte care să rimeze cu substantivele: *școală, coleg, carte, bancă*. Un copil scrie un cuvânt, ceilalți copii scriu cuvinte care rimează. Folosiți culori diferite. Cel care nu mai găsește un cuvânt care rimează, se retrage. Jocul continuă până rămâne un singur copil, care este câștigătorul.

Exemplu: frig
strig, covrig, aprig, pipirig,
câștig, oblig, cârlig, înfig,
tălpig, 😊



Vei asculta mesaje orale perturbate, bruiate:

- vei participa la activități pentru soluționarea unor probleme de grup.

1.5

Vei prezenta, în ordine, etapele derulării unui proiect sau ale unei activități derulate în școală sau în afara școlii:

- vei prezenta, în ordine, imagini care corespund momentelor unei întâmplări.

2.3

Vei participa la interacțiuni orale:

- vei prezenta aspecte despre participarea la organizarea unor evenimente în școală sau în comunitate;
- vei exprima opinii în legătură cu un fapt cunoscut, o întâmplare trăită.

2.5

Vei asocia elementelor descoperite în textul citit experiențe proprii:

- vei realiza desene, scheme, tabele pentru a indica relația dintre un text literar sau de informare și experiențele proprii;
- vei reformula un mesaj scris.

3.2

Vei aprecia elementele specifice textului care contribuie la înțelegerea lecturii:

- vei folosi metode diferite pentru explorarea textelor.

3.4

Vei sesiza utilizarea corectă a unor cuvinte în textele citite în vederea corectării acestora:

- vei identifica numărul, persoana, timpul verbelor.

3.5

Vei recunoaște și vei remedia greșelile de ortografie în scrierea unui text:

- vei participa la autoevaluarea și interevaluarea textelor scrise;
- vei participa la discutarea greșelilor de scriere.

4.1

Vei scrie texte informative și funcționale:

- vei realiza un fluturaș pentru promovarea unor evenimente din școală.

4.5

Seara talentelor

după Sara Pennypacker



Școala noastră a lansat la începutul anului școlar un proiect prin care și-a propus să strângă fonduri pentru marea excursie din primăvară. Clasele întâi și a doua vor organiza o acțiune de vânzare de prăjituri, elevii din clasele a cincea și a șasea vor colecta materiale reciclabile, iar cei din clasele a treia și a patra vor organiza un spectacol numit *Seara talentelor*.

Toți copiii și-au găsit câte un talent, numai eu nu eram deloc hotărâtă ce să prezint. În sfârșit, seara petrecerii a venit! Mă hotărâsem pentru un număr intitulat *Elvis și câinele care râde*, dar cum în rolul câinelui ar fi trebuit să fie fratele meu, tata nici nu a vrut să audă. Așa **c-am** plecat la ultima repetiție dezamăgită că nu aveam pregătit un număr pentru spectacol.

Când am intrat în sala de festivități, le-am văzut pe doamna directoare și pe învățătoarea Margaretei, prietena mea, pe două scaune înalte de **regizor**.

– Clementina, mi se pare că nu te am pe listă. Nicio problemă, te punem noi pe undeva. Cum se numește numărul tău? m-a întrebat învățătoarea Margaretei.

M-am apropiat de dânsa și i-am spus că nu am niciun număr.

– Cum să nu ai niciun număr? a strigat doamna, încât toți ochii s-au îndreptat spre mine.

Doamna directoare, văzându-mi fața **învăpăiată**, m-a chemat la dumneaei.

– Haide, așază-te lângă mine, Clementina! Poți să-mi ții de urât în timpul repetiției.

Primul număr era *Doisprezece gimnaști fac roata*. Copiii s-au așezat câte șase pe un rând.

– Stați! am strigat eu. Am fugit iute în sala de sport și am târât de acolo o saltea de gimnastică pe care am pus-o în fața scenei.

Următorul era un elev care dorea să interpreteze un cântec, așa că i-am sugerat să renunțe la biscuiții pe care îi tot ronțăia. Când i-a venit rândul, Margareta împietrise de emoție, iar eu i-am suflat ce are de zis despre cum să te îmbraci în societate.

Doamna directoare mi-a mulțumit, dar învățătoarea Margaretei mi-a aruncat o privire aspră. Au repetat fetele și băieții cu cercul, cu coarda, apoi cântăreții la muzicuță.

În sfârșit, a sosit ora spectacolului. Aș fi vrut să-mi sun părinții ca să le zic să nu mai vină, dar doamna directoare mi-a spus că e **cam** târziu pentru asta.

Învățătoarea Margaretei a deschis serbarea mulțumind tuturor pentru participarea la proiectul de strângere a fondurilor. Nu apucă să se urce pe scaunul de regizor, că sosi secretara cu un bilețel, iar învățătoarea sări ca arsă. Trebuia să plece. Se ivise o problemă în familie.

– Vai, i-am spus eu doamnei directoare, acum trebuie să vă descurcați singură.

– Nu sunt singură, am o asistentă și aceea ești tu!

M-am urcat pe scaunul de regizor, iar doamna directoare Rice mi-a zâmbit larg. S-a aplecat spre mine și mi-a spus:

– Clementina, mă bucur că ești aici, cu mine... ești de mare ajutor! Și în clipa aceea mi-am dat seama că nu mai eram deloc îngrijorată. În schimb, mă simțeam foarte mândră, de parcă soarele mi-ar fi răsărit drept în piept.

Iar sentimentul acela de mândrie, de răsărit de soare, nu m-a mai părăsit până la sfârșitul spectacolului. Și orice ar fi mers anapoda, doamna directoare și cu mine am reușit să reparăm.

În sfârșit, am ajuns și la ultimul număr, în care urma să fie Joe și cățelul lui. Joe a scos o notă din muzicuță, iar cățelul a început să latre. Publicului i-a plăcut și a cerut mai mult, și mai mult.

Doamna directoare și cu mine am tras cortina, apoi i-am trimis pe toți copiii înapoi pe scenă, așa cum făcuserăm la repetiție. Apoi, doamna directoare a dat din nou cortina la o parte și toată lumea s-a înclinat. Ne-am retras în culise și ne-am cocoțat pe scaune ca să-i admirăm.

Cei din public zâmbeau și aplaudau, iar copiii zâmbeau și ei și făceau **reverențe**. Eram destul de fericită, deși o părticică din mine era tristă. Aș fi vrut să știu și eu într-o zi cum te simți atunci când te aplaudă lumea.

– Am reușit! i-am spus doamnei directoare. Totul s-a terminat cu bine, am reușit!

– Așa este, am reușit! a spus dânsa. Dar încă nu e gata. Mai am de făcut un lucru.

Atunci s-a dat jos de pe scaun și a mers pe scenă, alături de mulțimea de copii. Am auzit-o luând microfonul în mână.

– Doamnelor și domnilor, vă mulțumim că ați venit la *Seara talentelor*. Iar acum aș vrea să vă prezint persoana care a făcut ca toate acestea să fie posibile... talentata noastră regizoare. Fără ea, n-am fi avut niciun spectacol în seara aceasta.

Aha, deci s-a întors învățătoarea Margaretei!, am gândit eu.

Doamna directoare s-a apropiat de mine și a pus mâna pe cortină. Eu am sărit de pe scaunul regizoral ca să-i fac loc învățătoarei Margaretei, deși încă n-o vedeam nicăieri.

– Doamnelor și domnilor, a spus doamna, vă rog s-o aplaudați din toată inima pe...

Și a tras cortina într-o parte.

– ...Clementina!

Acest lucru m-a luat complet prin surprindere, așa că am rămas pe loc, cu privirile pironite. Toți copiii din clasa a treia și cei dintr-a patra își ațintiseră privirile asupra mea, iar privirile și zâmbetele lor spuneau: *Mulțumim!*

Pe urmă au început să aplaude, la început mai încet, apoi tot mai tare și mai tare. În curând aplaudau așa de tare, că m-am temut ca nu cumva copiii mai slăbuți să-și rupă mâinile.

Și atunci a început și publicul să aplaude, de ziceai că n-or să se mai oprească niciodată. Zgomotul era așa de puternic, încât simțeam că o să-mi smulgă urechile.

Dar nu-mi păsa, fiindcă de-acum știam și eu cum te simți atunci când oamenii te aplaudă: bine, foarte, foarte bine!



VOCABULAR

regizor – persoană care îndrumă și supraveghează jocul artiștilor la punerea în scenă a unui spectacol

învăpăiată – înroșită ca focul

reverențe – plecăciuni în semn de respect

SCRIU CORECT!

c-am – Mă bucur **c-am** reușit.
(**că am**)

cam – Era **cam** dificil ce îmi propusesem.
(**destul de**)
Spectacolul va dura **cam** o oră.
(**aproape**)

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Cum se simte Clementina când intră în sala de festivități?
 - De ce crezi că are Clementina fața învăpăiată?
 - Cine o ajută pe Clementina să se simtă mai bine?
 - Ce o face pe fetiță să se simtă de parcă soarele i-ar fi răsărit în piept?
- Scrive *Agenda spectacolului*, ordonând momentele artistice de mai jos, pe baza informațiilor din text.
 - Acrobații cu cercul și coarda
 - Interpretarea unui cântec
 - Cum să te îmbraci în societate
 - Joe și cățelul
 - Doisprezece gimnaști fac roata
 - Cântăreții la muzicuță
- Trasează *Axa timpului*. Scrie simbolurile enunțurilor date, în ordinea derulării întâmplărilor.
 - Clementina participă la organizarea spectacolului.
 - Doamna directoare o cheamă pe scaunul de regizor.
 - Doamna directoare o numește asistenta dumneaei.
 - Publicul și artiștii o aplaudă pe Clementina.
 - Doamna directoare îi spune fetiței că este specială.
 - Clementina a plecat la ultima repetiție fără să aibă pregătit un număr pentru spectacol.
- Recitește alineatul din text în care se regăsește enunțul dat, apoi răspunde la întrebări.

Eram destul de fericită, deși o părticică din mine era tristă.

 - De ce crezi că era Clementina fericită?
 - Care era motivul tristeții ei?

Agenda spectacolului Seara Talentelor

- Doisprezece gimnaști fac roata
-



APLICĂ!

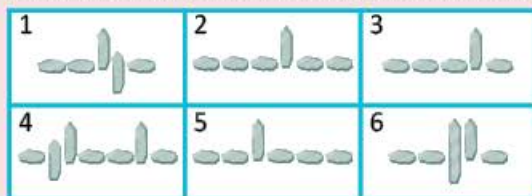
- Lucrați în grup.** Imaginați-vă că pregătiți spectacolul *Seara talentelor*. Unul va fi regizorul, iar ceilalți, artiștii.
 - Artiștii propun momentele pe care le vor susține, regizorul stabilește ordinea prezentării lor și întocmește agenda spectacolului.
 - Artiștii repetă, pe rând, numărul, în ordinea stabilită, regizorul oferă indicații.
 - Realizați un **fluturaș** de prezentare a spectacolului *Seara talentelor* pregătit de voi.
 - Distribuiți fluturașii celorlalți colegi de clasă.
 - Prezentați spectacolul în fața clasei.
- Prezintă, în 6 – 8 rânduri, un moment din viața ta de școlar când ai fost aplaudat sau aplaudată. Folosește cel puțin două substantive proprii, trei pronume și patru adjective, pe care le subliniezi.

IMPORTANT

- Un **fluturaș publicitar** reprezintă un mod simplu de a face cunoscută o activitate sau produsele acesteia.
- Un fluturaș conține:
 - o ilustrație care ocupă un spațiu mare;
 - un mesaj simplu.
- Fluturașul publicitar are dimensiunea unui plic.

JOC Silueta cuvintelor

- Descoperă în imaginile alăturate siluetele cuvintelor: *aplaudă, suflă, cântă, imităm*.
- Căutați pietre mai lungi pentru litere cu talie înaltă, rotunde pentru cele cu talie normală și realizați silueta unor cuvinte date. Jocul constă în ghicirea acestora.



Verbul. Numărul și persoana verbului



E concurs? Merg și eu!
Mergi și tu?



Mergem împreună!

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1 **Lucrați în grup.** Scrieți o listă cu activitățile voastre din timpul pauzelor. Așezați listele la un loc cu ale celorlalte grupuri. Citiți toate cuvintele scrise.
- 2 Observă ilustrațiile. Precizează ce exprimă cuvintele subliniate: acțiunea, starea sau existența.



a) Clementina se întristează.



b) Directoarea și fetița stau pe scaune.

c) Clementina este pe scenă. Ea urmărește jocul sportivilor. Cu ea mai sunt doi copii. Ei urmăresc respectarea timpului.



IMPORTANT

- Partea de vorbire care exprimă o acțiune (*cade*), o stare (*se bucură*) sau existența (*se află*) se numește **verb**.
- Când acțiunea este făcută de o singură persoană, verbul este la **numărul singular**.
- Când acțiunea este făcută de mai multe persoane, verbul este la **numărul plural**.

- 3 Transcrie propozițiile de la exercițiul 2, punctul c). Subliniază cu albastru verbele la singular și cu verde verbele la plural.

DESCOPERĂ!

- 4 a) Completează enunțul: Pronumele *eu* indică persoana



care vorbește:
Eu citesc încet.



despre care se vorbește:
El citește încet.

b) Indică persoanele care fac acțiunea.



.... **citim** primii.



.... **citiți** primii?



.... **citesc** expresiv.



.... **citesc** expresiv.

IMPORTANT

Verbul are forme pentru:

- **persoana întâi**, dacă acțiunea este făcută de persoana (persoanele) care vorbesc (*merg, mergem*);
- **persoana a doua**, dacă acțiunea este făcută de persoana (persoanele) care ascultă (*mergi, mergeți*);
- **persoana a treia**, dacă acțiunea este făcută de persoana (persoanele) despre care se vorbește (*merge, merg*).

- 5 Scrie pronumele corespunzător fiecăruia dintre verbele: citesc; citești; citește; citim; citiți; citesc. (*eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele*)

APLICĂ!

- 6 Trasează tabelul. Înlocuiește spațiile punctate cu verbul potrivit: *luăm, ia, luați, iau,iei*.

numărul singular	eu	tu	el, ea
numărul plural	noi	voi	ei, ele

- 7 Recitește primul alineat din textul *Seara talentelor*. Scrie numărul și persoana verbelor.

- 8 Completează enunțurile cu verbele scrise pe baloane, la forma potrivită fiecărei situații.

Ea pe scaun.

Sportivii

Băiatul la muzicuță.

Copiii cu putere.

Cățelul din coadă.

Aplauzele

Doamna cortina.

Vântul în rafale.



- 9 Scrie câte un enunț cu următoarele verbe: *ia,iei,scrii,luați, ești, scriați, este, eram, creez, iau, creați*. Subliniază numai verbele la persoana a doua, numărul singular.

- 10 a) Precizează ce parte de vorbire este fiecare cuvânt subliniat.

Cică un balaur cu șapte capete

S-a pornit la-mpărat... Ce vrea să capete?

(Balaurul care n-a mai ajuns în poveste, Vasile Romanciuc)

Cuibul, însă, e și nu-i.

Dacă-i pui un ou, e... pui.

(Desen cu copac, Nicolae Neagu)

- b) Alcătuiți propoziții în care următoarele cuvinte să fie, pe rând, verbe și substantive: *poartă, car, sare, cer*.

- 11 **Lucrați în perechi.** a) Mara îi prezintă lui Mihai o activitate școlară la care a participat. Scrieți verbele subliniate la persoana și numărul potrivite pentru a evidenția și implicarea Marei.



*Azi am fost în curtea școlii. A avut loc concursul **Construcții din cutii de carton**. Eu și colegii mei l-am realizat pe Uriașul Bun și Prietenos. Toți au lucrat cu spor. Mai întâi, au selectat cutiile. Apoi, le-au așezat cu grijă una peste alta. La final, le-au fixat cu bandă adezivă. La un moment dat, a început ploaia. Ce păcat! Toți au intrat în clasă. Eu m-am întors în curte să îmi iau trusa. Părul meu s-a udat. Cred că acasă voi fi certată, deoarece eu răcesc foarte ușor!*

- b) Organizați un joc de rol. Unul dintre voi este Mara, celălalt este Mihai. Mara prezintă activitatea la care a participat. Apoi, Mihai demonstrează că a fost atent, relatându-i acesteia întâmplările. (*Azi ați fost în curtea școlii. A avut loc concursul **Construcții din cutii de carton**. Tu și colegii tăi*).
- c) Prezentați și voi, în scris, o activitate derulată cu clasa voastră, în școală sau în afara ei.

JOC Lantul verbelor

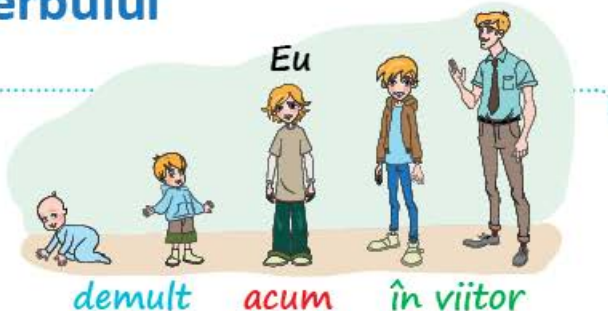
Descoperă verbele. Discută cu alți colegi și află câte verbe au găsit ei.

CÂNTACEREVEDECIDESFĂȘOARĂREȘTENCUIEȘTERMINASEMNAUZEA

Timpurile verbului

DESCOPERĂ!

- 1 Arată colegilor o fotografie din trecutul tău.
Spune câteva lucruri despre tine:
 - a) ce îți plăcea să faci când erai mic;
 - b) care este activitatea ta preferată în prezent;
 - c) ce îți dorești să faci când vei fi mare.



- 2 a) Citește prezentarea modului în care Luca își pregătește tema dintr-un proiect.



Pentru proiectul **Creatura misterioasă**, am ales **brahiozaurul**. Ieri am scris informații pe care le-am găsit pe internet despre dinozauri. Azi desenez o schemă cu informațiile cele mai importante, iar mâine voi scrie de ce am ales acest animal.

- b) Indică etapele pregătirii temei de către Luca, scriind pe **Axa timpului** verbele subliniate în textul de la punctul a). Pune alături de verbe simbolurile corespunzătoare de pe bilețelele de mai jos.

■ Am ales brahiozaurul pentru că mă impresionează înălțimea acestuia.

◆ Dinozaurii trăiau în timpurile de demult, pe toată suprafața Pământului.

.... ▲ desenez

trecut prezent viitor

IMPORTANT

Verbul are forme pentru trei timpuri:

- **trecut**, când acțiunea se desfășoară înainte de momentul vorbirii (*făceam, am făcut, făcui, făcusem*);
- **prezent**, când acțiunea se desfășoară în momentul vorbirii (*fac*);
- **viitor**, când acțiunea se desfășoară după momentul vorbirii (*voi face*).

APLICĂ!

- 3 a) Citește informațiile scrise de Luca. Găsește trei verbe și indică timpul, persoana și numărul fiecăruia.

Dinozaurii au trăit în timpurile de demult, pe toată suprafața Pământului. Cercetătorii au descoperit fosile de dinozauri până și în Antarctica. Aceste vertebrate uriașe au trăit cu aproximativ 160 de milioane de ani în urmă. Oamenii de știință cercetează de ce au dispărut dinozaurii, în timp ce alte animale, contemporane lor (rechini, broaște țestoase, crocodili), mai trăiesc încă. Specialiștii avertizează că acestea nu vor trăi în condiții de poluare și propun să nu mai fie capturate nehibzuit. (*Dinozaurii*, Wikipedia)

- b) Identifică forma din text a verbului *a trăi* la timpul trecut. Scrie alte forme: *trăiră*,
- c) Scrie verbele *a descoperi* și *a trăi* la timpul viitor: *eu* ..., *tu* ..., *el (ea)* ..., *noi* ..., *voi* ..., *ei (ele)*

- 4 Precizează timpul, persoana și numărul verbelor folosite de Luca pentru a-și motiva alegerea. Am ales brahiozaurul, deoarece mă impresionează înălțimea acestuia. Apoi, cred că

Susținerea unei opinii



DESCOPERĂ!

1 **Lucrați în perechi.** Citiți listele de mai jos.

a) Care dintre liste conține reguli și care conține opinii?

A

1. Este permisă organizarea jocurilor de aruncare și prindere a mingii cu mâna.
2. Este permisă cățărarea pe aparatele sportive doar sub supravegherea adulților.
3. Este interzisă cățărarea pe gardul școlii.
4. Este permis accesul la biblioteca școlii, în timpul pauzelor.
5. Este interzis jocul de fotbal în timpul recreațiilor.

ȘCOALA TEIȘ

B

1. Nu suntem de acord cu jocul de fotbal în recreație, deoarece sunt mulți copii, curtea e mică și nu e loc suficient pentru acest joc.
2. Considerăm că jocul de fotbal în recreație este periculos, deoarece s-ar putea ca unii copii să fie loviți.
3. Credem că spațiul de joacă n-are dimensiunile unui teren de fotbal și între porți nu există loc destul.
4. Părerea noastră este că gardul școlii este scund, iar mingea ar putea sări peste gard și ar lovi trecătorii.
5. Susținem că e periculos să joci fotbal în recreație, deoarece mingea ar putea cădea pe seră și geamul s-ar sparge.

CONVENȚIA DREPTURILE COPILULUI

Art. 1
Art. 2
Art. 12. Dreptul de a-și exprima liber opinia.

b) La care dintre regulile din caseta **A** se referă opiniile din caseta **B**?

2 a) Citește mai întâi textul scris de Petruța, apoi pe cel al lui Damian.

Iau lecții de nai încă de la vârsta de cinci ani. Îmi place foarte mult să cânt. Părinții mei sunt mândri de mine și ar vrea să mă vadă pe scenă, la emisiunea Seara Talentelor. Eu nu sunt de aceeași părere cu dâșii. Mie mi-e teamă că unii vor râde de mine. Nu cred că voi reuși să cânt.

Tu ce părere ai?

Petruța

Eu te sfătuiesc să participi la emisiune, deoarece poate să-ți aducă beneficii.

Cred că vei învăța să te exprimi în public, să nu mai fii timidă și să-ți învingi frica. În plus, vei putea să te compari cu alți concurenți și vei ști să te evaluezi.

Nu în ultimul rând, îți vei face noi prieteni.

Damian

IMPORTANT

Când susții o opinie sau o idee, folosește:

- pronume personale: eu, noi...
- cuvinte ca: deoarece, consider că, cred că, din contră, ...
- cuvinte care ajută la organizarea textului: în primul rând, de asemenea, apoi, nu în ultimul rând...

b) Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:

- Ce îi place Petruței să facă?
- Ce o sfătuiește Damian?
- Ce îți doresc părinții Petruței?
- Ce beneficii ar avea Petruța dacă ar participa la emisiune?
- Care sunt temerile fetei?
- Care este ultimul argument al lui Damian?

APLICĂ!

3 a) Identifică verbele la timpul viitor din textul lui Damian.

b) Scrie argumentele tale referitoare la problema Petruței.

4 **Lucrați în grup.** a) Scrieți regulile școlii voastre cu privire la petrecerea timpului în recreație.

b) Scrieți câte trei argumente referitoare la organizarea jocului de fotbal în pauze, în curtea școlii:

• Suntem de acord ...

• Nu suntem de acord ...

Ortograme



Am un **nai**!



Flaut **n-ai**?

OBSERVĂ!

1 Observă scrierea și rostirea cuvintelor colorate.

N-am să reușesc să cânt bine.
Nu am mai cântat în public.

M-ai văzut pe scenă?
Concurenții vor cânta **mai** bine.

Profesoara de nai **nu ar** vrea să renunț.
N-ar fi bine să încerc, totuși?

IMPORTANT

Pronunțarea într-o singură silabă a două cuvinte este marcată în scris prin folosirea **liniuței de unire**.

2 a) Observă înțelesul, scrierea și rostirea cuvintelor colorate.

Participarea mea **i-ar** costa mult pe părinții mei, **iar** eu nu vreau aceasta.

b) Alcătuește enunțuri în care să folosești cuvintele **n-ai**, **nai**.
Completează un tabel asemănător celui alăturat.

scriere diferită	i-ar	iar
sensuri diferite	Bunica i-ar vizita.	Bunica vine iar la noi.
rostire identică		

3 Scrie propoziții cu verbul *a alerga*, după modelul dat.

- Eu nu am sărit. → Eu **n-am** sărit.
- Tu nu ai sărit. → Tu **n-ai** sărit.
- El (ea) nu a sărit. → El (ea) **n-a** sărit.
- Noi nu am sărit. → Noi **n-am** sărit.
- Voi nu ați sărit. → Voi **n-ați** sărit.
- Ei (ele) nu au sărit. → Ei (ele) **n-au** sărit.

APLICĂ!

4 Scrie verbele la timpul trecut, după model:

- se duce – **s-a** dus
- se teme –
- îi dă – **i-a** dat
- îi cere –
- se duc – **s-au** dus
- se tem –
- îi văd – **i-au** văzut
- îi invită –
- ne ducem – **ne-am** dus
- ne temem –
- îi spun – **i-au** spus
- îi explică –

5 **Lucrați în perechi.** a) Citiți textele de mai jos.

A Ziua de școală este lungă. Pentru a se destinde, fiecare trebuie să își petreacă recreația cum dorește și să știe în ce loc se pot organiza anumite jocuri. În plus, învățătorii sunt în curte pentru a veghea cum se respectă regulile.

Ne-am gândit că **nu-i** nevoie de interdicții, ci de reguli bune pentru petrecerea pauzelor.

B Este adevărat că fiecare ar trebui să facă doar ceea ce dorește în pauză. Dar **nu-i** posibil. Cei care joacă fotbal **i-au** lovit de multe ori pe alți copii.

De aceea, **ne-am** gândit ca fotbalul să se joace în orele de sport, deoarece curtea e mică și nu ar mai rămâne loc pentru cei care vor alte jocuri.

Astfel, fie amenajăm un teren de fotbal, ceea ce nu este posibil, fie interzicem jocul de fotbal în pauze.

b) Continuați textele de la punctul a) adăugând enunțuri în care să folosiți ortograme.

Ne-am hotărât să

6 **Lucrați în grup.** Realizați o carte după modelul alăturat.

Selectați versuri din poezii sau compuneți-le voi.

Sugestii de cuvinte: *ia, i-a, cel, ce-l, iau, i-au, săi, să-i.*



ASCULTĂM ȘI COMUNICĂM!

Se întâmplă, deseori, să vorbim cu persoane care au păreri diferite de ale noastre. Când participăm la o discuție, este important să-i ascultăm pe ceilalți, să nu-i întrerupem, să așteptăm să ne vină rândul, fără să vorbim toți odată.



APLICĂ!

1 **Discutați în grup** și exprimați-vă părerea pe tema *Sportul individual sau sportul de echipă?* Respectați etapele:

A. Reflectează și formulează-ți limpede părerea.

- Tu ce tip de sport preferi, individual sau de echipă?
- Care sunt aspectele pozitive ale sportului ales de tine? Dar cele negative?
- De ce crezi că acest tip de sport este preferabil?

B. Când ești gata, semnalează că vrei să iei cuvântul și așteaptă să-ți vină rândul.

C. Ascultă cu atenție ce spun colegii tăi.

D. Când îți vine rândul, expune-ți ideile cât mai limpede, evitând să repeți ce s-a spus deja.

2 **Discutați în grup** și exprimați-vă părerea!

Elevii care rămân să-și facă temele în programul Școala după școală au prevăzută o pauză pentru odihnă. Unii vor să se odihnească, iar alții vor să facă activități la alegere.

- a) Formulați trei argumente pentru *DA* și trei pentru *NU* referitoare la necesitatea pauzei pentru odihnă.
- b) Așezați-vă în cerc. Prezentați argumentele *PRO*, apoi pe cele *CONTRA* pauzei pentru odihnă.

3 Ascultă argumentele prezentate pe CD. Ridică un cartonaș pentru argumentele care susțin necesitatea pauzei pentru odihnă.

AUTOEVALUARE

În timpul unei conversații, eu...

- sunt atent la cel care vorbește;
- solicit explicații dacă nu înțeleg mesajul;
- îmi arăt interesul prin gesturi privire, mimică;
- mă gândesc la întrebările pe care să i le adresez celui care vorbește;
- fac remarci potrivite și interesante în legătură cu ceea ce am ascultat.

JOC Broscuța

- Decupați o broască mare din carton verde.
- Așezați-vă în cerc și puneți broasca în mijloc.
- Alegeți o temă despre care să discutați (de exemplu, timpul petrecut la televizor).

Reguli:

- Vorbește doar cel care are broasca în mână.
- Cine spune ceva se ridică în picioare, ia broasca în mână, se așază din nou ca să vorbească. Replica trebuie să fie scurtă.
- Broasca nu se oferă altcuiva. Când se încheie intervenția, vorbitorul trebuie să pună broasca în mijloc, la dispoziția tuturor.



Familia mea s-a mutat la oraș când eu intram în clasa a doua. Anul școlar începuse de o săptămână când, într-o zi ploioasă, tata m-a luat de mână și m-a dus la noua mea școală. Eram lustruit și **ferchezuit**, de parcă mă duceam la serbare, ca **altădată**.

Tata stabilise dinainte înscrierea mea în clasa a II-a. Am intrat prin față, pe unde nu intră niciodată copiii, deoarece tata voia să discute cu domnul director. Tata a intrat în cancelarie, iar eu am așteptat într-o sală mare, care semăna cu un muzeu.



Pe niște grinzi erau agățate păsări împăiate: un uliu, un porumbel și o bufniță cu penele înfoiate, de parcă atunci scăpase din gura vreunui motan sălbatic. Într-un colț, o barză stătea în trei picioare: două ale ei, adevărate și unul mai la coadă, făcut dintr-o nuia, ca să nu cadă. Lângă barză, erau cinci trestii înfipte într-o scândură pe care erau desenate niște broaște verzi și câțiva pești. Într-un borcan cu spirt, pe o catedră veche, era un șarpe cu o parte din coadă lipsă. Pe un suport de lemn se afla un **vraf** de **suluri** de hărți și niște indicatoare de lemn lustruite.

În timp ce observam toate acestea, mă pomenesc luat de braț de domnul director și condus într-o clasă în care am pătruns având, parcă, un nod în gât.

Domnul învățător m-a întrebat cum mă cheamă. Am răspuns: *Dinu Romulus*. Dumnealui m-a dus în banca a treia, pe rândul dinspre ușă, unde era un loc liber. După ce mi-a spus: *Stai aici și fii atent!*, a plecat la catedră, unde a pus pe un copil să citească.

Am încercat să intru în vorbă cu băiatul din dreapta mea:

– Pe mine mă cheamă Dinu. Pe tine cum te cheamă?

– Iedu, a răspuns el.

– Eu te întreb cum te cheamă, nu care îți este porecla.

– Iedu, măi Dineață! Așa mă cheamă.

Deodată, s-a auzit clopoțelul **izbăvitor**. Iedu m-a smucit:

– Hai afară!

– Cum afară? Nu vezi că plouă?

– Ce dacă plouă? Stăm sub **streașină**. Jucăm *Ulii și porumbeii* și, dacă fugim, nu ne udă.

Toți făceau așa. Am făcut și eu ca ei. La început, eu și Iedu am fost ulii, pe urmă, când i-am prins pe toți, ne-am făcut noi porumbei. Ne-a stricat cheful clopoțelul. Când am dat să intru în școală, m-a oprit un bărbat voinic, cu mustăți:

– Te-ai spălat pe picioare?

Auzi, la școală să mă spăl pe picioare? Întâi n-am înțeles, dar cât ai clipi, m-am pomenit lângă cișmea. Acolo erau mai mulți copii care se spălau pe ghețe. Ei știau, dar nu mi-au spus nimic. Acum râdeau de mine. Bineînțeles că m-am spălat și eu, cu toate că-mi venea mai mult să fug acasă. Și încă așa de bine m-am spălat, că de înghesuială și grabă mi-a curs apă în ghețe, până a dat pe dinafară. Parcă trecusem prin Argeș încălțat. Dar aceasta era regula. Am intrat în clasă lăsând urme pe podele până la bancă.

Când a venit domnul învățător, a întrebat de urme și toți mi-au rostit numele în cor, dar nu mi-a făcut nimic deoarece eram nou.

A început aritmetica. Lecția era să numeri de la o sută îndărăt, din trei în trei. Domnul l-a numit întâi pe Evdochie. El era monitorul, adică cel care până la venirea domnului avea grijă să fie liniște în clasă. Ziceai că e într-a cincea, așa de înalt era. Când a început să numere, a ajuns într-o clipă la 70. Morișcă, nu alta! Nici n-aveam timp să fac scăderea în gând, din trei în trei. L-a oprit domnul și i-a dat un zece din care cred că avea mai mulți.

Și pe urmă l-a pus pe ledu.

El a început binișor... 67... 64..., dar pe urmă au venit poticnelile: 62..., nu: 61... 56...

– Să nu suflați! a spus domnul, pe neașteptate.

Cum adică să *nu suflu*? Ce mai era și asta? La citire nu spusese că n-avem voie să suflăm în clasă și acum, la aritmetică, trebuia să stăm așa, fără să suflăm? Glumea? Dar nu, că prea era serios!

Am încercat să-mi țin răsuflarea, dar nu reușeam. Am tras în piept aer să-mi ajungă, ziceam eu, până la recreație. Da de unde! Numaidecât trebuia să-l dau afară! Dacă știam... răsuflam eu de mai multe ori bine, înainte de a veni dânsul. Școala asta mă uimea... De-abia scăpasem de întâmplarea cu spălatul de picioare și acum dădeam de alta.

Între timp, ledu se chinuia numărând ca racul de la 91 în jos, c-o luase de la început...

Și iar am auzit vocea domnului:

– Vă rog să nu suflați!

Am pus repede mâinile la gură și m-am ținut iar, dar mi-a venit din nou să răsuflu. Mi-am dezlipit degetele puțin, puțin de tot, am dat afară încet, încet, pe nesimțite, aerul din piept și pe urmă pe la colțul buzelor am tras un firicel, dar așa de mic și subțire, că nu avea cum să mă simtă. ledu se împiedica mereu.

Nu mai puteam. Trebuia să răsuflu măcar o dată, zdravăn. Mi-a venit o idee grozavă: să mă fac că-mi leg șireturile. M-am băgat sub bancă, am dat afară aerul cu un oftat și am tras adânc, adânc de tot, cât pe-aci să înghit tot aerul din clasă.

– Dinule, nu sufla! mi-a spus domnul cu un ton ferm.

Mă observase și acum nu știam ce să mai fac. Cel puțin aveam o provizie bună de aer. M-am ridicat, mi-am pus mâinile pe genunchi, așteptând cuminte. Am dat drumul pe gură unui fel de uragan care semăna a *Nu mai pooot!*, am țâșnit din bancă și am fugit pe ușă, dezbrăcat, fără cărți și cu capul descoperit.

Nu m-am oprit decât în brațele mamei, după ce rătăcisem nițel drumul. Cu lacrimile șiiroind, i-am spus că la școala aceasta n-are voie nimeni să răsuflă la aritmetică și toți pot, dar eu nu pot și că nici să mă spăl pe picioare nu mai vreau.

Nu știu ce-o fi înțeles mama, dar, peste puțin timp, m-am mutat la altă școală.

VOCABULAR

ferchezuit – gătit, dichisit, aranjat

suluri – bucăți dintr-un material flexibil, înfășurate în formă de cilindru; rulouri

izbăvitor – salvator

streașină – prelungire a acoperișului unei construcții în afara zidurilor, care apără pereții și fundațiile de ploaie

SCRIU CORECT!

fii – *Fii atent!*

nu fi – *Nu fi îngrijorat!*

altădată – Textul prezintă școala de **altădată**.
(**odinioară/pe vremuri**)

altă dată – Vom stabili altă dată pentru test.
(**altă zi/alt moment**)

EXPLOREAZĂ TEXTUL

- 1 Recitește textul. Precizează care dintre păsări nu atârna de grindă.



a



b



c



d

- 2 Alcătuieste, pe baza textului, două enunțuri în care verbul **a sufla** să aibă înțelesuri diferite.

- 3 Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos.

- De ce merge Dinu la o altă școală?
- De-a ce se joacă elevii în timpul pauzei?
- Ce i se întâmplă băiatului când se duce să-și spele ghetetele?
- De ce domnul învățător nu-i face nimic pentru urmele lăsate pe podea?



- 4 Transcrie enunțurile. Scrie în casete **A**, pentru adevărat sau **F**, pentru fals.

- Dinu a fugit acasă, deoarece nu putea să-și mai țină răsufarea.
- Dinu nu a mai fost elevul acestei școli, deoarece era drumul prea lung.

- 5
- Delimitează fragmentele textului, apoi scrie planul simplu de idei.
 - Povestește, în scris, un fragment al textului.

APLICĂ!

- 6 De ce crezi că i s-au întâmplat lui Dinu neplăcerile prezentate în text?
- 7 Identifică verbele din cel de-al doilea alineat. Scrie timpul, persoana și numărul acestora.
- 8 a) **Lucrați în perechi.** Citiți fragmentul de mai jos schimbând persoana verbelor, pentru a reda ceea ce i s-a întâmplat lui Dinu. Transcrieți noul text pe o foaie.

M-am ridicat, mi-am pus mâinile pe genunchi, așteptând cuminte. Am dat drumul pe gură unui fel de uragan care semăna a *Nu mai pooot!*, am țâșnit din bancă și am fugit pe ușă, dezbrăcat, fără cărți și cu capul descoperit.

Nu m-am oprit decât în brațele mamei, după ce rătăcisem nițel drumul. Cu lacrimile și roind i-am spus că la școala aceasta n-are voie nimeni să răsufle la aritmetică și toți pot, dar eu nu pot și că nici să mă spăl pe picioare nu mai vreau.

- b) Verificați scrierea ortogramelor. Schimbați foile cu o altă pereche. Observați cum au scris colegii voștri textul. Corectați împreună.

- 9 Scrie un text format din 5 – 8 enunțuri, în care să prezinți ce ai fi făcut tu la ora de matematică, dacă erai în locul lui Dinu. Motivează.

- 10 Alcătuieste enunțuri în care cuvintele *fii*, *ia*, *era*, *capăt* sunt mai întâi verbe, apoi substantive.

11 a) **Lucrați în grup.** Scrieți în jurnalul clasei un joc pe care îl practicați în recreație.

- Precizați:
 - Titlul jocului;
 - Numărul de participanți;
 - Scopul jocului;
 - Cum se joacă (instrucțiunile);
 - Regulile;
 - Cum se stabilește echipa câștigătoare.
- Utilizați cuvintele: **Mai întâi, Apoi, La sfârșit,**



b) Scrie o listă cu verbe care precizează instrucțiuni și reguli ale jocului prezentat mai sus.

12 **Lucrați în perechi.** Realizați o diagramă Venn pentru a surprinde asemănări și deosebiri între școala de altădată, așa cum reies ele din text, și școala voastră.



13 Scrie cinci reguli de respectat în timpul activităților derulate în grup, în care să folosești ortograme. Subliniază cuvintele care se rostesc împreună.

Exemplu: Să-i ascult pe colegii mei. Să-mi aștept rândul. Să nu-i întrerup pe vorbitori.

14 a) Invitați în clasa voastră o persoană în vârstă, care să vă povestească despre școala de altădată. Scrieți cel puțin cinci întrebări pe care doriți să i le adresați.

b) Căutați ilustrații, fotografii, articole din ziar despre școala de altădată.

c) Alcătuiți un album al clasei cu titlul *Școala de ieri și de azi*.



CREEAZĂ! – Școala în care toți copiii sunt fericiți

15 **Lucrați în grup.** Scrieți un text cu titlul *Școala în care toți copiii sunt fericiți*, apoi ilustrați-l. Expuneți lucrările. Organizați **turul galerei**. Scrieți pe bilețele colorate o apreciere, o întrebare, o sugestie pentru lucrările celorlalte grupuri.

JOC *Suflați, nu suflați!*

Completează grila de mai jos, asociind cuvintelor de pe verticală câte un cuvânt scris pe orizontală. Marchează cu **X** cuvintele care se potrivesc și vei afla diferite sensuri ale verbului *sufli*.

	vântul	brânza	colegului	pe domnul director	la nai	cu aur	pe gură
bate							
expiră							X
informează							
poleiește							
șoptește							
șterpelește							
cântă							

Recapitulare

● Citește textul *Sânziana*, după Matthew Lipman.

La școală, în programul *Școala după școală*, avem zilnic o oră de odihnă, după prânz, înainte de a începe efectuarea temelor. Doamna Velicu lasă jaluzelele și stinge lumina. Noi ne întindem pe saltele. Avem voie să vorbim încet, dar să nu ne certăm.

Doamna Velicu își duce degetul la buze, cam așa:

– Șșș! Gata, acum este ora de odihnă pentru toți!

Matei și Ștefan șușotesc și chicotesc încontinuu.

Doamna se încruntă la ei și amândoi se potolesc.

Alexandru îi spune doamnei Velicu:

– Spuneți-ne o poveste, doamnă, vă rog!

– Odihnește-te, Alexandru, n-ai nevoie acum de povești!

– Ba da, spune el, zău că am!

– Doamnă, spune Ionuț, am văzut pe cer luna împreună cu o stea. Nu mai era nimic altceva.

– Și eu, spune Diana. Luna era ca o așchie de argint.

– Doamnă, spune Alexandru, nu știți vreun cântec despre stele?

Doamna Velicu zâmbește oarecum. Noi ne strângem în juru-i și dânsa ne cântă:

Licări, licări, mică stea

Ce ești tu să știu aș vrea.

Așa sus, deasupra nopții,

Pari un diamant al bolții.

Eu stau lângă doamna Velicu, în timp ce ne cântă. După ce termină, îmi pun capul pe genunchii ei. Sofia și Diana se privesc zâmbind. Este așa de bine când ai prieteni adevărați!

Lidia își freacă nasul și spune că Luna este o stea, așa că erau două stele.

Diana îi răspunde pe loc:

– Nu, nu-i adevărat! Luna nu este o stea! Soarele-i o stea, dar Luna nu!

Până la sfârșitul orei de odihnă nimeni nu va mai scoate o vorbă.



1 Răspunde la întrebări.

- De ce rămân elevii la școală după-amiază?
- Ce este permis în timpul pauzei de odihnă? Ce nu este permis?
- Dacă ai fi elev în această școală, ai vrea să te odihnești sau să te joci în pauza de la prânz? Scrie trei argumente pentru a-ți susține părerea.
- Dacă ai fi o mică stea, ce răspuns ai da la întrebarea *Ce ești tu?* Scrie răspunsul tău.

2 a) Identifică verbele din primul alineat, apoi transcrie alineatul trecând verbele la timpul viitor, persoana a treia.

b) Scrie propozițiile folosind cuvintele potrivite dintre cele îngroșate: Alexandru **i-a/ia** spus doamnei Velicu dorința lui. Doamna **nea/ne-a** cântat, apoi **ne-am/neam** potolit.

c) Scrie enunțuri folosind cuvintele: *var, v-ar, cel, ce-l, car, c-ar, naș, n-aș, caș, c-aș.*

3 Scrie un text de 5 – 8 enunțuri, în care să-ți exprimi părerea despre relația dintre doamna Velicu și elevii săi.

Evaluare

- Citește textul *Paula se mută la altă școală*, din volumul *Tu, eu, noi*, după Don Rove și Jan Newton.



Paula era foarte emoționată. În sfârșit sosise ziua mutării. Îi plăcea să trăiască la țară, dar mutatul într-un mare oraș era o aventură incitantă. Se gândea la noii vecini și la copiii cu care se va împrieteni. Îi cam lipsiseră prietenii la țară. Paula era emoționată și pentru că începea școala.

Când Paula a ajuns în noua ei clasă luni de dimineață, ceilalți elevi lucrau deja. Profesorul a prezentat-o colegilor și i-a cerut Paulei să le spună de unde vine. Apoi Paula s-a uitat după un loc unde să se poată așeza. Toată lumea era ocupată. A observat două scaune libere în apropiere și s-a așezat pe unul dintre ele. Și-a scos instrumentele de scris și le-a pus pe masă. Paula a fost bucurată când a venit profesorul să o invite să lucreze cu un grup de copii de la o altă masă.

Cati și Marina au vorbit cu Paula și au ajutat-o să-și îndeplinească sarcinile. Paula era mulțumită că fuseseră amabile, dar în pauză ele au plecat să se joace, lăsând-o singură.

Același lucru s-a întâmplat și la prânz. În următoarele săptămâni, Paula a fost de multe ori singură în timpul pauzelor. Era singură și la educație fizică, când, în mod obișnuit, trebuie să-ți alegi un partener cu care să lucrezi. Apoi, o fată i-a cerut guma de șters și nu i-a mai dat-o înapoi. Odată, Paula nu și-a găsit haina și a pierdut aproape toată pauza căutând-o.

Paulei a început să nu-i mai placă la școală. Într-o zi, a spus că o doare capul și nu se poate duce la școală. Părinții i-au permis să stea acasă. Același lucru s-a întâmplat și vineri. Mama sa a lăsat-o din nou să stea acasă.

Duminică, Paula părea că se simte mult mai bine. Veniseră în vizită mătușa Ioana și vărul Toma. După prânz, Paula și Toma s-au dus în grădină să caute melci. Cochiliile de melci erau o parte din ceea ce numeau *muzeul lor*. *Muzeul* era de fapt un șir de păhărele de înghețată care conțineau diferite obiecte. Toma a întrebat-o pe Paula despre noua ei școală.

- Este bine, a spus Paula cu o voce scăzută. Sunt două fete drăguțe. Stau cu ele la ore.
- Sunt prietenele tale? a întrebat Toma.
- Da, un fel de prietene, a răspuns Paula, dar câteodată nu se joacă cu mine.
- De ce nu le întrebi dacă nu poți să te joci cu ele? i-a sugerat Toma.
- Ei bine, am făcut așa într-o zi și ele mi-au răspuns că nu au de gând să facă nimic. Atunci m-am mai învățat pe acolo și am început să vorbesc cu o bucătăreasă de la cantină.

Paula s-a oprit pentru un moment, uitându-se la un melc uriaș care parcă voia să se târască peste toți ceilalți. Apoi și-a coborât vocea și l-a întrebat pe Toma dacă poate păstra un secret.

- Desigur. Despre ce este vorba? a întrebat Toma.
- Săptămâna trecută, am exagerat durerea mea de cap ca să pot rămâne acasă, a răspuns Paula.

Luni, Paula a constatat că Marina lipsește. Avea vărsat de vânt și urma să lipsească o săptămână. Paula s-a așezat lângă Cati. La ora de sport, ea a ales-o pe Paula ca parteneră. Au lucrat amândouă în timpul orelor. În pauze au sărit coarda. La sfârșitul acelei săptămâni erau prietene bune. Când îi mai făceau răutăți alți copii, Paula nu se simțea rău fiindcă avea o prietenă.

Marina s-a întors la școală și le-a găsit pe Cati și Paula lucrând împreună. În pauză, Paula a chemat-o la joacă pe Marina și de atunci cele trei fete au devenit prietene foarte bune.

Nu la mult timp după aceste evenimente, un nou elev, Adrian, a venit în clasă. Profesorul l-a prezentat și le-a cerut elevilor să aibă grijă de el. El s-a așezat lângă niște băieți, pe altă latură a clasei față de Paula. Părea destul de fericit, dar, în pauză, Paula a observat că stă singur pe terenul de sport privindu-i pe ceilalți cum joacă fotbal. Paula știa exact cum se simțea Adrian.

- 1 Formulează răspunsuri la următoarele întrebări.
- a) Cum s-a simțit Paula când profesorul a invitat-o să lucreze într-un grup de la o altă masă?
 - b) De ce nu i-a mai plăcut Paulei școala? Găsește, în text, trei motive.
 - c) Când a început Paula să se simtă foarte bine?

- 2 Identifică verbele din fragmentul de mai jos. Completează un tabel asemănător celui alăturat.

Paula se mută la oraș. Ea a așteptat mult acest moment. Azi vor pleca.
– Paula, mergem? Cum te simți?

Verb	Țimp	Persoană	Număr
....
....

- 3 Scrie textul păstrând doar cuvintele potrivite dintre cele scrise cu litere îngroșate.

Paulei a început să-i/săi displacă școala. Părinții să-i/săi erau triști. Fetița s-a/sa plâns că o doare capul. Mama s-a/sa a lăsat-o să stea acasă. Toma i-a/ia dat o idee Paulei.

- 4 Transcrie textul cu verbele la persoana întâi, dar păstrând timpul și numărul acestora.

Au lucrat împreună în timpul orelor. În pauze au sărit coarda. S-au simțit foarte bine. S-au jucat împreună și la sfârșitul acelei săptămâni se împrieteniseră.

- 5 Paula a exagerat durerea ei de cap, pentru a nu se duce la școală. Scrie un text format din cel puțin cinci enunțuri, în care să-ți exprimi părerea față de modul cum a procedat ea.

- 6 Dacă ai fi Paula, ce i-ai spune lui Adrian, care stă singur pe terenul de sport? Scrie trei enunțuri.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5	6
Suficient	<input type="checkbox"/>	trei verbe	trei cuvinte	trei verbe	trei enunțuri	un enunț
Bine	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	patru verbe	patru cuvinte	patru verbe	patru enunțuri	două enunțuri
Foarte bine	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	cinci verbe	cinci cuvinte	cinci verbe	cinci enunțuri	trei enunțuri

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai răspuns la întrebări, recitește fragmentele al doilea, al treilea și al șaselea din text.
2. Dacă nu ai completat tabelul, consultă-te cu un coleg care a rezolvat corect exercițiul.
3. Dacă nu ai păstrat cuvintele potrivite, consultă-te cu un coleg care a rezolvat corect exercițiul.
4. Dacă nu ai scris verbele, recitește secțiunea IMPORTANT, de la pagina 15.
5. Dacă nu ai scris textul conform cerințelor, revizuieste-l cu ajutorul recomandărilor învățătorului.
6. Dacă nu ai scris trei enunțuri, consultă-te cu un coleg.

Exersezi, corectezi, progresezi!

1 Exprimă-ți părerea!

- Doamna directoare (domnul director) vrea să ia pentru biblioteca școlii o revistă dedicată copiilor. Pentru aceasta, vă consultă cu privire la revista preferată de cei mai mulți dintre copii: benzi desenate sau enigme.
- Scrie un text pentru a-ți exprima preferința pentru o anumită revistă. Oferă cel puțin trei argumente.

PENTRU A REUȘI

- Textul scris de tine va fi citit de directorul sau directoarea școlii.
- Trebuie să fii convingător.
- Mulți copii vor reflecta la aceeași problemă și s-ar putea să aibă o altă părere decât a ta.
- Exprimă clar de ce preferi o anumită revistă și nu alta.

- 2 a) Tu ești copilul de pe bicicletă. Scrie un text din 6 – 8 enunțuri, folosind verbe la persoana întâi. *Ieri dimineață, am plecat la școală cu bicicleta. La o curbă, am căzut într-o baltă.*
- b) Tu ești observatorul. Scrie textul de la punctul a), folosind verbele la persoana a treia. *Ieri dimineață, un copil a plecat la școală cu bicicleta. La o curbă, a căzut într-o baltă.*

- 3 a) Transcrie versurile din prima strofă a poeziei date, folosind cuvintele potrivite dintre cele îngroșate.

- b) Scrie timpul, persoana și numărul verbelor din strofa de mai jos.

Hai să ne închipuim într-o zi
că bunicii **s-ar/sar** copilări
și-n schimb,
noi **ne-am/neam** bunici.
Cum ar fi?
Chiar, cum ar fi?
Să-nchidem ochii
ca să vedem mai bine
lucrul acesta cum vine.

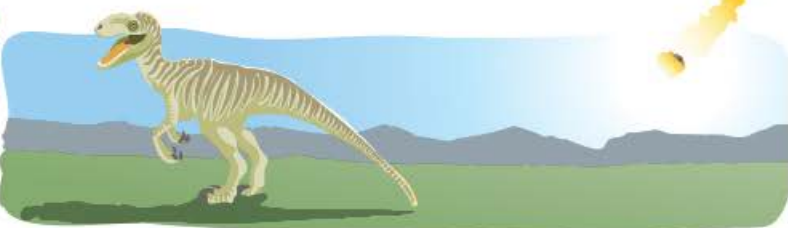


Și bunicii, vai de ei,
somnoroși și mititei,
se împiedică în papuci.
– Hei, la baie, măi uituci!
Cine a mai văzut școlari
amorțiți, buimaci, murdari?
– Am văzut, vor zice ei.
– Poate doar la șoricei,
dar și-aceia, pentru școală,
Tot se piaptănă, se spală.

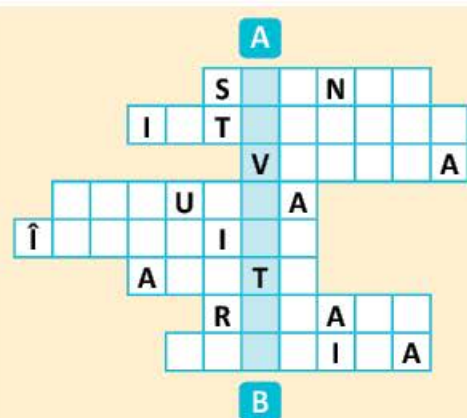
(Desene cu bunici, Nicolae Neagu)

- 4 Desenează tabelul. Scrie X în dreptul cuvintelor care pot sta împreună.

	a pierit	s-a evaporat	s-a dezintegrat	s-a risipit
dinozaurul				
norul				
apa				
meteoritul				



- 5 Scrie în grilă verbele: *înfățișa, istorisea, spunea, vorbea, expunea, relata, imagina, arăta*. Ce verb ai obținut pe verticala AB?



COMUNICĂM



Vei realiza deducții simple pe baza audierii unui text literar sau informativ accesibil:

- vei asculta dialoguri amuzante.

1.1

Vei descrie un personaj imaginar urmărind un set de repere:

- vei participa la jocuri de rol pentru a intra în pielea personajului.

2.1

Vei relata întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin:

- vei relata întâmplări, având ca suport banda desenată.

2.2

Vei exprima opinii referitoare la mesajul citit cu ajutorul unor informații semnificative din text :

- vei realiza liste cu aspecte semnificative descoperite în texte și le vei clasifica în funcție de diverse criterii.

3.3

Vei aprecia elementele specifice textului care contribuie la înțelegerea lecturii:

- vei transfera informațiile din text într-un tabel;
- vei folosi metode diferite pentru explorarea textelor.

3.4

Vei recunoaște și vei remedia greșelile de ortografie și de punctuație în scrierea unui text:

- vei participa la autoevaluarea și interevaluarea textelor scrise;
- vei participa la discutarea greșelilor de scriere.

4.1

Vei povesti pe scurt o secvență dintr-o poveste, dintr-un film, desen animat, o activitate, o întâmplare imaginată sau trăită:

- vei realiza o bandă desenată, îmbinând desenul cu mesajele scrise individual, în perechi, în grup.

4.4

Charlie și fabrica de ciocolată

de Roald Dahl



Domnul Wonka, proprietarul fabricii de ciocolată, stătea în poartă singur-singurel. Ce apariție extraordinară! Pe cap avea o pălărie lunguiață ca un cilindru. Purta un frac minunat, din cea mai frumoasă catifea de culoarea prunei brumării, niște pantaloni verzi ca sticla și mănuși gri-perlă, iar într-o mână avea un baston cu măciulie de aur. O bărbuță neagră ca de țap îi acoperea bărbia, iar ochii îi erau nespuse de strălucitori. Părea că strălucesc și luminează totodată. Chipul îi era senin și surâzător.

Și părea așa de inteligent! Ce sprinten, vioi și plin de viață se înfățișa! Își mișca mereu capul și nimic nu scăpa ochilor lui strălucitori. Era vesel și zglobiu ca un copil și, în același timp, isteț și priceput ca un bătrân.

Deodată, făcu câțiva pași de dans în zăpadă, care-i luară pe toți prin surprindere, apoi își deschise larg brațele în fața celor cinci copii așezați în apropierea porților și le spuse:

– Bun venit, micii mei prieteni! Bun venit în fabrica mea!

Avea o voce puternică și melodioasă.

– Pofțiți, vă rog, unul câte unul. Luați-vă părinții de mână și pofțiți înăuntru! Să vă văd biletele. Cine e primul?

– Eu sunt Augustus! se prezentă copilul cel dolofan, pășind în față.

– Augustus, strigă entuziasmat domnul Wonka și-i scutură cu putere mâna de câteva ori. Dragul meu flăcău, ce mult mă bucur să te cunosc! Iar aceștia sunt părinții tăi! Exceptional! Sunt încântat de cunoștință. Pofțiți, vă rog, nu vă sfițiți, pofțiți înăuntru!

Domnul Wonka era la fel de nerăbdător și de emoționat ca toți cei care așteptau la rând.

– Numele meu este Veruca Salt, spuse una dintre fetițe, făcând un pas înainte.

– Scumpa mea Veruca! Încântat! Ce bucurie să te cunosc! Ai un nume mai neobișnuit, nu-i așa? Ce bine îți șade cu hăinuța aceasta violet! Mă bucur mult că ai venit azi. Sper că te vei simți bine. De fapt, știi că te vei simți bine. Tăticul tău? Bună ziua, domnule Salt! Și doamna Salt? Sunt peste măsură de bucuroși să vă cunosc. Da, sigur, biletul este în ordine. Pofțiți, vă rog! Apoi continuă în gândul său: „Vai, ce zi nemaipomenită o să avem!”

Se prezentară și ceilalți doi câștigători, mai întâi Micky, apoi Violeta. Fiecare era însoțit de către ambii părinți. Îi arătară biletele domnului Wonka, iar acesta mai că nu le smulse brațele din umăr, așa de entuziasmat era să le strângă mâna.

În cele din urmă, se auzi și o voce firavă șoptind:

– Eu sunt Charlie Bucket.

– Charlie! strigă domnul Wonka. Bine-ai venit! Tu ești copilul care abia ieri a găsit biletul, nu? Am citit despre tine în ziarele de dimineață. La fix, dragul meu, la fix! Sunt tare bucuroși și mă bucur mult pentru tine. Iar acesta este... A, bunicul tău? Sunt încântat să vă cunosc, stimate domn. Peste măsură de încântat! Sunt fermecat de prezența dumneavoastră, sunt vrăjit și captivat. Gata! Splendid! E toată lumea înăuntru? Perfect! Vă rog, urmați-mă! Acum începe turul nostru. Vă rog, vă implor, nu vă depărtați de grup! Stați aici cu toții, da? Nu umblați singuri prin fabrică. Nu aș vrea să vă pierdeți, nu acum, vă rog să nu vă rătăciți! Of, of, nicidecum n-ar fi bine să vă rătăciți.

Charlie privi pe furiș îndărăt și observă că porțile mari ale fabricii se închideau singure. Oamenii încă strigau și se împingeau, iar Charlie îi privi lung, ca și cum îi vedea pentru ultima oară. Și chiar așa și era, pentru că lumea exterioară pur și simplu dispăru în clipa în care porțile se uniră la loc.

– Pe aici, vă rog, poftiți pe aici, pe ușa asta mare roșie! strigă domnul Wonka, vesel ca un cintezoii. Excelent! E cald și bine înăuntru. Trebuie să fie cald în fabrică, să le fie bine lucrătorilor. Sunt obișnuți, dragii de ei, cu o climă foarte caldă. Nu suportă frigul. Ar pieri dacă i-aș scoate afară pe vremea asta.

– Dar cine sunt lucrătorii? întrebă Augustus.

– Ei, toate la timpul lor, fiule, răspuse domnul Wonka zâmbind. Ai răbdare, totul va fi explicat pe măsură ce înaintăm. Gata, e toată lumea înăuntru? Vă rog mult, puteți închide ușa? Mulțumesc!

Charlie Bucket se afla acum într-un hol lung, care se întindea cât vedeai cu ochii. Era așa de lat, că l-ai fi putut străbate cu ușurință la volanul unui automobil. Pereții erau de un roz-pal, iar lumina era caldă și plăcută.

– Ce plăcut și ce cald... șopti copilul.

– Așa este. Și ce minunat miroase! îi răspuse bunicul.

Aerul pe care-l respirau părea să fi adunat cele mai ademenitoare și plăcute mirosoare: cafea proaspăt prăjită, zahăr ars și ciocolată topită, dar și parfum de mentă, violete și alune zdrobite, flori de măr și caramel și coajă de lămâie... Din depărtare se auzea un zgomot, de parcă undeva în măruntaiele fabricii se învârteau, cu o viteză amețitoare, fără încetare, roțile unei mașinării gigantice.

– Dragii mei copii, spuse Wonka, ridicând glasul ca să acopere zgomotul mașinilor, acesta este coridorul principal de acces. Vă rog să vă lăsați la cuier hainele și căciulile și să mă urmați. Pe aici, vă rog. Așa! Toată lumea e gata? Poftiți, atunci! Pe aici. Așa!

Domnul Wonka înainta pe coridor cu pași grăbiți, iar pulpanele brumării ale hainei îi fluturau. Copiii și părinții aproape că erau nevoiți să fugă pentru a ține pasul cu el. Grupul de vizitatori era destul de mare, dacă te apuca să-i numeri. Erau paisprezece persoane: cinci copii și nouă adulți. Așadar vă închipuiți că și cam dădeau coate pentru a ajunge în apropierea lui Wonka, care continua să țopăie voios în fața lor strigând: „Haideți, mai repede! Dacă vă lălați așa, nu mai ajungem niciodată!”

În scurtă vreme, o apucă la dreapta, pe un coridor mai îngust. Apoi la stânga. Și din nou la stânga. Apoi la dreapta. Apoi la stânga. Iar la dreapta. Locul acesta era ca un mușuroi de cârțițe, cu ramificații în toate direcțiile.

– Charlie, ține-mă bine de mână! șopti bunicul Joe.

– Ați observat că toate aceste coridoare coboară? le strigă domnul Wonka. Asta pentru că vom merge sub pământ. Cele mai importante săli din fabrica mea se află ascunse în adâncul pământului.

Apoi le spuse că sălile pe care le vor vedea sunt imense, mai mari decât un teren de fotbal și că nicio clădire din lume nu le-ar putea cuprinde, dar, sub pământ, au tot spațiul de care este nevoie. Domnul Wonka o luă la dreapta. Apoi la stânga. Apoi iarăși la dreapta. Pasajele deveniseră tot mai abrupte și era limpede că duceau tot mai adânc sub pământ.

Apoi, pe neașteptate, ghidul lor se opri în fața ușii de metal strălucitoare a Sălii de ciocolată. Urma să înceapă vizita celei mai importante încăperi din fabrică... Înăuntru se vedeau țevi de sticlă prin care curgea ciocolata fierbinte, vase mari în care se prăvălea în cascade, ca să iasă spumoasă și pufoasă. Și, în tot acest univers, abia de se zăreau la lucru câteva făpturi aproape neobișnuite.



EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 a) Găsește, în text, un cuvânt cu înțeles asemănător cuvântului *extraordinar*. Transcrie enunțul. Scrie un enunț asemănător.
b) Explică sensul cuvântului *pasaj*, așa cum reiese din textul citit. Caută în dicționar cuvântul. Scrie și alte înțelesuri ale acestuia.
- 2 Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:
a) Cine este proprietarul fabricii de ciocolată?
b) Unde merg copiii în vizită?
c) Câte persoane vizitează fabrica?
d) Unde se află sălile importante ale fabricii?
- 3 **Lucrați în perechi.** Citiți fragmentul în care domnul Wonka îi întâmpină pe vizitatori. Un copil citește enunțurile povestitorului, iar celălalt copil citește replicile domnului Wonka.

IMPORTANT

Într-un text narativ se pot regăsi:

- **secvențe descriptive**, în care se prezintă trăsături ale personajelor, ale lucrurilor, ale spațiului;
- **secvențe dialogate**, în care sunt redade, în scris, replicile personajelor.

APLICĂ!

- 4 **Lucrați în grup.** Recitiți textul. Scrieți pe cartonașe informații despre locul vizitat de copii, care sugerează:

Imagini vizuale:
culori, forme,
poziții,
dimensiuni

Imagini gustative:
amar,
dulce

Imagini tactile:
cald,
rece,
neted

Imagini auditive:
sunete, zgomote,
tonul vocii

Imagini olfactive:
mirosuri,
parfumuri

- 5 Asociază replicile cu personajele potrivite dintre cele ilustrate.

A Bun venit, micii mei prieteni!

1



B Numele meu este Veruca Salt.

2



C Eu sunt Augustus!

3



D Eu sunt Charlie Bucket.

4



5



- 6 a) Scrie numele celor cinci copii, în ordinea în care au făcut cunoștință cu domnul Wonka.
b) Notează cine sunt însoțitorii fiecărui copil.
 - 7 Alcătuieste o propoziție în care cuvântul *vizita* să fie o altă parte de vorbire decât în ultimul alineat al textului.
- a) Ți-ar plăcea să lucrezi într-o fabrică de ciocolată? De ce?
b) Ce fel de ciocolată ți-ar plăcea să inventezi?



CREAZĂ! – Arhitectul fabricii Wonka

- 9 **Lucrați în grup.** Ilustrați fabrica de ciocolată. Scrieți scurte explicații pentru fiecare desen.

1. Curtea fabricii

2. Intrarea

3. Holul principal

4. Drumul prin fabrică

5. Sala de ciocolată

Semnele de punctuație

AMINTEȘTE-ȚI!

- 1** **Lucrați în perechi.** Observați semnele de punctuație utilizate și explicați înțelesul enunțurilor:
a) – Haideti să pictăm, copii! b) – Haideti să pictăm copii!
- 2** Citește propozițiile cu intonația potrivită **scopului** indicat.
a) **informare** – Măine, Dan pleacă în excursie.
b) **întrebare** – Măine, Dan pleacă în excursie?
c) **exprimarea surprizei** – Măine, Dan pleacă în excursie!
- 3** Completează enunțurile cu denumirea semnelor de punctuație învățate:
a) indică sfârșitul comunicării.
b) redă, în scris, intervențiile vorbitorilor în comunicare.
c) anunță o enumerare sau o replică a unui personaj sau a unei persoane care vorbește.
d) se scrie între cuvintele unei enumerări sau după cuvintele care indică o adresare.

IMPORTANT

În scris, **semnele de punctuație** redau grafic pauzele, intențiile, stările sufletești pe care, în vorbire, le exprimăm cu ajutorul intonației.

DESCOPERĂ!

- 4** Asociază enunțurilor ilustrația potrivită stării transmise.
a) Copilul sfâșie poleiala, iar în poala lui căzu, nici mai mult, nici mai puțin decât... un baton de ciocolată!
b) – Hmmm, mormăi bunicul gânditor, nu... nu e cazul...



- 5** **Lucrați în perechi.** Observați și explicați folosirea ghilimelelor pentru fiecare situație.
a) Țopăia voios în fața lor strigând: „Haideti, mai repede! Dacă vă lălăiți așa, nu mai ajungem niciodată!”
b) Apoi continuă în gândul său: „Vai, ce zi nemaipomenită o să avem!”
c) Am citit cartea „Charlie și fabrica de ciocolată”, de Roald Dahl.

IMPORTANT

- Pentru a reda, în scris, surpriza, ezitarea, nesiguranța, pauza în vorbire, se folosesc **punctele de suspensie (...)**.
- Pentru a reda, în scris, cuvintele spuse sau gândite de cineva se folosesc **ghilimelele („ ”)**.
- Ghilimelele se folosesc și pentru a reproduce un **titlu, cuvinte sau enunțuri** dintr-un text.

APLICĂ!

- 6** Transcrie fragmentul utilizând semnele de punctuație potrivite, în locul casetelor.

Domnul Wonka spuse copiilor

Bun venit prieteni

Avea o voce puternică și melodioasă

Poftiți vă rog unul câte unul Poftiți înăuntru Să văd biletele Cine e primul

- 7** Continuă enunțul: Textul „Charlie și fabrica de ciocolată” ar mai putea fi intitulat sau

- 8** Scrie în **jurnalul de lectură** impresiile tale despre textul „Charlie și fabrica de ciocolată”. Utilizează ghilimelele și punctele de suspensie.



Dialogul

Lumea fără cuvinte...



OBSERVĂ!

- 1 Citește ceea ce spune fiecare copil.

Câte trofee!
Cum le-ai
obținut?



Sunt
campionă
la ciclism!

- 2 Citește și observă cum au fost redată cuvintele celor doi copii, în textele următoare:

A Alex observă în camera Anei mai multe cupe.

Surprins, Alex **spune**:

- Câte trofee! Cum le-ai obținut?
- Sunt campioană la ciclism! **răspunde** Ana.
- Bravo, **exclamă** Alex, te felicit!

B Alex observă în camera Anei mai multe cupe.

Surprins, Alex **spune**: „Câte trofee! Cum le-ai obținut?”

Ana îi **răspunde**: „Sunt campioană la ciclism!”

IMPORTANT

• Într-un text, pentru a reda întocmai replicile persoanelor (personajelor) sunt folosite:

A. linia de dialog (–)

B. ghilimelele („ ”)

• Replicile sunt indicate prin verbe precum: *a spune, a zice, a răspunde, a întreba, a afirma,*

• Aceste verbe se pot afla:

- o înaintea replicii și sunt urmate de două puncte;
- o după replică și sunt precedate de virgulă, semnul exclamării sau de semnul întrebării;
- o în interiorul replicii și sunt separate prin virgule.

APLICĂ!

- 3 Identifică în textul „Charlie și fabrica de ciocolată” numele care completează enunțurile:

- a) În cele din urmă, se auzi o voce firavă șoptind: „Eu sunt”
b) – Dar cine sunt lucrătorii? Întrebă

- 4 **Lucrați în perechi.** Precizați locul verbelor care indică replicile personajelor.

- a) Își deschise larg brațele și le spuse:
– Bun venit, micii mei prieteni! Bun venit în fabrica mea!
b) – Numele meu este Veruca Salt, spuse una dintre fetițe.
c) – Dragii mei, spuse Wonka, ridicând glasul, acesta este coridorul principal de acces.

- 5 a) **Lucrați în grup.** Citiți, pe roluri, textul de la pagina 30.

b) Scrieți verbele care indică replicile personajelor.

- 6 Transformă textul de mai jos, astfel încât verbele care indică replicile să se afle:

- a) înaintea replicii fiecărui personaj;
b) în interiorul replicii fiecărui personaj.

Mama intră în baie și o vede pe Ada.

- Ce baltă ai făcut! **exclamă** mama.
– Vreau să pun în mișcare bărcuța! **răspunde** Ada.

CREAZĂ!

– Dialogul semnelor

- 7 Realizează chipuri nostime ale semnelor de punctuație. Scrie în bule enunțuri prin care acestea se prezintă.



....

PORTOFOLIU

....



Transformarea unui text dialogat în povestire

OBSERVĂ!

- 1 a) Citește ceea ce spun participanții la comunicare.



- b) Citește fragmentele de mai jos și observă cum este redată, în scris, convorbirea dintre Marcu și bunica lui.

A Marcu **stă** pe scaun și o **privește** pe bunica.
– E gata portretul, bunico? **întreabă** el.
Bunica îi **răspunde**:
– Mai am de pictat părul.

B Marcu **stătea** pe scaun și o **privea** pe bunica sa. El **a întrebat-o** **dacă** este gata portretul. Bunica **i-a răspuns** **că** mai are de pictat părul.

IMPORTANT

Când redăm, în scris, conținutul convorbirii dintre două persoane sau personaje, transformăm vorbirea directă în vorbire indirectă:

- eliminăm semnele de punctuație: linia de dialog, două puncte, ghilimelele;
- folosim verbe precum: *a zice, a spune, a anunța*, urmate de: *că, dacă, să, unde, care*;
- trecem verbele de la persoana I și a II-a la persoana a III-a.

APLICĂ!

- 2 Pentru a evita repetarea supărătoare a verbului *zise*, înlocuiește-l cu alt verb potrivit.

a) Violeta zise:

– Ce tablou impresionant!

strigă, exclamă, mărturisi, întrebă

b) Augustus zise:

– Îți spun un secret!

șopti, comentă, informă, spuse

c) Tata zise:

– Liniște! Doarme mama!

ordonă, sfătui, întrebă, rugă

- 3 Transformă secvența dialogată a) în una narativă și secvența narativă b) în una dialogată.

a) Domnul Wonka le strigă:
– Ați observat că toate aceste coridoare coboară?

b) Augustus a întrebat cine sunt lucrătorii. Domnul Wonka i-a spus să aibă răbdare întrucât totul va fi explicat pe măsură ce înaintează.

- 4 **Lucrați în grup.**

- a) Imaginați o continuare a textului „Charlie și fabrica de ciocolată”, în care să introduceți și un dialog între vizitatorii fabricii și lucrătorii din Sala de ciocolată.
b) Scrieți textul, utilizând semnele de punctuație adecvate. Revizuiți și corectați eventualele greșeli.
c) Distribuți-vă rolurile. Unul dintre voi va fi povestitorul. Prezentați la *Scaunul autorului*.

JOC Lanțul cuvintelor

Descoperă zece verbe care anunță replicile persoanelor sau ale personajelor.

VBAFIRMĂDRETYEXCLAMĂMLOPRĂSPUNSEWASÎNTREBĂMNGHJȘOPTICJKMLUSI
VORBINTJFRFREPETĂHGORDONĂPOIUAPROBĂMFGRIŢĂRITOR

Habarnam devine pictor după Nikolai Nosov



Acuarelă era un pictor foarte bun. Purta, de obicei, o bluză cu poale lungi, pe care o botezase „halat”. Merita să-l vezi cu halatul pe el, cu niște plete ce-i cădeau pe spate, stând înaintea șevaletului cu paleta în mână.

Oricine își dădea seama că avea de-a face cu un pictor în adevăratul înțeles al cuvântului.

Când văzu că nimeni nu-i ascultă muzica, întrucât știți, voia să se facă muzician, Habarnam hotărî să ajungă pictor. Se duse direct la Acuarelă și-i spuse:

- Ascultă, Acuarelă, vreau să mă fac și eu pictor. Dă-mi niște tuburi cu vopsele și o pensulă, te rog!
- De felul lui, Acuarelă nu era zgârcit și-i dădu cu plăcere niște tuburi vechi de-ale lui și o pensulă.
- Ajuns în camera sa, Habarnam se pomeni cu Ciufulici, un prichinduț cu care era prieten la cataramă.
- Stai jos, Ciufulici! Ce bine că ai venit aici! Vreau să-ți fac portretul, zise cu încântare și nerăbdare Habarnam.

Grozav de bucuros, Ciufulici nu se lăsă mult rugat și se așeză pe scaun, la pozat. Habarnam se apucă să-l picteze. Se gândea cum să-l facă mai frumuseț și, în cele din urmă, îl făcu cu nasul roșu, urechile verzi, buzele albastre și ochii portocalii.

Ciufulici se frământa fără astâmpăr pe scaun, arzând de nerăbdare să vadă mai repede portretul gata.

– Astâmpără-te odată și stai liniștit, îl tot muștra Habarnam, altfel te fac în așa fel încât n-ai să te mai recunoști nici tu și nici altcineva.

- Dar acum e ușor de recunoscut? Întrebă Ciufulici.
- Mai bine nici nu se poate, răspuse Habarnam și-i mai adăugă o pereche de mustăți violete.
- Ia să văd și eu, zise Ciufulici, în cele din urmă, tocmai când pictorul nostru termină cu o ultimă trăsătură de **penel**.

Habarnam, triumfător, îi arată portretul.

- Cum, figura asta-i a mea? strigă cu spaimă Ciufulici.
- A ta, firește. Păi, cum altfel?
- Atunci, de ce mi-ai făcut mustăți? Eu n-am și n-am avut niciodată mustăți!
- Nu-i nimic, nu este încă târziu să-ți crească.
- Și nasul? De ce mi l-ai făcut roșu?
- De ce, de ce? Ca să fie mai frumuseț!
- Și părul, de ce mi l-ai făcut albastru? După tine așa este părul meu, albastru?
- Bineînțeles. Dacă nu-ți place, eu ți-l pot face verde.
- Nu, pictura ta nu face nici cât o ceapă degerată, zise Ciufulici. Dă-o înapoi să o rup.
- Cum adică să o rupi? Să distrugi o operă de artă? se înfurie Habarnam.

Ciufulici sări de pe scaun și încercă prin diferite **căi** să îi smulgă portretul. Și uite așa, nici una, nici două, se luară la trântă.

La auzul gălăgiei, veniră în fugă Știetot și doctorul Pilulă.

- Ce v-a apucat? îi luară ei la rost.
- Poftim, uitați-vă și voi, strigă Ciufulici, și spuneți cine este înfățișat aici? Nu-i așa că nu sunt eu acesta?
- Bineînțeles că nu! răspuse Știetot.
- Mai degrabă pare să fie o sperietoare de ciori, completă Pilulă.

Atunci Habarnam le spuse cu adânc dispreț:

– Păi cum era să vă pricepeți, dacă sub portret nu scria cine e? Stați puțin **că-i** scriu numele și o să vă lămurii imediat.

Zis și făcut: luă un creion și scrisse dedesubt cu litere de tipar, așa cum știa el, „CIUFULICI”. După aceea atârnă portretul la vedere și zise:

– Aici are să stea! Acum fiecare îl poate admira cât dorește, fără nicio piedică.

– Nu-i nimic, zise Ciufulici. Lasă că vin eu noaptea, când te culci, și-l fac bucățele.

– În cazul acesta, nici nu mă mai culc, răspunse Habarnam. O să stau de pază toată noaptea.

Ciufulici plecă acasă mânios foc, iar Habarnam se ținu de cuvânt. Se hotărî să stea de pază toată noaptea aceea. Așteptă, mai întâi, până adormiră toți ceilalți, apoi își luă șevaletul și paleta și se apucă să-i picteze pe toți în timp ce dormeau: pe Gogoasă îl făcu așa de gras, că nici nu a avut loc în întregime, pe pânză. Lui Zăpăcilă îi pictă niște picioare subțiri de parcă erau două bețe de chibrituri și, nici el nu cred că știe de ce, îi mai făcu și o coadă, ca de câine, la spate. Pe vânătorul Glonțșor îl înfățișă călare pe o mătură. Doctorului Pilulă îi puse, în loc de nas, un termometru, iar lui Știetot îi făcu niște urechi care semănau foarte bine cu niște urechi de măgar. Într-un cuvânt, îi zugrăvi pe toți în cele mai neprevăzute și mai caraghioase poze cu puțință.

Către dimineață, atârnă toate pânzele de-a lungul pereților, scrisse dedesubtul fiecăreia câte un nume (că te și miri cum de nu le-a încurcat) și alcătui astfel o adevărată galerie de portrete. A doua zi, au sosit, rând pe rând, prichinduții. Fiecare lăuda portretele celorlalți, dar, cum dădea cu ochii de portretul lui, **protesta** cu tărie.

VOCABULAR

penel – pensulă mică, cu păr fin, cu care se pictează

protesta – nu era de acord, dezaproba

SCRIU CORECT!

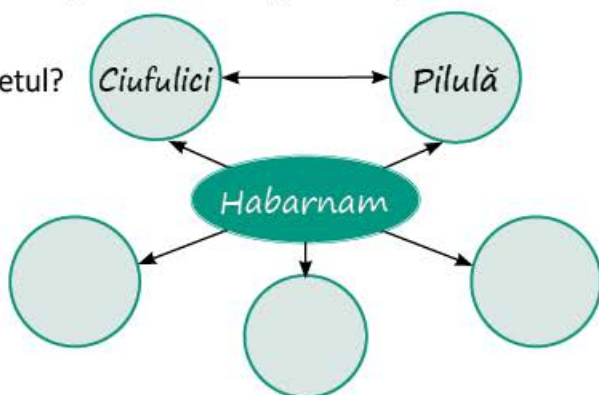
că-i – Cred **că-i** un portret reușit.
(că e)

căi – A încercat prin diferite **căi** să îl obțină.
(metode)

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Identifică în text enunțurile care îl descriu pe Acuarelă.
- 2 **Lucați în perechi.** Citiți, pe roluri, dialogul dintre Habarnam și Ciufulici.
- 3 a) Reprezintă, într-un desen, aspectele care îl nemulțumesc pe Ciufulici în legătură cu portretul realizat de Habarnam.
b) Ce culori a folosit Habarnam pentru a realiza portretul? Completează un tabel asemănător celui de mai jos.

elementele pictate	nas
culoarea folosită	...	verde



- 4 Realizează rețeaua personajelor, completând un *ciorchine* asemănător celui de mai sus. Aducă casete noi, în funcție de numărul personajelor din text. Unește personajele care vorbesc între ele.

5 Asociază etichetele cu numele prichinduților pictați de Habarnam.

A. Un prichinduț cu niște urechi care semănau foarte bine cu ale unui măgar.

B. Un prichinduț cu un termometru în loc de nas.

C. Prichinduțul vânător călare pe o mătură.

D. Un prichindel așa de gras că nici nu a avut loc, în întregime, pe pânză.

E. Prichinduțul cu niște picioare subțiri ca două bețe de chibrituri și o coadă, ca de câine, la spate.

- 6 a) Observă numele prichinduților: Știetot, Glonțisor, Zăpăcilă, Gogoasă, Pilulă. De la ce părți de vorbire provin numele lor?
b) Ce legătură crezi că este între numele personajelor și comportamentul lor?
c) Consideri că textul este amuzant? Motivează răspunsul.

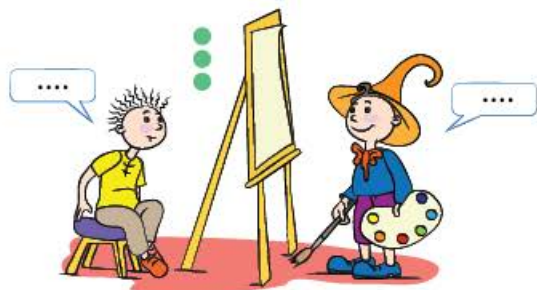
APLICĂ!

- 7 a) Recitește fragmentul din text în care Habarnam și Ciufulici dialoghează cu doctorul Pilulă și cu Știetot.
b) Transformă secvența dialogată în povestire, completând enunțurile:
Doctorul Pilulă și Știetot i-au întreat pe cei doi prichinduți Ciufulici le-a spus că Știetot considera că Doctorul Pilulă a afirmat că Habarnam le-a spus

- 8 Povestește fragmentul din care ai aflat ce a făcut Habarnam cu portretul lui Ciufulici.

- 9 Scrie replicile care ar fi trebuit să apară în bule, pornind de la textul de mai jos.

–Stai jos, Ciufulici! zise Habarnam. Vreau să-ți fac portretul!
Grozav de bucuros, Ciufulici se așeză pe scaun la pozat.



- 10 **Lucrați în perechi.** Imaginați-vă replici între Habarnam și Acuarelă, pornind de la cele din imaginea alăturată. Scrieți replicile, apoi prezentați-le în fața clasei.

Îmi dai vopsele și o pensulă?



- 11 Observă cum s-au format numele Habarnam și Știetot. Scrie și tu trei nume nostime.

CREAZĂ!

– *Galeria de portrete*

PORTOFOLIU

- 12 **Lucrați în grupuri** de câte cinci.

- a) Pictați portretele celor cinci prichinduți care dorm.
b) Scrieți numele lor sub portrete. Expuneți lucrările.
c) Jucați scena în care cei cinci prichinduți văd portretele realizate de Habarnam.



Banda desenată

DESCOPERĂ!

1 a) Observă banda desenată.



b) Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos.

- De ce crezi că prima imagine nu e însoțită de o bulă?
- Ce vrea să facă fetița? Din care imagine ai înțelege?
- Ce fel de detergent folosește fetița? Cum ai aflat?

IMPORTANT

- Într-o bandă desenată nu se povestește totul, dar cititorul își poate imagina ce lipsește, cu ajutorul imaginilor, al replicilor și al semnelor din bule.
- Etapele realizării unei benzi desenate:
 - stabilirea întâmplării care va fi redată;
 - realizarea ilustrațiilor;
 - stabilirea replicilor;
 - scrierea replicilor în bule.



2 **Lucrați în perechi.**

- Citiți textul din dreapta.
- Realizați ilustrații pentru întâmplările povestite.
- Stabiliți replicile personajelor, pe baza textului.
Exemplu: *Am crezut că voi reuși să îl spăl singură!*
- Scrieți replicile în bule. Prezentați lucrările în clasă.

Diana plânge. Ea nu reușește să spele singură tricoul. Bunica o mângâie și îi spune că poate cere un sfat când nu se descurcă. Bunica o îndrumă pe Diana. Mai întâi, pune apă în lighean, apoi adaugă detergent de rufe. Diana bagă tricoul în apă.

APLICĂ!

- Povestește, în scris, întâmplarea redată în banda desenată de la exercițiul 1.
- Realizează o bandă desenată, pornind de la următoarea întâmplare:

Maria și Luca se află în vizită la Grădina Zoologică. Admiră un pui de elefant care se joacă împreună cu părinții lui. Copiii fac poze. Pe neașteptate, elefanții trimit către copii jeturi puternice de apă. Au primit *un duș de simpatie*.

JOC Cinci cuvinte

Găsește, în grilă, cuvintele care au legătură cu banda desenată.

X	V	K	B	U	L	A	W	Q	S
Y	I	M	A	G	I	N	E	Z	U
B	P	E	R	S	O	N	A	J	O
E	R	R	E	P	L	I	C	I	R
P	S	E	M	N	E	F	K	U	A

APLICĂ!

- 1** Ascultă dialogurile amuzante de pe CD. Completează, în timpul audierii, un tabel asemănător celui alăturat. Pentru a completa coloana *Cine sunt vorbitorii?*, alege dintre cuvintele: *doctorița, elevul, fiul, mama, învățătorul, nepotul, bunicul, proprietarul*.

Titlul	Vorbitori	Câți vorbitori sunt?	Cine sunt vorbitorii?
Năzdrăvănii			
Cum îți iei tratamentul...			
Sfaturi medicale			
La cald și la rece...			

- 2** Lucrați în grup. a) Ordonăți întâmplările: ♦, ♦♦, ♦♦♦, ♦♦♦♦.



El se gândește



După ora nouă, Matei



Atunci, Matei



După o jumătate de oră,



În sfârșit, Matei



Matei se luminează la față.

- b) Povesteți, în scris, întâmplarea cu ajutorul benzii desenate obținute prin ordonarea imaginilor și a cuvintelor care le însoțesc. Prezențați în fața clasei.

CREAZĂ! – Târlicii motanului

- 3** Lucrați în grup. a) Observați imaginile alăturate. Discutați și stabiliți cum veți continua banda desenată. Realizați desenul și scrieți replicile pentru secvența care urmează, pe o coală mare.
- b) La un semnal sonor, mutați-vă la masa unui alt grup. Observați cum au continuat colegii voștri banda desenată, discutați și continuați ce au început ei.
- c) Procedați în același mod ca la punctul b), până reveniți la propria lucrare. Observați cum a fost continuată banda voastră desenată. Corectați eventualele greșeli de scriere. Expuneți lucrările.



Recapitulare

- Citește textul *Micul prinț*, după Antoine de Saint-Exupéry.

Micul prinț a ajuns pe cea de-a șasea planetă. Acolo trăia un domn bătrân, care scria niște cărți uriașe.

– Ia te uită! Vine un explorator! strigă el, când îl zări pe Micul prinț.

Micul prinț se așează pe scaun, ca să mai răsuflă puțin. Călătorise atât de mult!

– Ce este cartea aceea mare? Întrebă Micul prinț. Ce faceți dumneavoastră aici?

– Eu sunt geograf, zise domnul cel bătrân.

– Ce este un geograf?

– E un savant care știe unde se află mările, fluviile, orașele, munții și pusturile.

– Foarte interesant, spuse Micul prinț. În sfârșit o meserie adevărată!

Aruncă o privire pe planeta geografului. Nu mai văzuse niciodată o planetă atât de mare.

– E tare frumoasă planeta dumneavoastră! constată băiatul. Se găsesc și oceane pe-aici?

– N-aș putea să știu! răspunse geograful.

– Dar sunteți geograf!

– Da, numai că eu nu sunt explorator. Duc mare lipsă de exploratori! Geograful e un om prea important ca să-și piardă timpul plimbându-se. El nu-și părăsește biroul, ci vin exploratorii la el. Le pune întrebări și notează datele adunate de ei, explică bătrânul.

Ce este un geograf?



- 1 Formulează răspunsuri la întrebări.

a) De ce nu știe geograful dacă sunt oceane pe planeta sa?

b) Ce părere are geograful despre profesia lui?
c) Ce crezi tu despre profesia de explorator?

- 2 a) Selectează din text și scrie câte un enunț pentru fiecare situație:

• informare; • întrebare; • exprimarea surprizei; • exprimarea îngrijorării.

b) Scrie verbele care indică replicile personajelor din text.

- 3 a) Transcrie enunțurile înlocuind cu semnele de punctuație potrivite.

Ei dar tu vii de departe Tu ești explorator Fă-mi o descriere a planetei tale

b) Alcătuește câte un enunț cu fiecare dintre cuvintele: *n-aș, naș*.

- 4 Scrie un dialog: a) pe baza imaginii date;

b) pe baza textului de mai jos.

Unde mă sfătuiți să mai călătoresc?



Pe Pământ!

Micul prinț este curios să afle de ce cărțile de geografie nu se învechesc.

Geograful îi spune că foarte rar se întâmplă ca un munte să își schimbe locul.

- 5 **Lucrați în grup.** Realizați o bandă desenată, pe baza textului citit. Surprindeți în imagini momentele:

a) Domnul cel bătrân îl zărește venind pe Micul prinț.

b) Micul prinț află ce profesie are domnul cel bătrân.

c) Micul prinț este uimit de frumusețea planetei geografului.

Evaluare

- Citește textul *Un program încărcat*, după Mircea Sântimbreanu.



Cu vreo două săptămâni în urmă, am surprins în curte o discuție între Păunița și Miluță, mai ciudată decât cele obișnuite, cum ar fi discuția despre jocul cu nasturi. O auzii pe Păunița:

- Mănânci și vii imediat la mine! Cu dalta și ciocanul.
- Și piatră, de unde luăm? întrebă Miluță.
- N-ai nicio grijă, zise Păunița. Am pus eu ochii pe una...
- Și timp avem berechet: azi e sâmbătă, mâine duminică. Și luni? Luni vom purta pe brațe, la școală, o nouă operă de artă...

Nu trecu nici măcar o jumătate de oră și cei doi și găsiră piatra pentru sculptură.

- E cam murdară piatra noastră! zise Păunița scuturându-și bluza.
- Mâna e totul! Dă-te la o parte! Ard de nerăbdare s-o cioplesc cu dalta!

Păunița întrebă curioasă:

- Și ce vrei să sculptezi?
- La asta nu m-am gândit. Știi ceva? Ce-ar fi să te fac pe tine? Nu-ți surâde nemurirea?
- Ce-ți veni? Ne trebuie ceva mai însemnat, de exemplu un bărbat barbos, cu frunte înaltă, ceva asemănător cu cei din cartea de istorie, un domnitor, un rege... Știi ce? Aduc într-o clipă cartea! O să vezi tu ce-o să iasă...

Peste un minut, Păunița era înapoi, gâfâind de emoție:

- Aici, Miluță! Uite aici, un rege!
 - Perfect! Ce barbă, ce ochi... Așa... Atenție, încep!
- Timp de o oră nu se auzi decât țacănitul dălții.
- Ei, seamănă? întrebă Miluță nerăbdător.
 - Nu prea... Mai rotunjește-i barba.

Și tot așa, mai ia-i din barbă, mai ia-i din partea stângă, mai ia-i din dreapta... până când se înseră. Nu se mai vedea nimic, așa că cei doi s-au oprit.

A doua zi, prin fereastra deschisă pătrundeau chemările:

- Miluță! Miluță! Miluță! Școală-te imediat... Vino încoace!

În curte, mama, tata, bunicul priveau mormanul de pietre din care se observa ceva ce semăna cu o gheară de găină...

Bunicul clătina din cap:

- Țândări l-ai făcut, Miluță! Era bolovanul de pus pe butoiul cu varză. De zeci de ani îl aveam.

- 1 Completează enunțurile, alegând variantele corecte.

- a) Bolovanul a fost cioplit de • bunic • Miluță • Păunița • un rege
- b) Cei doi copii au lucrat • o jumătate de oră • o oră • până seara • până dimineață
- c) Bolovanul cioplit a fost descoperit în dimineața zilei de • sâmbătă • duminică • luni • marți

- 2 Formulează răspunsuri pe baza informațiilor din text.

- a) A doua zi, Miluță a fost trezit de strigătele din curte. Ce semnificație crezi că au acestea: îngrijorare, surpriză, nemulțumire? Motivează.
- b) Ce mesaj le-ai transmite celor doi copii? Continuă enunțul: *Dragi copii, chiar dacă*
- c) Ce i-ai transmite bunicului? Continuă enunțul: *Consider că*

- 3 Transcrie textul înlocuind □ cu semnele de punctuație potrivite.
- Miluță avu unul din cele mai frumoase vise ale lui □ Se făcea că se află într-un muzeu cu scări de marmură □ cu candelabre □ cu oglinzi □ cu sute de sculpturi □
- Un ghid explica rar, cu o voce gâtuită de emoție □
- Și acum □ vă rog □ atenție □ Intrăm în galeria nemuritoarelor sculpturi ale marelui maestru Miluță □
- După ce a tras aer în piept □ continuă □
- Cinste marelui sculptor □ maestrul Miluță □ Merită să fie aclamat □



- 4 Observă imaginea alăturată și imaginează-ți cum ar putea continua dialogul dintre bunic și cei doi copii. Scrie o secvență dialogată în care verbele ce indică replicile personajelor să se afle:
- a) înaintea cuvintelor bunicului;
 - b) după cuvintele Păuniței;
 - c) în interiorul intervenției lui Miluță.

- 5 Transformă în povestire secvența dialogată din chenar, având în vedere:
- eliminarea semnelor de punctuație care anunță intervențiile personajelor;
 - folosirea verbelor care exprimă acțiunea de *a spune*, la timpul trecut, urmate de cuvinte precum *că, să, ce* etc.;
 - schimbarea persoanei verbelor.

– E cam murdară piatra! zise Păunița scuturându-și bluza.

– Mâna e totul! Dă-te la o parte! Ard de nerăbdare s-o cioplesc cu dalta!

Păunița întrebă curioasă:

– Și ce vrei să sculptezi?

– La asta nu m-am gândit. Știi ceva? Ce-ar fi să te fac pe tine?

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Suficient	□	□	8 – 10 semne de punctuație	□	□
Bine	□ □	□ □	11 – 14 semne de punctuație	□ □	□ □
Foarte bine	□ □ □	□ □ □	15 – 17 semne de punctuație	□ □ □	□ □ □

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai ales varianta/variantele...	... recitește cu atenție textul.
2. Dacă nu ai răspuns la toate întrebările...	... discută cu alți colegi, află ce opinii au aceștia.
3. Dacă nu ai completat corect toate semnele de punctuație...	... recitește indicațiile de la pagina 33.
4. Dacă nu ai scris dialogul conform cerințelor...	... recitește indicațiile de la pagina 34. Revezi cum ai rezolvat exercițiul 6 de la pagina 34.
5. Dacă nu ai povestit corect...	... recitește indicațiile și rezolvarea exercițiului 3 de la pagina 35.

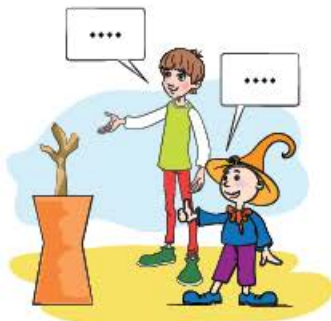
Exersezi, corectezi, progresezi!

- 1 a) Formulează câteva aprecieri personale referitoare la textele citite în această unitate. Completează un tabel asemănător celui alăturat. Folosește cuvintele: *mi-a, mi-au plăcut*.
- b) Exprimă-ți părerea răspunzând la întrebările:
- De ce protestează cu tărie prietenii lui Habarnam?
 - De ce nu își părăsește geograful biroul?
 - De ce nu acceptă Păunița să-i facă Miluță sculptura?
- c) Alege din *Cercul emoțiilor* pe cele trăite de personajele cărora le aparțin replicile următoare:
- – la te uită! Vine un explorator! strigă geograful.
 - – Nu, pictura ta nu face nici cât o ceapă degerată, zise Ciufulici. Dă-l să-l rup.
 - – Țândări l-ai făcut, Miluță! Era bolovanul de pus pe butoiul cu varză, spuse bunicul.

Textul „...”	
DA	NU
Ce ți-a plăcut?	Ce nu ți-a plăcut?
De ce ți-a plăcut?	De ce nu ți-a plăcut?



- 2 Desenează personajul pe care ai dori să-l întâlnești: geograful, Micul prinț, Habarnam, Miluță, domnul Wonka. Scrie o listă cu întrebările pe care i le-ai adresa.
- 3 Imaginează-ți o întâlnire între Habarnam și Miluță. Scrie replicile potrivite pentru fiecare dintre imaginile de mai jos. Prezintă lucrarea colegilor tăi.



JOC Vorbesc singur!

Citește literele din trei în trei, începând cu a treia literă, și vei afla cum se mai numește vorbirea unui personaj cu sine însuși.

ASMEWOPZNKLOXYLJHOFDG

AUTOEVALUARE – Cum am progresat la citit?

Alege enunțurile care te descriu cel mai bine.

- Când citesc un text, pot să observ anumite trăsături ale personajelor, din replicile acestora.
- Reușesc să identific cu ajutorul semnelor de punctuație anumite sentimente ale personajelor, cum ar fi: nedumerirea, admirația, uimirea, îndoiala, teama.
- Pot reda prin desen întâmplările importante.
- Pot să-mi imaginez gesturile personajelor și să interpretez roluri.

4 •	2 – 3 •	1 •

A ȘTI, A FACE, A FI ÎMPREUNĂ



Vei sesiza abaterile din mesajele audiate în vederea corectării acestora:

- vei observa dezacorduri sau abateri în exprimarea orală.

1.3

Vei relata întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin:

- vei inventa un alt final unei povești;
- vei imagina continuarea unei scene de poveste.

2.2

Vei participa la interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup:

- vei participa la jocuri care se bazează pe întrebări reciproce.

2.4

Vei asocia elementelor descoperite în textul citit experiențe proprii:

- vei efectua exerciții de reformulare a unor mesaje.

3.2

Vei exprima opinii referitoare la mesajul citit cu ajutorul informațiilor din text:

- vei participa la minidezbateri pornind de la aspecte interesante ale textului.

3.3

Vei aprecia elementele specifice textului care contribuie la înțelegerea lecturii:

- vei folosi metode diferite pentru explorarea textelor.

3.4

Vei sesiza abaterile din textele citite, în vederea corectării acestora:

- vei observa dezacorduri sau alte greșeli de exprimare.

3.5

Vei recunoaște și vei remedia greșelile de ortografie și de punctuație în redactarea de text:

- vei participa la activități de autoevaluare și interevaluare a textelor redactate.

4.1

Unde-i tata?

după Jack Canfield



Într-o dimineață rece și umedă, cu un cer cenușiu gata să reverse peste lume o perdea de apă, am pornit din orașelul nostru de munte către sudul țării, pe malul Dunării, unde vremea se anunța mai caldă. Ne îndreptam pe șoseaua alunecoasă spre autostradă și de-acolo, către satul bunicilor din partea mamei, unde urma să petrecem o minunată săptămână de vacanță.

Tata fusese în schimbul de noapte la spital și era obosit după orele lungi de lucru. Era un medic renumit și noi ne bucuram împreună de operațiile pe care le reușea. Ca în multe alte dăți când plecam în vacanță, tata dormea pe bancheta din spate a mașinii. Făceam așa ca să câștigăm timp și să lungim vacanța: mama conducea și îi lăsa tatei timp să se odihnească pe drumul spre destinația noastră de vacanță. În seara dinaintea plecării, mama a încercat să se culce mai devreme, așa cum face de obicei când pornim la drum. Mereu am apreciat cât era de organizată. Nu e deloc simplu să faci bagaje, pachetele, să asiguri casa, să lași totul în ordine. Iar noi, copiii, ne-am dovedit și de această dată mai slabi decât somnul. Ne încurcam în papuci în drumul către baie.

Până la bunici aveam destul de mult de mers. Eu și sora mea mai mică, Maria, pe jumătate adormiți, priveam pe geamul mașinii. Fratele meu mai mare, Eugen, era cufundat în cartea pe care și-o luase cu el. Cea mai mare parte a timpului cât nu doarme, el citește. Și când citește, pierde orice contact cu tot ceea ce e în jur, așa de concentrat este asupra cărții. Cred că ar putea citi și dacă am fi sub asediu. Întotdeauna i-am admirat plăcerea pentru citit, dar nu sunt nici pe departe un cititor atât de pasionat ca el.

La un moment dat, după mai multe ore de condus, mama trase mașina într-o parcare să se odihnească. Ne-am dat jos, să ne întindem și să căscăm, toți în afară de tata și Eugen. Tata încă dormea în spate, sub pățuri, iar Eugen era chiar în miezul unui „capitol foarte interesant”, așa că nu a coborât să se dezmoțască.

După un timp, ne-am urcat în mașină și am pornit mai departe. Timpul părea că trece greu, drumul era alunecos, ceața lăptoasă era groasă și eu mă tot uitam când la ceas, când la cer. Oare o să mai ajungem vreodată la autostradă?

După vreo jumătate de oră, mi-am întins brațele și am aruncat o privire pe bancheta din spatele meu. Apoi, surprins, m-am mai uitat o dată. Am tras la o parte păturile, ba chiar m-am uitat sub banchetă. Ciudat! Mi-am zis eu. Unde-o fi tata? Am mai aruncat o privire în spate, așteptându-mă să-l găsesc acolo unde îl lăsasem când am coborât în parcare. Tot nu-l vedeam.

Fiind sigur că exista o explicație la toate astea, am întrebat-o pe mama:

– Știi tu cumva unde e tata?

– Măi Vlad, ce întrebare e aceasta? Vezi în spatele camionetei!

Uluit, m-am mai uitat o dată în spate, dar pur și simplu, el nu era acolo.

– E în spate de tot, la un loc cu bagajele? am insistat eu cu întrebarea.

– Nu, pe banche...

Scââârț! Mașina scrâșni din toate încheieturile oprindu-se brusc, după care a urmat o întoarcere de o sută optzeci de grade și ne-am îndreptat spre locul de unde plecaserăm. Mama se uitase și ea în spate, iar întoarcerea din drum îmi confirma bănuiala. Tata lipsea!

Mama a început să ne întrebe disperată pe toți la rând dacă știm ceva de tata, mai întâi pe sora noastră mai mică, apoi pe mine, apoi pe Eugen. El citise liniștit în tot acest timp, dar se trezi brusc în panica generală. Leși din lumea cărții pe care o citea așa cum ies oamenii din sala de cinematograf, clipind la lumină, apoi spuse calm:

– Liniștiți-vă, oameni buni! Mi-a spus să vă transmit că se duce până la magazinul din stația de benzină să cumpere ceva și că vine repede înapoi.

Mama îi atrase atenția asupra faptului că plecaserăm din parcare de o jumătate de oră. Citeam în gesturile ei **indignarea**. Eugen doar clipi.

În dreptul parării, mama viră brusc spre stânga. Scârțâitul roților îl trezi brusc pe Eugen la realitate așa că, de data aceasta, coborî și el din mașină. Îngrijorați, căutam cu privirea prin toate colțurile parării. Minutele care treceau păreau o eternitate.

La o oră după ce părăsiserăm prima oară parcare, l-am recuperat pe tata, zgribulit, acum, de frig. S-a urcat în mașină fără să scoată un cuvânt. Ne-am continuat drumul. Se așternuse o tăcere stânjenitoare. Când... ca la un semnal, părinții noștri au izbucnit în râs. Ne-am molipsit și noi, copiii, și un fel de căldură ne-a învăluit pe toți. Tot restul călătoriei, tata a rămas treaz și a participat alături de mama la șofat.

Am ajuns pe autostradă sub un soare timid ieșind de după nori. Fâșia neagră și lucioasă de asfalt străbătea câmpurile verzi, pătate ici-colo de ochiuri de apă. Într-o oră urma să ajungem la bunici. Eram bucuroși. M-am gândit să-mi fac un catalog nostim cu toți membrii familiei mele, pe care să-l strig la destinație. Astfel timpul a trecut mult mai repede.



VOCABULAR

asediu – încercuire și atacare cu forțe armate a unui loc întărit, pentru a-l cuceri

uluit – cuprins de o mare (și neașteptată) mirare, emoție, uimit, surprins

indignare – mânie și dispreț provocate de o insultă, de o nedreptate, de o acțiune nedemnă

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări, alegând varianta corectă de răspuns.

a) Ce prezintă textul *Unde-i tata*?

- întâmplări imaginate
- informații științifice
- întâmplări inspirate din realitate
- o știre

b) Când a pornit familia la drum cu mașina?

- într-o dimineață
- într-o seară
- într-o după-amiază
- într-o noapte

c) Unde se îndrepta familia lui Vlad?

- spre un orașel de munte
- spre satul bunicilor
- spre spital
- spre benzinărie

2 Identifică personajele: (a →)

- a) dormea pe banchetă
- b) conducea mașina
- c) citea o carte
- d) priveau pe geam

- ◆ mama
- tata
- Vlad
- ★ Maria
- ▲ Eugen

IMPORTANT

Unde-i tata? este un **text narativ** în care se prezintă o întâmplare posibilă în realitate.

Textul cuprinde:

- locul, timpul și personajele întâmplărilor;
- evenimentul care declanșează întâmplările;
- prezentarea întâmplărilor;
- evenimentul cel mai tensionat;
- sfârșitul întâmplărilor.

- 3 Completează enunțurile cu informații din text.
- a) Tatăl lui Vlad este obosit, pentru că c) Vlad apreciază faptul că mama sa
 b) Vlad este mândru de tatăl său, deoarece d) Vlad își admiră fratele, deoarece
- 4 a) Care dintre situațiile de mai jos schimbă cursul acțiunii?
 • șoseaua alunecoasă • oprirea în parcare • ceața lăptoasă • oboseala tatălui
 b) Transcrie alineatul din text în care se regăsește situația identificată la punctul a).
- 5 a) Ce întâmplări s-au petrecut după oprirea în parcare? Completează enunțurile cu informații din text.
 Mai întâi, s-au urcat Apoi, Vlad a constatat că Pe urmă, mama a întors și i-a întrebat Eugen a spus După aceea, mama a virat
- b) Care dintre momentele de mai jos consideri că a fost cel mai tensionat? Motivează.
 • Îngrijorați, căutau cu privirea prin toate colțurile parcării.
 • Au ajuns pe autostradă sub un soare timid ieșind de după nori.
 c) Cum este finalul povestirii: fericit, trist, surprinzător, firesc? Motivează răspunsul.

APLICĂ!

- 6 a) Scrie ideile principale de mai jos în ordinea desfășurării întâmplărilor din povestire.
- Vlad constată lipsa tatălui din mașină.
 - În timpul călătoriei, fiecare membru al familiei are o preocupare.
 - Mama și copiii se întorc cu mașina în parcare.
 - După recuperarea tatălui, familia își continuă drumul spre casa bunicii.
 - După o scurtă oprire într-o parcare, familia pornește din nou la drum.
- b) Delimitează textul în fragmente conform planului de idei stabilit la punctul a).

- 7 a) Caută în text și completează un tabel asemănător celui dat în dreapta.
- b) Cine povestește întâmplarea? Motivează, folosind informațiile extrase în tabel.

Parte de vorbire	Persoana	I	a II-a	a III-a
pronume				
verb				

- 8 a) Observă cum relatează Vlad și Luca aceeași întâmplare. Precizează persoana și numărul verbelor folosite de cei doi copii. De ce nu folosește Luca pronume și verbe la persoana I?



Eu și sora mea mai mică, Maria, pe jumătate adormiți, priveam pe geamul mașinii. Fratele meu mai mare, Eugen, era cufundat în cartea pe care și-o luase cu el.

Vlad și sora lui mai mică, Maria, pe jumătate adormiți, priveau pe geamul mașinii. Fratele său mai mare, Eugen, era cufundat în cartea pe care și-o luase cu el.



- b) Scrie ideile secundare ale fragmentului al patrulea din textul *Unde-i tata?*
 c) Povestește, în scris, fragmentul care prezintă întoarcerea mamei și a copiilor în parcare.

- 9 a) Ai trăit alături de personaje diferite emoții. Care sunt acestea?
 b) Ai găsit asemănări între întâmplările din text și experiența ta? Exemplifică.
 c) Scrie ce ai învățat din acest text.

Cuvântul – parte de propoziție. Predicatul

DESCOPERĂ!

- 1 a) Citește replicile din imaginea de mai jos. Care dintre copii rostește o propoziție?



IMPORTANT

Pentru a comunica un mesaj, așezăm cuvintele într-o anumită ordine, alcătuind propoziții cu înțeles. Astfel, cuvintele devin părți de propoziție.

- b) Ce părți de vorbire sunt cuvintele rostite de Maria? De ce nu formează ele o propoziție?
c) Ce cuvânt rostit de Vlad dă înțeles comunicării? Ce parte de vorbire este acest cuvânt?

- 2 a) Alege din tabelul alăturat întrebarea potrivită pentru cuvintele subliniate mai jos.

Tata doarme pe banchetă.

tata	Cine? Pe cine? Cu cine?
doarme	Ce fel de? Ce face? De ce?
pe bancheta	Când? Cu cine? Unde?

- b) Scrie întrebarea potrivită sub fiecare cuvânt al propoziției de la punctul a).

- 3 a) Scrie întrebări potrivite pentru cuvintele subliniate.



Vlad a coborât din mașină.



Băiatul se mișcă vioi.

- b) Ce părți de vorbire sunt cuvintele subliniate? Ce exprimă ele în propozițiile date?

- c) Subliniază părțile de propoziție care răspund la întrebările *ce face?*, *ce fac?*.

Mama conduce. Drumul șerpuește. Tata doarme. Eugen citește. Eu și Maria privim pe geam.

APLICĂ!

- 4 Scrie cuvintele potrivite pentru a obține propoziții.

a) Într-o dimineață (**ce fel de?**), Vlad (**ce a făcut?**) cu părinții (**unde?**).

b) Bunicii în poartă. Copiii din mașină. Bunica în casă. Grivei

- 5 a) Scrie încă patru propoziții în continuarea celor de mai jos. Subliniază predicatul.

La bunici, Vlad păstrează curățenia. El respectă obiceiurile bunicilor. Pune obiectele la locul lor.

- b) Scrie textul de la punctul a), astfel încât să te referi la tine.

- 6 Scrie propozițiile, apoi analizează predicatul, după modelul dat.

Mâine vom pleca la bunici. Eu am reparat lanterna. Mama a pregătit bagajele. Eugen alege cărțile. Maria caută o păpușă.

privim = predicat exprimat prin verb, timpul prezent, persoana I, numărul plural

Subiectul. Acordul predicatului cu subiectul



*Dacă tu o îndrăgești
Ea îți spune cum să crești!*

DESCOPERĂ!

- 1 Despre cine este vorba în ghicitoarea lui Luca?
- 2 a) Indică predicatelor din propozițiile următoare:

Clopoțelul sună. Luca citește niște ghicitori. Nina strânge lucrările colegilor. Ea le așază pe panou. O ajută Dănuț, Tania și Geo.

b) Indică cine face acțiunea exprimată de verbele cu rol de predicat. **Exemplu:** Elevii intră. *Cine intră? – Elevii*

c) Precizează:

- numărul verbului cu rol de predicat și numărul substantivului cu rol de subiect, din a treia propoziție;
- numărul și persoana verbului cu rol de predicat, numărul și persoana pronumelui cu rol de subiect, din a patra propoziție.

d) Ce observi? Completează enunțul: *Predicatul are același număr cu subiectul exprimat prin, aceeași și același cu subiectul exprimat prin pronume.*

IMPORTANT

- Partea de propoziție despre care se spune ceva cu ajutorul predicatului are rol de **subiect** în propoziție. Întrebările la care răspunde subiectul sunt: **Cine?, Despre cine se vorbește în propoziție?**
- Subiectul poate fi format din unul sau mai mulți termeni.
- Subiectul se poate exprima prin substantive, pronume sau alte părți de vorbire.
- Predicatul se acordă cu subiectul.
- Între subiect și predicat nu se scrie virgulă.

APLICĂ!

- 3 Observă imaginea. Înlocuiește spațiile punctate cu părțile de propoziție care lipsesc și subliniază cu două linii subiectul format din mai mulți termeni.

- zâmbesc. • Familia •,,,, bunica, zâmbesc.



- 4 a) Identifică predicatelor și subiectele:

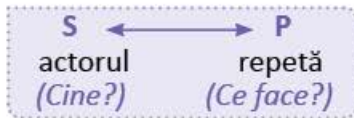
Actorul repetă. Regizorul observă mișcările. Noi privim.

b) Desenează schema propozițiilor, după modelul alăturat.

c) Analizează subiectele și predicatelor, după modelul dat:

actorul = subiect exprimat prin substantiv comun, genul masculin, numărul singular

repetă = predicat exprimat prin verb, timpul prezent, persoana a III-a, numărul singular



- 5 Scrie propozițiile păstrând predicatul care se acordă cu subiectul.

- Dan **iau/ia/iei** notițe. • Ei **fac/face/faci** afișul. • Nina **scriu/scrie/scriem** invitația.

- 6 Ordonează propozițiile, respectând etapele de lucru ilustrate. Subliniază cu o linie predicatelor și cu două linii, subiectele.

Ea înșiră alimentele pe bețe. Maria spală legumele. Decorul ei conține multe frigărui. Fetița taie alimentele. Maria înfinge frigăruia într-o pâine.



Scrierea unui text în care se prezintă o întâmplare trăită



DESCOPERĂ!

- 1 Parcurge etapele scrierii textului *Un cadou de neuitat*, pentru a observa cum se prezintă o întâmplare trăită.
 - a) Stabilește despre ce cadou vrei să scrii.
 - b) Prezintă informații despre **cadrul întâmplării**. Folosește pronume și verbe la persoana I: *Când eram mic (mică), aveam o mare pasiune pentru, dar, până la ani, eu am avut doar Visam la*
 - c) Precizează **evenimentul care declanșează întâmplarea**: *La aniversarea mea de ani, mi-a dăruit*
 - d) Relatează **desfășurarea întâmplărilor**:
 - Prezintă evenimentele:
Îmi amintesc și acum momentul în care a venit spre mine ținând în brațe Mai întâi, am, apoi
 - Prezintă darul primit.
 - e) Scrie **cum te-ai simțit** când ai primit darul:
De atunci, am mai primit și alte daruri, dar niciunul nu m-a făcut atât de precum oferit (oferită) de

IMPORTANT

Când scrii un text în care prezinți o întâmplare trăită:

- folosește pronume și verbe la persoana I, singular și plural;
- precizează în **introducere** **când, unde, cine** participă la întâmplări;
- poți introduce în **cuprins**, scurte secvențe descriptive;
- folosește linia de dialog sau ghilimelele, dacă dorești să redai întocmai replicile persoanelor;
- folosește cuvinte pentru a lega faptele între ele: *deodată, apoi, atunci* etc.;
- în **încheiere**, poți formula o concluzie, poți scrie despre emoțiile, impresiile tale.

APLICĂ!

- 2 **Lucrați în perechi**. Stabiliți enunțurile potrivite pentru introducere, cuprins și încheiere.

- ✦ Era decisiv pentru calificarea în finală.
- Echipa clasei noastre participa la un campionat de volei.
- ▣ Și în al doilea meci am ieșit învingători.
- ▣ Între cele două meciuri, am discutat despre strategia de joc.
- ◆ La finalul campionatului, am primit o medalie.
- ★ Toți așteptam cu nerăbdare începerea primului joc.
- ⊙ Eu am fost căpitanul echipei.
- ▲ Scorul primului meci a fost unul strâns, însă am reușit să câștigăm.
- Într-o dimineață de sâmbătă, m-am trezit și am plecat în grabă spre școală.
- ⊕ Ne-am bucurat împreună și am sărbătorit victoria la o cofetărie din apropierea școlii.

Introducere

(1 → ■ 2 → ...)

Cuprins

(4 → ..., ..., ...)

Încheiere

(..., ...)

- 3 Imaginează-ți că tu ești căpitanul echipei de volei.

- A Descrie, în 3 – 4 enunțuri, primul meci câștigat de echipa ta, în campionat. Folosește pronume și verbe la persoana I și a III-a, numărul singular și plural.
- B Redă, în scris, discuția care are loc în pauza dintre cele două meciuri. Folosește câte un verb și un pronume la persoana I și a II-a, numărul singular și plural.

- 4 Scrie textul obținut prin ordonarea enunțurilor de la exercițiul 2, introducând secvențele A și B de la exercițiul 3, în locurile corespunzătoare din text. Schimbă caietul cu un coleg. Corecți eventualele greșeli.

Necazurile unui uragan de treabă

după Adina Popescu



La răscrucea Vreme Rea, unde se întâlnesc toate vântoasele și vifornitele, trăia cândva un moș cu soția lui. Din cauza vremii nefavorabile, dar și a prognozei meteo pe care o urmărea în fiecare seară la televizor și care anunța numai nori de ploaie, bătrâna suferea de reumatism. De fiecare dată când venea furtuna, mai ales spre seară, o dorea spatele și în mod special un deget de la picior, pe care-l simțea străpuns parcă de zeci de ace.

– Vai de mine, moșule, ce mă fac, nu mai pot de durere! Niciun leac nu-mi ajută!

– Cred că ți-ar ajuta o rază de soare! își dădea cu părerea unchiașul. Dar pe aici, pe la noi, n-am mai văzut soare de când eram copil.

Timpuț trecea, iar bătrâna se simțea din ce în ce mai rău, până când, într-o dimineață, se trezi cu dureri atât de mari, încât începu să țopăie într-un picior prin casă.

– Se apropie o furtună mare! spuse moșul îngrijorat. Degetul tău nu te minte, mereu anunță când vine prăpădul!

Abia termină moșul ce avusese de zis, că auzi bătăi în ușa căsuței lor din bârne și humă. Chiar atunci se stârni un vânt atât de puternic, încât stinse focul care ardea în vatră.

– Cine-i acolo? întrebă femeia cu spaimă în glas.

Dar nu-i răspunse nimeni. Când merse să deschidă ușa, în prag, ce-i văzură ochii? Un mic uragan, nemâncat de trei zile, cu hainele ude leoarcă și cu un chip necăjit de parcă i s-ar fi înecat toate corăbiile din lume.

– Hai să te încălzești! Să-ți fac un ceai fierbinte și să-ți dau două aspirine! spuse bătrâna.

Bătrânii hotărâră numaidecât să-l adopte și să-l crească așa cum știu, ca pe copilul lor. Voi, copii, să nu vă așteptați să întâlniți vreodată un pui de uragan la colț de stradă sau în părculeț, căci o astfel de întâmplare numai la răscrucea Vreme Rea s-ar putea petrece!

– Ce nume să-i dăm? îl întrebă bătrâna pe unchiaș.

– Eu zic să-i spunem Katrina sau Lucy, ca în America!

– Da, dar pe aici n-a călcat vreodată picior de uragan. Au fost câteva tornade și cam atât!

– Să-i zicem Fane, ca vărului tău bogat de la oraș, poate așa va avea noroc în viață!

De atunci, Fane îi rămase numele puiului de uragan.

Zilele treceau, iar puiul de uragan creștea vesel în casa bătrânilor. În scurt timp, deveni un uragan în toată regula. Era de-ajuns să tragă adânc aer în piept ca să spulbere o întreagă pădure sau să strănute o singură dată, ca două râuri să se umfle și să iasă din albie.

Cu timpul, reumatismul bătrânei se agravase și durerile deveniseră insuportabile.

– Mamă, nu mai pot să te văd chinându-te așa. Lasă-mă să merg la oraș, să-ți aduc un leac pentru boala de care suferi! se rugă uraganul Fane.

– Mai bine stai aici, puiule, oamenii nu te vor primi bine pe unde te vei duce! încercă bătrâna să-l convingă să rămână.

Dar uraganul era hotărât, așa că, într-o bună zi, își strânse fulgerele și tunetele într-o tolă, își ferecă vântoasele și norii într-un butoi, își luă rămas bun de la părinți și plecă spre oraș. Merse ce merse, până când ajunse la o autostradă. Cerul era senin, nu era nici urmă de ploaie.

Uraganul Fane știa că dacă va urma autostrada, va ajunge la oraș, așa că se opri să-și tragă un pic sufletul. Numai că, din neatenție, scăpă chiar în mijlocul șoselei butoiul pe care îl căra în spate, iar o mașină, în viteză, îl făcu țandări. Bucuros că e din nou liber, Vântul începu să sufle voios. Fane se făcu negru de supărare, la fel ca norii pe care îi vedea cum sar din butoi și se adună deasupra drumului.

- Regret, n-am vrut să vă sperii! spunea el oamenilor care se risipeau care încotro.
- Fugiți! Un uragan! țipau ei, cuprinși de panică.

O echipă de filmare aflată întâmplător la fața locului, entuziasmată de fenomenul la care tocmai asista, a început să-l filmeze pe uraganul Fane.

„Iată-mă și vedetă! În seara asta, mama mă va vedea la știri” își zise uraganul. Din fericire, nimeni nu a pățit nimic, căci Fane se opri repede și așază oamenii, mașinile și caii ușurel pe sol. Apoi își continuă drumul spre oraș, căci trebuia să găsească un leac pentru mama lui. Intră val-vârtej într-un spital și geamurile zbârnăiră din toate încheieturile. Doctorii și pacienții nu știau pe unde să se mai ascundă, ca să nu fie luați pe sus de uragan. Câțiva pacienți țopăiau fericiți prin saloane.

- Ce aer curat respirăm! Aer de munte! se bucurau ei.
- Iertați-mă, n-am vrut să vă sperii! Mama e bolnavă și-i caut un leac! spuse Fane.
- Ce are? întrebă șeful clinicii.
- Reumatism, mai ales la un deget de la picior! spuse uraganul.
- Dacă nu mai plouă, îi va trece, zise șeful clinicii. Pot să-ți recomand niște medicamente.

Uraganul se hotărî să-l viziteze pe vărul bătrânei, ca să-i ceară împrumut ceva bani. Avea de făcut niște târguieli pentru părinții lui.

Acesta îl ascultă cu atenție și îi propuse următorul târg:

– Dacă vrei să faci rost de bani, poți să lucrezi la mine timp de un an. Tocmai am cumpărat ceva pământ și am construit zece mori de vânt care macină făină. Cred că tu ai fi cel mai potrivit ca să le pui în mișcare.

Uraganul înghiți în sec și nu mai spuse nimic. Nu-i convenea să stea așa de mult timp departe de casă, dar se gândi la sănătatea mamei sale și acceptă propunerea.

Descoperi că pe moșia vărului mai lucrau Ploaia, care uda pământul la răstimpuri, Aversa, sora ei mai mică, Ceța, Burnița și alte fenomene ale naturii. Uraganul muncea din noapte până în zori și nu știa că, prin alte locuri, vremea se îndreptase și soarele strălucea pe tot întinsul țării. Cerul era senin sticlă, chiar și la răscrucea Vreme Rea, așa că bătrâna se însănătoși repede și fără medicamente. Ba chiar unchiașul înlocui tăblița mâncată de rugină de la răscruce, care se numi din acel moment Răscrucea Vreme Bună. Uneori, cei doi bătrâni lăcrimau după fiul lor de la care nu mai aveau nici o veste.

Când se împlini un an, uraganul își ceru simbria, dar vărul nici nu se gândea să-i plătească vreun ban. Atunci, fenomenele meteorologice se răzvrătiră. Dar aceasta... e o altă poveste!



VOCABULAR

vifornite – furtuni, vijelii, viscole
humă – numele popular al argilei întrebuințate la spoitul caselor
aversă – ploaie abundentă, neașteptată, de scurtă durată
simbria – plată oferită unei persoane angajate în serviciul cuiva

SCRIU CORECT!

s-ar – Astăzi **s-ar** putea să plouă.
sar – Câțiva pacienți **sar** fericiți.
(**țopăie**)

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos.
 - Unde își au casa cei doi bătrâni?
 - Ce probleme de sănătate are bătrâna?
 - Ce nume primește puiul de uragan?
 - Ce își propune uraganul Fane să facă?
 - Ce face Fane pentru a obține bani de la vărul bogat al bătrânei?
- Explică pe baza informațiilor din text:
 - Răscrucea se numește Vreme Rea, deoarece
 - „Un uragan în toată regula” înseamnă
 - Numele răscrucii este schimbat deoarece
- Completează un tabel asemănător:

CAUZA	URMĂRILE
Butoiul din spatele lui Fane s-a spart.	
	Câțiva pacienți au țopăit prin saloane.
	Bătrâna s-a însănătoșit.
- Uraganul Fane a hotărât să plece la oraș, în ciuda rugămintelor bătrânei. Consideri că a luat o decizie bună? Scrie argumente și pentru **DA** și pentru **NU**.



APLICĂ!

- Răspunde la întrebări.
 - Ce personaj simpatizezi? De ce?
 - Ce i-ai transmite vărului bătrânei?
 - Ce ai învățat din această întâmplare?
 - Ce notă ai acorda textului? Motivează.
- Lucrați în perechi.** Imaginați-vă un personaj feminin, o tornadă, în locul uraganului Fane.
 - Găsiți-i un nume potrivit.
 - Cum se va modifica textul după înlocuire?
 - Recitați textul cu modificările făcute.

CREEAZĂ! – O altă poveste

- Lucrați în grup.** Imaginați o continuare a textului pornind de la enunțul „Dar... aceasta e o altă poveste!”. Parcurgeți următorii pași:

a) Adăugați, într-un tabel, verbe, adjective și substantive pe care le-ați putea folosi în text.

locul	personajele	cauza	acțiunile	ajutoare	însușiri
pe câmpie	tornade	păcăleala	se răzbună	fulgere	înnegurate

b) Scrieți cuvinte cu rol de subiect, respectiv predicat, apoi alcătuiți propoziții cu acestea.

Cine?	uraganul	tornadoele	fulgerele	vântul	ceața
Ce face?	a sfărâmat	toarnă	bubuie

c) Creați un final al întâmplărilor: *De atunci*

d) Scrieți un text de 15 – 20 de enunțuri, pe baza ideilor stabilite anterior. Folosiți cuvintele: *nor, n-or să scape*. Realizați un desen. Schimbați lucrările între grupuri și corectați eventualele greșeli.

Scierea unui text în care se prezintă întâmplări imaginate

OBSERVĂ!

- 1 **Lucrați în perechi.** Citiți textul de mai jos.

Cândva, pe raftul cel mai înalt al unei biblioteci era o carte cu coperti de piele, pe care n-o mai citise nimeni de mulți ani. Era o carte cu povești.

La un moment dat, una dintre povești, plictisită să mai stea în cartea prăfuită, a hotărât să meargă să vadă ce se mai întâmplă în lume.

- a) Ce titlu ar putea avea textul?
b) Care dintre cele două imagini ilustrează mai bine personajul. De ce?
c) Identifică, în text:
- aspecte inspirate din realitate;
 - elemente care nu pot fi reale.



- 2 Care dintre fragmentele de mai jos ar putea continua textul de la exercițiul 1? Motivează.

- a) Mai întâi, s-a oprit într-o școală. Voia să afle
Acolo a întâlnit A aflat că Apoi,
b) Cei doi prieteni erau nedespărțiți. Povestea era fericită acum.

- 3 **Lucrați în grup.** a) Scrieți o listă de cuvinte care anunță sfârșitul unei povești: *de atunci*,
b) Scrieți, pe două coloane, adjective care pot exprima starea sufletească a unui personaj când finalul întâmplării este unul fericit, respectiv unul trist.

APLICĂ!

- 4 Completează enunțurile:

- a) Îmi plac textele narative în care, deoarece
b) Citesc pe nerăsuflăte un text narativ care
c) Nu îmi plac textele narative în care
d) Dacă aş scrie un text narativ, ar fi despre

- 5 Continuă începutul de text dat mai jos. Găsește un titlu potrivit textului creat.

Când s-a crăpat de ziuă, Magda și prietenul ei au luat-o din loc. După două ore de mers, au ajuns în cel mai pustiu loc pe care îl văzuseră vreodată: nu se zărea **nicio** casă și **niciun** semn de viață. În copacii abia înmuguriți nu era nicio pasăre și totul era învăluit într-o ceață groasă și cenușie. Tăcerea profundă le dădea fiori pe șira spinării...



CREEAZĂ!

– Poveste cu pitici

PORTOFOLIU

- 6 **Lucrați în grup.** Realizați un desen sau un colaj care să ilustreze o întâmplare dintr-o poveste cu titlul *În țara piticilor*. Descrieți: locul, însușirile personajelor, obiectele folosite de acestea.

Asculță textul *O întâmplare cu final fericit*, de pe CD.

APLICĂ!

1 Adelina are de scris un text cu tema: *Pe cine ai invita la o masă festivă organizată de tine?*

Stabilește dacă enunțurile sunt adevărate (A) sau false (F):

- a) Adelina crede că doamna învățătoare este exigentă.
- b) Fetița se teme să meargă la școală, ca să nu primească o notă foarte mică.
- c) Adelina o roagă pe mama sa să inventeze o răceală sau o altă boală.
- d) Adelina ajunge la concluzia că tema nu este așa de grea cum a crezut la început.
- e) Adelina îi spune tatălui că nu mai e nevoie să o sune pe doamna învățătoare.

2 Asculță din nou textul și alege varianta corectă (a, b sau c):

A. Fetița nu vrea să meargă la școală, deoarece:

- a) este bolnavă;
- b) nu știe să scrie tema;
- c) tatăl ei este profesor.



C. Fetița i-ar oferi lupului:

- a) numai o prăjitură;
- b) cerbi și căprioare;
- c) mult sirop de brad, suc de soc.

E. Dacă fetița ar invita la masă și o pisică aristocrată, ...

- a) ar învăța de la ea bunele maniere;
- b) ar învăța-o bunele maniere la masă;

B. Adelina ar servi-o pe Albă-ca-Zăpada cu:

- a) prăjitură cu mere;
- b) mere;
- c) un măr otrăvit.

D. Pe Popeye Marinarul, Adelina l-ar servi:

- a) doar cu spanac;
- b) și cu spanac;
- c) cu bomboane mentolate.

- c) mama ei ar învăța bunele maniere la masă.

3 **Lucrați în grup.**

- a) Formulați întrebări, pornind de la textul audiat: *Ce?, Cine?, Unde?, Când?, Cum?, De ce?*
- b) Schimbați lista cu un alt grup. Răspundeți la întrebări, apoi înapoiți lista grupului.
- c) Citiți răspunsurile date de colegi la întrebările voastre și observați dacă sunt cele așteptate.

4 Completează enunțurile, pe baza textului audiat.

Adelina se temea de Fetița ar fi vrut să Ea a reușit să La sfârșit, fetița

CREEAZĂ! – *Invitații mei la masa festivă*

5 Realizează un tabel asemănător, apoi completează spațiile punctate, pe baza textelor citite.



Cine vine?	Degețica	Tom Degețel	Neghiniță	Pinocchio	Gulliver
Ce îi oferi?	Nectar...
De ce îi oferi?	...ca să-și păstreze gingășia.

Recapitulare

- Citește cu atenție textul *Racul cel tânăr*, de Gianni Rodari.

Într-o zi, după întâlnirea cu ai săi, un rac tânăr se retrase la umbra unui brusture și gândea astfel: „De ce, oare, toată familia mea dă înapoi? Vreau să învăț să merg înainte, ca broaștele, și să-mi cadă mie coada dacă n-am să reușesc!”

Începu să facă exerciții pe ascuns, între bolovanii din râu. În primele zile îi fu destul de greu. Se lovea de toate, își zgâria trupul și se călca, deseori, cu un picior pe celălalt. Dar, puțin câte puțin, lucrurile începură să meargă mai bine, căci orice se poate învăța, dacă ai voință.

Când fu sigur pe sine, se înfățișă familiei sale și făcu demonstrativ câțiva pași înainte.

– Fiule, izbucni în lacrimi mama sa, nu te mai recunosc! Umblă din nou așa cum te-au învățat tatăl și mama ta, umblă ca frații tăi care te iubesc atât de mult!

Frații săi începură să râdă de el și să-i arunce fel de fel de răutăți. Supărat, tatăl îi spuse:

– Dacă vrei să rămâi cu noi, umblă ca toți racii. Dacă vrei să faci de capul tău, râul e mare: mergi în lume și întoarce-te când vei voi!

Bietul rac ținea mult la ai săi, dar era prea sigur că este pe calea cea bună ca să aibă îndoieli. Își îmbrățișă mama, salută pe tatăl și pe frații săi și plecă în lumea largă. Trecerea sa trezi curiozitatea unui grup de broaște, care pălăvrăgeau în jurul unei frunze de nufăr.

– Ia priviți! Racul acela merge de-a-ndoaselea! Nu mai există respect, zise o broască.

Dar racul mergea tot înainte și, este cazul s-o spunem, mergea pe drumul cel drept. La un moment dat, fu strigat de un rac bătrân care, după ce îl privi îndelung, îi grăi:

– Ce crezi că poți face? Și eu, când am fost tânăr, gândeam să-i învăț pe raci să meargă tot înainte. Și iată cu ce m-am ales: trăiesc singur cuc și lumea mai bine și-ar tăia limba decât să-mi vorbească. Ascultă-mă pe mine, cât mai ai timp: nu te mai împotrivi să faci ca toți ceilalți raci și, într-o zi, ai să-mi mulțumești pentru sfat!

Racul cel tânăr tăcu, dar în sinea lui gândea: „Eu am dreptate!”. Și, după ce-l salută politicos pe bătrân, își continuă mândru drumul său.

Va ajunge departe? O să aibă noroc? Va putea să îndrepte toate lucrurile strâmbe din lumea asta? Noi nu putem să știm, căci el continuă să meargă înainte cu același curaj și hotărâre din prima zi. Putem doar să-i urâm, din toată inima: „Drum bun!”.



- 1 **Lucrați în grup.** Formulați răspunsuri la întrebările din finalul povestirii.
- 2 a) Caută în text și scrie pe o coloană subiecte și pe alta predicate.
b) Analizează subiectele și predicatele.
Racul a plecat în lume. Broaștele orăcăiau. Ele râdeau de rac.
- 3 a) Delimitează textul în fragmente.
b) Scrie planul dezvoltat de idei.
c) Povestește, în scris, un fragment.
- 4 Realizează *Harta textului*.

- 5 Completează o schemă asemănătoare:



- 6 Imaginează-ți și scrie o continuare a textului.

Evaluare

- Citește textul *Elmer zboară spre casă*, după Ruth Stiles Gannett.



Era o zi cețoasă fără nicio rază de soare. Elmer și dragonul zburau și tot zburau pe deasupra oceanului umed. Pe la lăsatul serii, dragonul zări pământul.

– Unde să aterizez? întrebă dragonul. Acum, că sunt liber, n-o să-mi convină deloc să fiu dus la Zoo, la circ sau mai știu eu unde.

– Păi, o să se întunece în curând. Cred că poți ateriza pe ponton fără să atragi atenția. Bineînțeles că va trebui să nu facem zgomot! spuse Elmer. Erau ultimele clipe petrecute împreună.

– O să-mi fie dor de tine și de zborul nostru împreună. Ți mulțumesc că m-ai adus acasă!

– N-o să uit niciodată cum ai bătut atâta drum până în Insula Sălbatică, numai ca să mă salvezi pe mine, spuse dragonul. Elmer, cred că ar trebui să-ți dau ție ceasul ăsta de aur. Nu mă văd purtându-l și oricum eu nici nu știu să citesc ora.

– Ești sigur? Aș putea să i-l dau mamei. Aș putea să-ți ofer ceva în schimb?

– Da, chiar mă întrebam dacă mai ai acadele din acelea roz și delicioase.

– Mi-au mai rămas patru, zise Elmer. Ți le dau cu tot dragul.

Stătură fără să facă zgomot, în timp ce dragonul savura acadelele.

Deodată, s-au auzit voci. Erau niște oameni pe ponton! Cei doi se îmbrățișară.

– Unde te duci de-aici?

– O să merg să-mi caut familia în munții din Ținutul Albastru, spuse dragonul, gândindu-se la cele șase surori ale sale, la cei șapte frați și la părinții săi gigantici.

Dragonul zbură în întuneric, în timp ce paznicii care își făceau rondul se apropiară pășind apăsător. Băiatul o luă la fugă, alergă pe străzi, traversă Parcul Verdeveșnic și ajunse acasă.

– Mamă, tată, am venit acasă. La mulți ani! strigă el.

Domnul și doamna Elevator se grăbiră să iasă și-l luară în brațe pe Elmer:

– Vai, Elmer, cât ne bucurăm să te vedem! Nici n-ai idee cât de îngrijorați am fost! Pe unde ai umblat și ce ai făcut?

– O, multe, multe, vă povestesc, dar nu acum! răspuse Elmer. Mai întâi, cadourile!

Elmer îi dăruie tatălui trei galbeni și-i cântă „Mulți ani trăiască!” la muzicuța de argint.

– Iar aici e un frumos ceas de aur cu lăntișor, pentru tine, mamă.

– Dar de unde ai tu lucrurile astea? întrebă uimiți domnul și doamna Elevator.

– Acesta e un secret pe care nu vi-l pot spune deocamdată, răspuse Elmer, cotrobăind în frigider după ceva de mâncare.

1 Formulează răspunsuri la întrebări.

a) Pe unde zboară Elmer și dragonul?

b) Când zărește dragonul pământul?

c) De ce voia dragonul să aterizeze într-un loc sigur?

d) Care personaj a oferit acadele și cui?

e) Ce întâmplare grăbește despărțirea celor doi prieteni?

f) Unde pleacă dragonul?

g) Ce îi oferă Elmer mamei sale?

2 Scrie pe o coloană subiectele și pe altă coloană predicătele din textul de mai jos.

Elmer îi oferă dragonului acadele. El îi mulțumește. Ei au zburat împreună. Glasul oamenilor răsună pe ponton. Frații, surorile și părinții îl așteaptă pe dragon. Mama, tata și Elmer se bucură.

- 3 Citește enunțurile de mai jos, apoi scrie informațiile corespunzătoare.
Pe ponton au apărut oamenii. Elmer a fugit. Acum, el cotrobăie după mâncare.
 a) oamenii = exprimat prin , genul masculin, numărul
 b) a fugit = exprimat prin, timpul, persoana, numărul
 c) = predicat exprimat prin, timpul prezent, persoana, numărul
 d) = subiect exprimat prin pronume, persoana, numărul
- 4 Alege cuvintele potrivite, apoi scrie propozițiile obținute.
Broasca/Broaștele orăcăiau la marginea lacului. Frații **râdea/râdeau** de racul tânăr.
Dragonul/Dragonii a zburat peste ocean. Oamenii **vorbea/vorbeau** despre dragon.
- 5 Citește cu atenție, apoi transcrie și completează semnele de punctuație necesare.
 Mama tata surorile frații dragonului trăiesc în Ținutul Albastru
 Pe racul tânăr nu-l încurajau părinții frații broaștele și racul cel bătrân
- 6 a) Delimitează textul *Elmer zboară spre casă*, în patru fragmente corespunzătoare titlurilor:
 A. Aterizarea B. Ultimele clipe C. Despărțirea D. Revederea părinților
 b) Scrie ideea principală și ideile secundare ale primului fragment.
 c) Povestește, în scris, primul fragment.
- 7 Părinții l-au întrebat pe Elmer: „Dar de unde ai tu lucrurile astea?”. Imaginează-ți că ești Elmer.
 Formulează un răspuns alcătuit din trei enunțuri distincte prin care să explici proveniența lucrurilor.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5	6	7
Suficient	3-4 răspunsuri	6-8 subiecte și predicate	8-10 cuvinte	două propoziții	cinci semne	<input type="checkbox"/>	un enunț
Bine	5-6 răspunsuri	9-10 subiecte și predicate	11-13 cuvinte	trei propoziții	șase semne	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	două enunțuri
Foarte bine	7 răspunsuri	11-12 subiecte și predicate	14-15 cuvinte	patru propoziții	șapte semne	<input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>	trei enunțuri

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai răspuns la întrebări...	... recitește cu atenție textul.
2. Dacă nu ai identificat subiectele și predicatele...	... recitește secțiunea IMPORTANT, de la paginile 49, 50.
3. Dacă nu ai scris cuvintele...	... revezi rezolvarea exercițiului 4 c) de la pagina 50.
4. Dacă nu ai scris corect propozițiile...	... revezi rezolvarea exercițiului 5 de la pagina 50.
5. Dacă nu ai scris corect semnele de punctuație...	... revizuieste enunțurile cu ajutorul învățătorului.
6. Dacă nu ai delimitat corect textul... Dacă nu ai formulat corect ideile... Dacă nu ai reușit să povestești...	... consultă-te cu un coleg. ... revezi rezolvarea exercițiilor 6 b) de la pagina 48. ... revezi rezolvarea exercițiului 8 c) de la pagina 48.
7. Dacă nu ai reușit să formulezi răspunsul...	... revezi rezolvarea exercițiului 8 a) de la pagina 48.

Exersezi, corectezi, progresezi!

- 1 **Lucrați în perechi.** Identificați subiectele. Descoperiți cele trei dezacorduri (nepotriviri) între predicat și subiect, care s-au strecurat în text. Explicați ce nu este corect. Verificați cu ceilalți colegi. Scrieți textul corectat.

Soarele cu razele lui aurii le fac cu ochiul copiilor.
Ei se află în poiană. Fetele se joc cu mingea. Băieții fac coronițe. Glasul copiilor se aud până departe.
Copiii ~~plee~~ acasă.

Exemplu: Copiii ~~plee~~. → Copiii *pleacă*. → *Verbul cu rol de predicat trebuie să fie la persoana a III-a, numărul plural.*

- 3 **Lucrați în grup.** Citiți introducerea și încheierea textului *Leul care voia să cânte*. Scrieți cuprinsul, bazându-vă pe imaginația fiecăruia dintre voi.

La marginea unei stepe, trăia odată un leu care se numea Caramel. Își dorea mult să cânte, dar avea o voce atât de răgușită, încât, atunci când îl auzeau, celelalte animale își astupau urechile cu labele sau o luau la fugă.

Animalele îi tot spuneau:

– Nu mai cânta. De ce vrei să cânți, dacă n-ai voce?

Doar ai auzit ce frumos cântă păsările, care au fost făcute să ne încânte cu trilurile lor. Tu trebuie să-ți ții gura, pentru că ai o voce foarte groasă!

Atunci, leul Caramel, care își dorea mult să cânte,

În cele din urmă, leul Caramel a înțeles că nu era făcut să cânte și s-a lăsat păgubaș. De atunci, nimeni nu l-a mai luat peste picior și toate celelalte animale au reînceput să-l placă și să-l respecte.

- 2 Asociază cuvintelor de pe linia **A** cuvinte de pe linia **B**. Alcătuește propoziții surprinzătoare. Subliniază subiectele și predicatele. **Exemplu:** *Vântul doarme* cu o floare la ureche.

A	vântul, norul, râul, cuvântul, gândul, ideea, cartea
B	aleargă, șoptește, doarme, visează, povestește



PENTRU A REUȘI

- Într-un text, cuprinsul este foarte important. În cuprins se prezintă întâmplări care modifică situația de la început pentru a se ajunge la încheiere.
- Ceea ce scrii în cuprins trebuie să aibă legătură cu introducerea și cu încheierea.

CREEAZĂ! – Poezia *Cercul animalelor*

- 4 Imaginează-ți un număr de circ și scrie versuri cu rime despre animale și rolurile pe care ele le joacă. Subliniază cu o linie predicatul și cu două linii subiectele.



AUTOEVALUARE – Cum am progresat ca scriitor?

- Punctele tari ale scrisului meu sunt
- Problemele pe care le am când scriu sunt
- Pentru a depăși problemele trebuie
- Greșelile de scriere pe care le repet sunt
- Aștept de la învățătorul sau învățătoarea mea să mă sprijine la

PLANETA COPILĂRIEI



Vei asculta diverse tipuri de mesaje în contexte diferite:

- vei participa la concursuri pe echipe pentru rezolvarea de sarcini simple, pornind de la textele audiate.

1.4

Vei participa la interacțiuni orale:

- vei participa la acțiuni de promovare a unor idei sau produse.

2.5

Vei extrage dintr-un text elemente semnificative pentru a exprima o opinie referitoare la mesajul citit:

- vei realiza liste cu aspecte semnificative descoperite în texte și le vei clasifica în funcție de diverse criterii.

3.3

Vei aprecia elementele specifice textului care contribuie la înțelegerea lecturii:

- vei folosi metode diferite pentru explorarea textelor.

3.4

Vei citi texte literare și de informare:

- vei participa la derularea unor proiecte.

3.6

Vei recunoaște și vei remedia greșelile de ortografie și de punctuație în redactarea de text:

- vei participa la discutarea greșelilor de ortografie și de punctuație.

4.1

Vei redacta anumite texte funcționale scurte, pe suport de hârtie sau digital:

- vei participa la acțiuni de comunicare între colegi sau cu profesorul despre teme și despre modul de rezolvare a unui exercițiu, prin e-mail.

4.2

Vei scrie texte informative și funcționale:

- vei realiza afișe pentru promovarea unor evenimente din școală;
- vei participa la concursuri de afișe.

4.5

Un prieten pentru Faruk

după Don Rowe și Jan Newton



Când am început școala, abia sosisem împreună cu familia mea în această țară. Veneam dintr-o parte a lumii unde erau tot felul de conflicte. Părinții mei voiau ca eu să cresc într-un loc sigur, lipsit de primejdii.

Viața într-o țară nouă presupune multe dificultăți. A fost greu mai ales când m-am dus la școală. Abia vorbeam limba engleză și era dificil să înțeleg ce mi se spunea și să îmi fac prieteni.

Profesoara era interesată de mine. Mă bucura faptul că aveam colegi drăguți, dar îmi era greu pentru că nu înțelegeau limba mea. Profesoara mea spunea: „Vino și lasă-mă să te țin

de mână, Faruk!”, iar eu îmi puneam mâna într-a ei. Ceilalți copii mă observau atunci, iar câteodată Sam, Andi sau Tom îmi aruncau câte o privire **ironică** sau chiar o mică îmbrâncitură, în momentele în care profesoara nu-i observa. Nu știam de ce fac asta. Eu nu le făcusem nimic niciodată.

Când am trecut în următoarea clasă, învățasem să vorbesc mult mai bine și să înțeleg ceea ce spuneau ceilalți. Dar încă eram izolat. Mă duceam la școală, mă așezam, încercam să-mi fac lecțiile, dar, când venea pauza și toți ieșeam afară, eram singur dacă nu venea fratele meu mai mare să se joace cu mine. Când el a terminat școala, chiar am rămas singur, pentru că nu mai era nimeni care să se joace cu mine. Nu îmi plăcea să mă duc afară în pauze și căutam orice scuză ca să rămân în clasă.

Începusem să cred că va fi așa întotdeauna, dar, într-o zi, am auzit un murmur prin clasă. Un băiat nou sosise. Am auzit pe cineva spunând că fusese prin multe școli, deoarece familia lui călătorea mult.

Ziua în care directorul l-a adus pe noul băiat în clasă a fost însoțită și călduroasă. Îmi amintesc cum strălucea soarele în părul lui blond și cârlionțat. La fel ca mine, arăta diferit față de restul copiilor. Ochii lui căprui și adânci se rotiră prin clasă și îi întâlniră pe ai mei. Profesoara l-a așezat la masa mea și am fost bucuros când s-a întors către mine.

– Cum te cheamă? mă întrebă.

– Faruk, i-am răspuns, dar pe tine?

– Alex, îmi spuse zâmbind. Vrei să vezi camionul meu?

Mi-a arătat camionul lui de jucărie și mi-a spus că și tatăl lui conducea un camion ca acela. Când a sosit pauza, i-am arătat lui Alex terenul de joacă, apoi ne-am dat pe tobogan. Am devenit foarte buni prieteni.

Ne ajutam reciproc când aveam de lucru și ne jucam împreună. Învățam să citim, iar când orele se terminau, ne jucam amândoi. Câteodată, Alex venea pe la mine. Am aflat că familia lui locuia într-o **caravană** uriașă. Era frumoasă. Îmi doream să locuiesc și eu acolo. Mă gândeam că trebuie să fie minunat să-ți poți muta casa oriunde și oricând doreai.

După un trimestru și jumătate, s-a întâmplat un lucru neașteptat. Alex a început să lipsească de la școală. Îmi lipsea mult, mai ales în recreație. Apoi, după câteva săptămâni, am observat că se întâmplă ceva lângă porțile școlii. Un grup de colegi se adunase în jurul cuiva și când am aruncat o privire să văd cine era, m-am bucurat. Era Alex. Se întorsesese! În timp ce alergam către ei, mi-am dat seama că băieții și fetele formaseră un cerc în jurul lui Alex și îi spuneau cât de supărați sunt că lipsise, mai ales acum când clasa lor participa la concursul *Clasa cu cele mai puține absențe nemotivate*.

Voiam să le strig „Lăsați-l în pace!”, dar toți erau foarte **înverșunați**. Când Alex a început să plângă, m-am hotărât să-i rog să se oprească, dar clopoțelul a sunat, iar colegii au pornit spre clasă.

Mă bucuram așa mult să-mi văd din nou prietenul.

– De ce strigau așa la tine? l-am întrebat.

– Așa fac mereu cu nou-veniții, răspuse Alex. Pentru că nu trăiesc în același mod ca ei, presupun. Nici nu au dorit să afle de ce am lipsit. La ultima mea școală, a fost cam la fel.

Nu mult după aceea, Alex mi-a spus că el și familia lui urmau să plece la vară în altă parte a țării, dar că speră să se reîntoarcă la toamnă.

După ce a plecat Alex, am fost trist. Îmi era dor de el. În fiecare zi când mergeam la școală, speram să fie ziua în care Alex s-a întors. Mă gândeam la toate jocurile pe care le vom juca atunci când el va reveni. Colegii au fost cam neprietenoși cu el, dar știam că Alex era o persoană foarte drăguță.

Într-o zi, după ce profesoara a strigat catalogul, l-a închis și a privit spre mine.

– Îmi pare rău Faruk, spuse, mă tem că Alex nu se va mai întoarce. Am auzit că familia lui s-a mutat în altă parte a țării, unde lucrează tatăl lui.

Inima mea începu să bată cu putere. Acum știam că, probabil, nu-l voi mai vedea niciodată pe prietenul meu. Sperasem și iarăși sperasem că Alex se va întoarce, iar acum toate speranțele s-au dus deodată. Am simțit un val uriaș de dezamăgire izbuclind în mine și mi-am întors fața de la copiii care mă priveau. Nu doream să mă vadă plângând.

Deodată am auzit o voce spunând:

– Doamna profesoară, nu va fi oare greu pentru Faruk dacă Alex nu se mai întoarce?

Nu-mi credeam urechilor ce auzeam, dar după aceea mulți copii s-au apropiat de mine și s-au purtat prietenos. În recreații aveam cu cine mă juca, ceea ce mă făcea mult mai fericit.

Nu-l voi uita niciodată pe Alex, primul meu prieten adevărat. Mă întrebam cum erau oare copiii din noua lui școală.

VOCABULAR

ironică – batjocoritoare, înțepătoare, zeflemitoare
caravană – căruță sau car mare pentru transport

înverșunați – îndârjiți, insistenți, neînduplecați, aspri

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Despre ce este vorba în text?
 - Cine povestește întâmplarea?
 - Ce greutate a întâmpinat Faruk la început?
 - Ce a schimbat tristețea lui Faruk în bucurie?
 - De ce erau copiii supărați pe Alex?
 - De ce a plecat Alex din școală?
 - Ce spera Faruk după plecarea lui Alex?
 - De ce a plâns Faruk?
- Lucrați în grup.** Venirea lui Alex și plecarea sa din școală au produs schimbări în sufletul lui Faruk. Realizați un *Tablou al emoțiilor sale*, prin desene și cuvinte:
 - ◆ înainte ca Alex să îi fie coleg;
 - în perioada de timp cât Alex i-a fost coleg;
 - ▲ după plecarea lui Alex din școală.
- A fost Alex tratat corect de colegii lui când s-a întors la școală, după ce a absentat? Motivează.
 - Cum și se pare finalul textului? Motivează.



APLICĂ!

- 4 Citește textul, astfel încât povestitorul să nu fie Faruk: *Când a început școala, Faruk abia sosise...*
- 5 **Lucrați în grup.**
- Delimitați textul în cinci fragmente corespunzătoare titlurilor:
 - Primii ani în noua școală;
 - Primul prieten;
 - Supărarea colegilor;
 - Plecarea lui Alex;
 - O schimbare neașteptată.
 - Realizați, pe cartonașe, ilustrații ale momentelor importante din fragmente.
 - Folosiți cartonașele pentru a povesti întâmplarea.
- 6 La început, Faruk se simțea izolat de colegi. Consideri că singurii responsabili pentru această situație erau colegii săi?
- Lucrați în perechi.** Scrieți, pe două coloane, cel puțin un argument pentru DA și cel puțin unul pentru NU.
 - Lucrați în grup.** Discutați cu altă pereche despre argumentele găsite, apoi completați lista cu ideile sugerate de colegi.
 - Recitește lista de argumente și încercuiește-l pe acela care exprimă părerea ta despre această problemă.

- 7 Completează **cadrele**:

Ce ai văzut citind textul?	Ce ai simțit?
Ce ai învățat din text?	Ce titlu ai da textului?

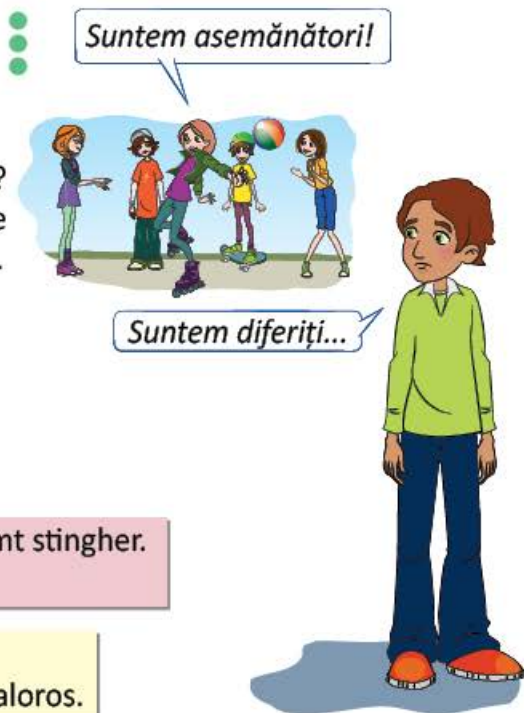
- 8 Ți se întâmplă ca, uneori, să nu te simți bine într-un grup? Ce emoții trăiești în acele momente? Care sunt temerile tale? Cum te comporti? Scrie enunțul care ți se potrivește.

- Aștept să mi se ofere un rol în grup.
- Îmi găsesc un rol în interiorul grupului.

- Înțeleg că nimeni nu e perfect, prin urmare nici eu.
- Am făcut niște greșeli, deci nu sunt bun de nimic.

- Ceilalți nu se comportă corect, de aceea mă simt stingher.
- Încerc să înțeleg de ce mă simt stânjenit.

- Accept ideea că nu trebuie să mă placă toată lumea.
- Sunt câteva persoane care nu mă plac, deci nu sunt valoros.



CREEAZĂ! – Planeta copilăriei

- 9 **Lucrați în grup.**
- Imaginați-vă că sunteți primii locuitori ai *Planetei copilăriei*.
 - Stabiliți un set de reguli pentru a face plăcută viața în comun pe această planetă.
 - Realizați o *carte a drepturilor și a responsabilităților* și expuneți-o la panoul de creație.

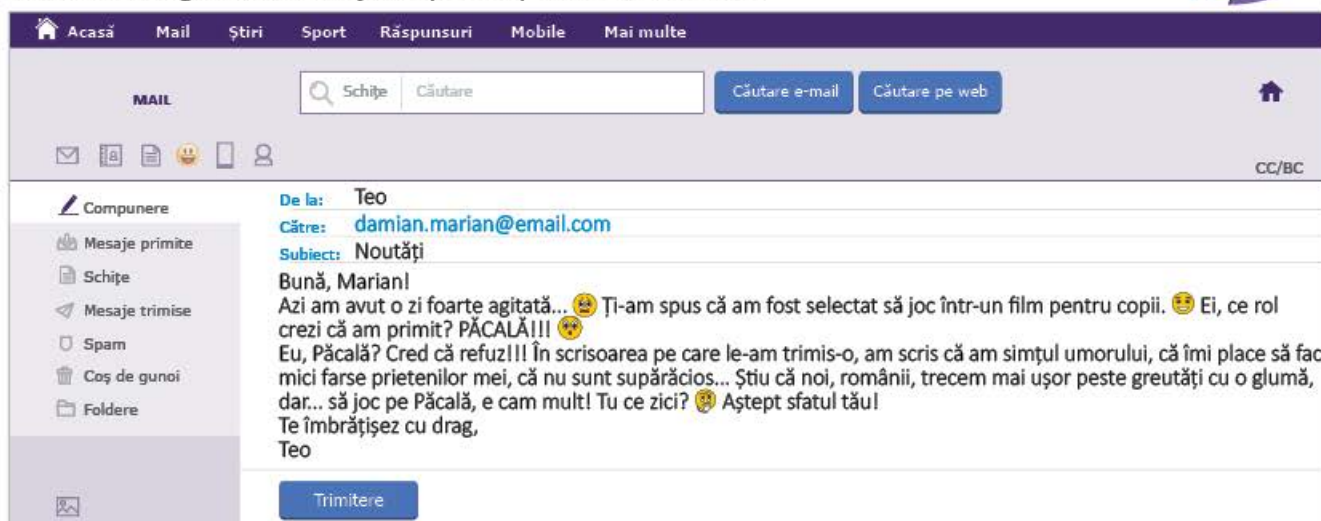
PORTOFOLIU





DESCOPERĂ!

- 1 Observă imaginea de mai jos, apoi răspunde la întrebări.



- 2
- În ce mod este transmis mesajul scris, de mai sus?
 - Cine este expeditorul mesajului? Dar destinatarul?
 - Care este subiectul e-mailului?
 - Ce rol au simbolurile adăugate în text? Caută pe internet și scrie semnificația lor.

IMPORTANT

- Un **e-mail** este un mesaj trimis cu ajutorul computerului. Acest cuvânt este o prescurtare a expresiei englezești **electronic mail**, adică **poștă electronică**.
- Pentru a putea trimite sau primi un e-mail, computerul trebuie să fie conectat la internet.

- 3 **Lucrați în grup.** Discutați între voi, cu învățătorul sau cu învățătoarea, căutați informații în reviste, pe internet și prezentați beneficiile utilizării serviciului de e-mail:
- rapiditatea transmiterii mesajelor;
 - diversitatea informațiilor ce pot fi transmise.

- 4 Citește textul *O rețea pentru lume*. Completează tabelul **Știu/Vreau să știu/Am învățat**.

Web-ul sau **www** este un mijloc de a primi și furniza informații printr-un computer conectat la distanță cu un număr imens de alte computere. Prescurtarea **www** vine de la: „Pânză de păianjen (**Web**) mare (**Wide**) cât lumea (**World**)”. Web-ul conține miliarde de documente sau „**pagini**” cu texte, desene, fotografii, muzică etc. Mai multe pagini grupate și legate între ele, formează un **site**, adică **loc**. Există site-uri despre Univers, actori, mersul trenurilor, meteo. Web-ul oferă informații, posibilitatea de a face cumpărături, de exemplu. Trebuie să verificăm exactitatea știrilor pe care le citim.

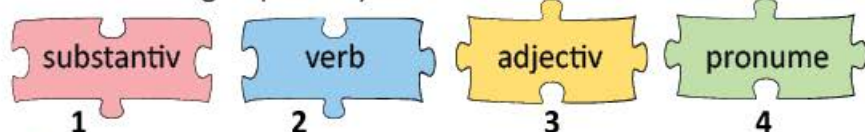
APLICĂ!

- 5
- Discutați despre sensul cuvintelor: *chat, blog, WIKI, maps*.
 - Citește sfaturile de mai jos pentru o navigare sigură pe internet. Continuă lista.
 - Nu da niciodată pe internet date personale: numele, adresa ta, numărul tău de telefon.
 - Nu trimite fotografii cuiva, pe internet, fără permisiunea părinților!
 - Citește-ți e-mail-urile împreună cu părinții, verificându-le proveniența.
- 6 Scrie un e-mail prin care soliciți unui coleg informații despre o revistă.

Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată

DESCOPERĂ!

- 1 a) Asociază fiecărei piese de puzzle un cuvânt potrivit dintre cele date sub imagini (1 → ...).



★ minunate ▲ doine ● ele ◆ cântă □ aici

- b) Citește cuvintele identificate, în ordinea următoare:
• 4, 2; • 2, 4; • 4, 2, 1; • 2, 4, 1; • 4, 2, 1, 3.
- c) Dintre propozițiile obținute la punctul b), scrie-le pe acelea formate doar din subiect și predicat.
- d) Dezvoltă propozițiile scrise anterior, adăugând cuvinte care să răspundă la întrebările: *Cu cine?, Unde?, Când?, Pentru cine?*

IMPORTANT

- Propoziția formată din subiect și predicat sau numai din predicat este o **propoziție simplă**.
- Propoziția care, pe lângă subiect și predicat, mai conține și alte părți de propoziție este o **propoziție dezvoltată**.
- Într-o propoziție dezvoltată se folosesc și cuvinte de legătură: *la, de, cu, ...*

APLICĂ!

- 2 Observă afișul din imaginea alăturată.
- a) Transcrie sloganul. Subliniază predicatul cu o linie și subiectul cu două linii.
- b) Scrie propoziții simple și dezvoltate, pe baza programului și a ilustrației din afiș.
- 3 **Lucrați în perechi.** a) Alcătuiți propoziții simple și dezvoltate din cuvintele: *popular, spectatori, impresionează, portului, parada, diferite, de, vârste*. b) Subliniați predicatul cu o linie și subiectul cu două linii, în fiecare dintre propozițiile scrise anterior.

Festivalul Internațional de Folclor pentru copii Sighet - Ediția a XVII-a, 9-10 mai

Noi păstrăm zestrea de suflet a strămoșilor!

PROGRAM

Vineri:

9.00 - Deschiderea festivalului

15.00 - Parada costumelor

Sâmbătă:

9.00 - Dansuri tradiționale

16.00 - Premiarea

17.00 - Închiderea festivalului



- 4 Citește știrea dintr-un ziar local, scrisă în chenarul de mai jos, apoi rezolvă sarcinile date.

Evenimentul cultural se va desfășura la Sighet, în perioada 9-10 mai. Vor participa reprezentanți din alte șapte țări. Fanfara va cânta imnurile României, al Poloniei, al Cehiei, al Slovaciei, al Ungariei, al Bulgariei, al Turciei și al Italiei.

Festivalul va transforma Sighetul într-o imensă scenă a portului popular, a cântecului și a obiceiurilor aduse de formațiile participante.

- a) Scrie, pe baza știrii, două propoziții simple.
- b) Scrie două propoziții dezvoltate, în care substantive proprii din text să îndeplinească rolul de subiect: • format dintr-un singur termen; • format din mai mulți termeni.
- c) Rescrie știrea, astfel încât predicatul să fie exprimate prin verbe la timpul prezent.
- 5 Imaginează-ți că ai fost prezent la festivalul promovat în afișul de mai sus. Trimite un e-mail unui coleg sau unei colege, în care să prezinți impresii despre costumele populare văzute. Scrie textul folosind cel puțin două propoziții simple și cel puțin două propoziții dezvoltate. Atașează imagini sugestive.

Afișul

DESCOPERĂ!

- 1 Elevii Școlii Nr. 1 din Orăștie organizează o expoziție în cadrul proiectului școlar *la românească – frumusețe și culoare*. Ei au realizat un afiș pentru expoziția lor. **Lucrați în grup.** Analizați afișul și formulați răspunsuri la întrebările de mai jos.



IMPORTANT

- **Afișul invită publicul:**
 - să asiste la un spectacol, la un eveniment, la o sărbătoare;
 - să participe la o activitate;
 - să viziteze un anumit loc.
- Afișul conține: sloganul, imaginea, informațiile despre produs sau eveniment (locul, data, ora).
- **Mesajul scris** captează atenția prin: cuvinte colorate, care se repetă, care rimează, litere cu forme interesante, exclamații, întrebări, semne de punctuație cu forme interesante.

- Care este titlul expoziției?
- Ce obiecte sunt expuse?
- Unde este organizată expoziția?
- Când poate fi vizitată?
- Cine participă la organizarea expoziției?
- Ce aspecte din afiș atrag vizitatorii?

- 2
- a) Identificați cuvintele din afiș care rimează.
 - b) Precizați de câte ori este folosit substantivul *ie* în afiș. De ce credeți că este repetat cuvântul?
 - c) Observați tipurile de litere folosite. Ce rol credeți că au aceste litere?



APLICĂ!

- 3 **Lucrați în grup.** Organizați un concurs de afișe pentru activitatea *Obiceiuri sănătoase*. Realizați un desen sugestiv. Utilizați litere cu forme interesante. Alegeți un slogan dintre cele de mai jos:

- Vino să-ntâlnești, ca-n povești, un **ZMEU** TARE... parfumat!
- Descoperă un **ZMEU** care nu sperie copiii – sucul de zmeură **ZMEU**!
- Prepară sucul de zmeură **ZMEU**, cel mai MARE din împărăția sucurilor!
- Intră alături de noi în povestea lui **ZMEU** – cel mai bun suc de **ZMEURă**!



- 4 Realizează un afiș pornind de la textul de mai jos.

Ghichi este o găscă albă cu pene foarte frumoase. Într-o zi, curcanul Marin, admirând-o, i-a spus că poveștile frumoase ale omenirii au fost scrise cu pana, nu cu pixul. Încântată, Ghichi s-a gândit că ar putea scrie minunatele povești ale neamului său. Cum? Și-a smuls penele și a făcut un afiș prin care să-și promoveze ideea și să-și atragă participanții: „Atelier de creație Papucii găscanului și alte povești nemuritoare cu... găște”.

(*Ghichi și stilourile*, după Laurențiu Cernet)

Fiind băiet păduri cutreieram

de Mihai Eminescu

Fiind băiet păduri cutreieram
 Și mă culcam **ades** lângă izvor,
 Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
 S-aud cum apa sună încetișor.
 Un freamăt lin trecea din ram în ram
 Și un miros venea adormitor.
 Astfel, **ades**, eu noști întregi **am mas**,
 Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna, îmi bate drept în față:
 Un rai din basme văd printre pleoape,
 Pe câmp un văl de argintie ceață,
 Sclipiri pe cer, văpaie peste ape,
 Un **bucium** cântă tainic cu dulceață,
 Sunând din ce în ce tot mai aproape...
 Pe frunze-uscate sau prin înaltul ierbii,
 Părea c-aud venind în cete cerbii.



Alături teiul vechi mi se deschide:
 Din el ieși o tânără crăiasă,
 Pluteau în lacrimi ochii-mi plini de vise,
 Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
 Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;
 Ca-n somn încet-încet pe frunze **pasă**,
 Călcând pe vârful micului picior,
 Veni alături, mă privi cu dor.

VOCABULAR

ades – adesea, deseori
am mas – am rămas

bucium – instrument muzical de suflat
pasă – pășește



EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Ce colț din natură este înfățișat în poezie?
 - Ce moment al zilei este prezentat?
 - Ce gânduri, emoții sunt transmise?

- Scrive cuvintele din poezie care rimează.
 cutreieram – puneam –
 izvor – –

- Citește poezia cu voce tare. Încetinește sau accelerează ritmul, pronunță cu voce mai joasă sau mai înaltă unele cuvinte, pentru a transmite anumite emoții.
 - Realizează o caligramă potrivită pentru strofa a doua.

- Scrive cuvinte din poezie care creează imagini:

vizuale (culori, elemente ale naturii)	auditive (sunete, zgomote)	olfactive (mirosuri)
....

- Lucrați în perechi.** Explicați expresiile:
 - rai din basme
 - sclipiri pe cer
 - teiul vechi

APLICĂ!

- Analizează predicatul și subiectul din versul „Și un miros venea adormitor”.
 - Alcătuiește o propoziție în care cuvântul *miros* să aibă rol de predicat.
 - Rescrie prima strofă a poeziei, ca și când ar fi fost doi băieți care cutreierau pădurea.
- Memorează și scrie după autodictare prima strofă a poeziei. Verifică scrierea corectă a cuvintelor și a semnelor de punctuație, confruntând textul scris de tine cu cel din manual.

Proiect Din copilărie



Sunt fascinată de povestirile bunicilor despre copilăria lor!

• Ce veți face?

- Veți realiza o carte despre copilărie.

• De ce veți face?

- Veți descoperi copilăria de altădată.

• Cum veți face?

1. Stabiliți strategia de lucru în clasă:

- Precizați temele care se vor regăsi în carte.
- Formați grupuri, în funcție de tema preferată de fiecare dintre voi.

2. Stabiliți strategia de lucru în clasă:

- Cum veți culege informațiile?
- Ce materiale de lucru sunt necesare?
- Cum veți organiza în paginile cărții informațiile culese?

3. Informați-vă:

- Obțineți informații din cărți de la bibliotecă, de pe internet.
- Luați interviuri unor persoane publice, unor personalități locale.
- Invitați, în clasă, un scriitor.
- Discutați cu bunicii voștri despre copilăria lor.

4. Realizați cartea:

- Organizați informațiile pe ciorne.
- Scrieți textul la computer sau de mână, pe coli de aceeași dimensiune.
- Realizați desene adecvate.
- Strângeți paginile scrise de toate grupurile de lucru și legați-le.
- Realizați coperta cărții.

• Cum veți ști că ați reușit?

Prezentați cartea colegilor, părinților și rugați-i să facă aprecieri, să vă spună dacă este interesantă.

Sugestii pentru reușită

1. Puteți scrie despre:

- copilăria bunicilor, a părinților;
- copilăria unor personalități istorice;
- copilăria unor persoane publice, a unor personalități.

2. Scrieți o listă cu întrebări despre copilărie, la care să răspundeți: *Cine?*, *Ce?*, *Cum?*, *De ce?*, *Când?*, *Care?*, *Cât?*. Puteți organiza informațiile pe categorii: jocuri de demult, locuri de joacă, preocupări.

3. Iată o listă cu texte despre români de seamă:

- *Din anii de școală ai lui Nicolae Bălcescu*, Ion Ghica;
- *Din copilăria lui Aurel Vlaicu*, I. M. Ștefan;
- *Prin locurile pe unde a trăit Ion Creangă*, N. Labiș.

Înregistrați povestirea spusă de un bunic. Observați cuvintele pe care le folosește: *pe vremea mea*, *în vremurile acelea*, *pe atunci* etc.

4. Decupați articole din reviste, ziare. Transcrieți texte.

Un băiețandru negricios, slăbuț, cu ochii întunecați, dar strălucitori și delicați, iese acum pe poarta școlii. Nu pare să aibă doisprezece ani. E Nicolae Bălcescu, elev în clasa a patra. Are la subsuoară un pachet de cărți și caiete, legat cu sfoară.

Se apropie sfios de alvițar, își alege o bucată de alviță și tocmai se pregătește să muște din ea, când e luat de guler de Sotea, spaima școlarilor.

Noroc cu Ion Ghica, colegul salvator. El începu să citească pe caietele risipite pe jos.

– Eu n-am auzit despre ceea ce ai scris tu aici, Bălcescule! Există o istorie a noastră?

– Nu există încă, dar ne-au rămas multe însemnări despre strămoșii noștri. Eu le-am găsit într-o ladă cu cărți rămasă în podul Mănăstirii Argeșului, zise Bălcescu.

(Din anii de școală ai lui Nicolae Bălcescu, după Ion Ghica)



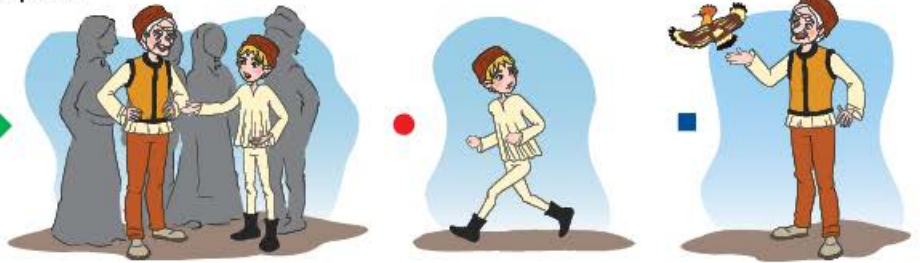
○ Ascultă, de pe CD, fragmentul din textul *Pupăza din tei*, de Ion Creangă.

APLICĂ!

1 Răspunde la întrebări.

- Ce năzdrăvănie din copilăria lui Nică este prezentată?
- Cine i-a spus mamei lui Nică despre dispariția puzezei?
- Unde a dus Nică pupăza?
- Cine s-a arătat interesat de pupăză?
- Ce s-a întâmplat apoi?
- Ce a făcut Nică atunci când a auzit că moșneagul îl va chema pe tatăl lui?

2 Scrie simbolurile imaginilor din dreapta, în ordinea desfășurării întâmplărilor redată în acestea.



3 **Lucrați în perechi.** Asociați personajelor ilustrate simbolurile corespunzătoare emoțiilor și sentimentelor pe care le trăiesc. Atenție, două simboluri sunt în plus!



4 **Formați echipe.** Organizați un concurs pentru rezolvarea sarcinilor de mai jos, pornind de la textul audiat. Pentru fiecare sarcină rezolvată corect, echipa primește un punct. Confrunțați răspunsurile date cu grila prezentată de învățătoare sau învățător. Câștigă echipa care termină prima și are cel mai mare număr de puncte.

a) Stabiliți pentru fiecare enunț dacă este adevărat (A) sau fals (F).

- Nică se trezește după răsăritul soarelui.
- Un moșneag cu o capră de funie n-are ce lucra.
- Moșneagul îl întreabă pe Nică dacă nu cumva vrea să-i ia vițica pentru un cuc armenesc.

b) Completați enunțurile folosind cuvintele potrivite.

- Te joci cu?
- la ad-o-ncoace la moșul,!
- Dar știi că ești, măi băiete?
- Taci, leliță,!

CREEAZĂ! – Scenă în târg

5 **Lucrați în grup.** Alegeți-vă un moment din textul audiat, distribuiți-vă rolurile și jucați scena.



Recapitulare

- Citește *Perla și punctul*, după Antonia Maria Ilieș, din volumul *Ce poți face cu două cuvinte. Juniorii* (...o legendă din care aflăm că odinioară perlele se găseau peste tot, iar pisicile umblau fără coadă...)

A fost odată un continent plin numai și numai cu pitici. Aveau tot ce le trebuie în lumea lor și duceau o viață bună și frumoasă, doar că era dificil să comunice între ei.

Nu cunoșteau intonația și nici nu auziseră de semnele de punctuație, așa că se înțelegeau cam greu. Ca să îi arate celui cu care vorbeau ce voiau să zică, aveau buzunarele pline cu tot felul de lucruri: perle, creioane, covrigi, cravate, cozi de pisici de pluș și multe altele. Când un pitic îi zicea altuia o propoziție **enunțiativă**, scotea din buzunar o perlă. Când întreba ceva, scotea o codiță de pisică, iar când își exprima uimirea, piticul ridica o cravată.



Piticilor despre care vă povestesc nu le era greu doar să vorbească între ei, ci și să scrie corect un text! Apoi, la fel de greu le era și să îl citească.

Priviți numai cum arăta un fragment din cărțile lor de povești:

„albinuța sa dus în poieniță ea a găsit foarte multe flori a cules polenul și la dus la stup unde la depozitat albinuțele l-au transformat în miere mierea a dispărut albinuța a strigat cu toată puterea suratelor ei a dispărut polenul poate la luat ursul spuseră ele”.

Voi ați înțelege ceva din acest text? Foarte greu, probabil, la fel ca mine. Vă dați seama, deci, ce greu le era copiilor de pitici să citească povești!

VOCABULAR

enunțiativă – propoziție care exprimă o constatare sau o observație

- 1 Scrie o propoziție simplă, pornind de la text. Așază la sfârșitul ei câte un simbol dintre cele folosite de pitici și citește cu intonația potrivită situației.
- 2 a) Recitește fragmentul din cartea de povești a piticilor. Stabilește ce cuvinte trebuie scrise cu literă mare și ce semne de punctuație sunt necesare. Identifică greșelile de scriere.
b) Rescrie fragmentul. Confruntă ceea ce ai scris tu cu ceea ce au scris colegii tăi.
c) Subliniază propoziția simplă din textul scris la punctul b).
- 3 a) Alcătuieste o propoziție simplă, în care cuvântul *perlă* să aibă același înțeles ca în text.
b) Alcătuieste o propoziție dezvoltată în care cuvântul *perlă* să aibă alt sens decât cel din text.
- 4 **Lucrați în grup.** Realizați un afiș amuzant care să anunțe un concurs pentru stabilirea unui record ales de voi.

CREEAZĂ! – Rebusistic

- 5 a) Descoperă propoziția din rebusul alăturat.
b) Alcătuieste un mesaj asemănător pentru propoziția *Doi canari stau pe o ramură.*



Evaluare

- Citește a doua parte a textului din *Perla și punctul*, după Antonia Maria Ilieș.



Disperat din cauza dificultăților de comunicare, unul dintre piticii înțelepți a hotărât să plece prin școlile oamenilor, să vadă cum vorbesc și scriu ei. Auzise de semnele de punctuație, dar nu știa cum trebuie folosite. Piticul s-a dus la croitorul piticilor și i-a spus:

- Aș dori un costum pentru o călătorie în lumea oamenilor (piticul a scos din buzunar o cravată)
- Tu pleci (croitorul a scos și el din buzunar o coadă de pisică)
- Voi pleca mâine (piticul înțelept arătă o perlă) Ai un costum potrivit (piticul scoase o coadă de pisică)
- Voi căuta (croitorul ridică o cravată)

Costumul a fost adus în doi timpi și trei mișcări. Piticul l-a îmbrăcat, și-a luat mâncare și apă și a pornit la drum.

După un drum lung, a ajuns într-o școală unde copiii învățau despre semnele de punctuație. Piticul s-a uitat în cărțile copiilor și a rămas uimit de semnele folosite în fiecare enunț. Punctul, virgula, semnul întrebării și al exclamării erau pentru el necunoscute. Se chinău piticul să citească din manualele copiilor, dar nu reuși. La pauză, scoase un oftat adânc, iar în acel moment, Briana, o fetiță minunată, îl auzi.

După ce a stat puțin pe gânduri, fetița a spus:

- De ce îmi arăți cravata? Aa! Este limbajul vostru!
- Ai ghicit (piticul ridică din nou cravata) Mă poți ajuta să duc și în lumea mea știința semnelor de punctuație (piticul scoase coada de pisică)
- Îți recomand să cumperi cartea „Tainele scrierii corecte”. Îți voi explica tot ce nu înțelegi din ea!
- Mulțumesc (piticul arătă din nou cravata) Am timp (scoase o jumătate de covrig) nu mă grăbesc (scoase o periută)

Bucuros că le poate duce fraților săi știința semnelor de punctuație și ortografie, piticul a pornit la drum fără să îi mai pese că are de traversat mări, oceane, mlaștini și vulcani, până să ajungă acasă.

Peste trei ani, trei luni și trei zile, a ajuns la ai săi. A scos toate obiectele din buzunar și le-a spus piticilor că îi va învăța intonația și știința semnelor de punctuație. Perla va deveni punct, coada de pisică va fi semnul de întrebare, cravata va fi semnul exclamării, iar covrigul va fi virgula.

Din acel moment, piticii au avut, în sfârșit, buzunarele libere pentru a le umple cu ceea ce era mai important: praf magic!

- 1 Scrie dialogul dintre piticul înțelept și croitorul piticilor. Înlocuiește parantezele de la sfârșitul propozițiilor cu semnele de punctuație corespunzătoare.
- 2 Selectează și scrie două propoziții simple și una dezvoltată, din textul de la exercițiul 1.



3 Alcătuieste propoziții simple, pe baza imaginilor de mai jos. Respectă schemele date.



□ $\frac{S}{\text{substantiv comun}}$ $\frac{P}{\text{verb}}$



□ $\frac{S}{\text{pronume}}$ $\frac{P}{\text{verb}}$



□ $\frac{P}{\text{verb}}$ $\frac{S}{\text{substantiv comun}}$

4 Povestește textul „Perla și punctul”, cu ajutorul imaginilor de mai sus. Formulează cel puțin trei enunțuri pentru fiecare imagine dată.

5 Observă afișul alăturat, apoi răspunde la întrebări.

- a) Cine organizează *Atelierul de scriere*?
- b) Unde se desfășoară activitatea?
- c) Cui se adresează activitatea?



CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5
Suficient	trei semne de punctuație	o propoziție	□	4-5 enunțuri	□
Bine	patru semne de punctuație	două propoziții	□ □	6-7 enunțuri	□ □
Foarte bine	cinci semne de punctuație	trei propoziții	□ □ □	8-9 enunțuri	□ □ □

PENTRU A MERGE MAI DEPARTE

Dificultăți	Sugestii
1. Dacă nu ai scris corect semnele de punctuație...	... recitește cu atenție textul și vezi simbolurile folosite de piti.
2. Dacă nu ai identificat propozițiile...	... recitește secțiunea IMPORTANT, de la pagina 66.
3. Dacă nu ai alcătuit corect toate propozițiile...	... solicită sprijin unui coleg care a rezolvat foarte bine exercițiul.
4. Dacă nu ai povestit în întregime textul...	... revizuieste-ți povestirea după indicațiile date de învățătoare sau învățător.
5. Dacă nu ai răspuns la toate întrebările...	... discută cu un coleg, cu învățătoarea sau învățătorul.

Exersezi, corectezi, progresezi!

- 1 Transcrie poezia de mai jos, punând în enunțurile subliniate semnele de punctuație potrivite. Verifică dacă și colegii au scris la fel ca tine.

Cum scrii? Cum citești...?

de Grete Tartler

Cum citești „Avem pește, pui.”

dacă virgula n-o pui?

– Pot să înțeleg, adică,

„avem numai **gingirică**”!

– Însă ce-ai avea de spus

dacă virgula e-n plus,

precum „Vino neapărat

cu caietul, îmbrăcat”?

– Se-nțelege că la școală

n-o să vin în pielea goală!

– Dar când nu pui punct și zici că

„Mama face tort cu frișcă”?

Asta-mi place-așa, greșit,

că e tortul... nesfârșit!

- 2 Scrie un text pe baza imaginii de mai jos.



PENTRU A REUȘI

- Precizează:
 - Cine este personajul?
 - Ce i s-a întâmplat?
 - De ce crezi că a adormit?
- Scrie sfaturi care i-ar putea fi utile copilului.
- Folosește cuvintele: *profund, Moș Ene, vis.*

VOCABULAR

gingirică – mic pește marin, asemănător cu scrumbia de Dunăre

- 3 **Lucrați în grupuri** de câte patru copii.

- Realizați un joc de rol, pornind de la imaginea alăturată.
- Un copil este comentator, iar ceilalți sunt sportivi.
- Replicile să fie cu haz.
- Prezențați în fața clasei.

Exemplu:

Comentatorul:

– Ce se întâmplă, dragi spectatori? Numărul 6 a luat startul în sens invers!!

Concurentul numărul 1:

– Hei! Schimbă sensul!



- 4 **Lucrați în grup.** Realizați un afiș pentru un concurs sportiv organizat în școală.

- 5 Completează o grilă asemănătoare celei de mai jos, în care să apreciezi calitatea ta de observator al celor din jurul tău.

Disting emoțiile după expresia feței.	Recunosc semnificația gesturilor.	Înțeleg mesajul transmis de tonul persoanelor.	Asociez poziția corpului cu starea persoanei.
😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞	😊 😐 😞

DOAR UN PAS PÂNĂ LA VACANȚĂ



Vei asculta mesaje în vederea corectării eventualelor greșeli:

- vei observa dezacordurile sau alte abateri în comunicare.

1.3

Vei descrie un personaj dintr-o carte, dintr-un film, urmărind un set de criterii:

- vei realiza un portret al personajului folosind diferite modalități de exprimare.

2.1

Vei relata întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin:

- vei rezolva exerciții de imaginație: *Ce auzim?*, *Ce mirosim?*, *Ce vedem?*.

2.2

Vei formula concluzii pe baza lecturii textelor informative sau literare:

- vei realiza diagrama Venn, în perechi sau în grup, pornind de la aspectele comune și de la diferențele referitoare la anumite aspecte.

3.1

Vei aprecia elementele specifice textului care contribuie la înțelegerea lecturii:

- vei folosi metode diferite pentru explorarea textelor.

3.4

Vei identifica abateri de exprimare în textele citite în vederea corectării acestora:

- vei observa dezacorduri și alte greșeli de exprimare.

3.5

Vei recunoaște și vei remedia greșelile de ortografie și de punctuație în redactarea de text:

- vei analiza anumite greșeli de ortografie.

4.1

Vei redacta texte funcționale scurte, pe suport de hârtie sau digital:

- vei completa corect datele destinatarului pe un plic, pe o carte poștală și în format digital.

4.2

Vei realiza, în scris, un portret pe baza unui plan simplu:

- vei prezenta un personaj de poveste, film sau serial pentru copii.

4.3

Din fereastra clasei mele

de Emilia Căldăraru



- Drag mi-a fost, prietene, de tine,
- Tei bătrân, din curtea școlii noastre.
În vacanță voi avea prieteni
Florile și apele albastre.

Dar oriunde mi-amintesc de tine,
Tei bătrân, din geamul clasei mele;
Un castel de foșnet, de răcoare
Și de ciripit de rândunele.

Tu așterni mireasma primăverii
Până pe caietul meu deschis;
Din coroana ta cad toamne roșii,
Ninge neaua iernilor din vis.

Nu-i așa c-ai împărțit cu noi, bătrâne,
Ale noastre temeri școlărești?
Și c-ai învățat cu noi alături
Să citești, să scrii, să socotești?



Nu-i așa că ramurile tale
Nu adună numai cer și vânt?
Glasurile, râsetele noastre
Se ascund în viul tău veșmânt.

Sunt pe lume, știu, copaci mai mândri,
Cedri, palmieri sau **chiparoși**.
Mie însă tu-mi rămâi, bătrâne,
Verde **pisc** al anilor frumoși.



VOCABULAR

cedri – arbori exotici, cu lemnul tare și ramuri horizontale
chiparoși – arbori cu lemnul rezistent și parfumat

pisc – vârf ascuțit și golaș de munte sau de deal, care domină o vale

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

- 1 Formulează răspunsuri la întrebări.
a) Ce element din natură înfățișează poezia?
b) Ce sentimente sunt transmise în poezie?

- 2 Ascultă poezia recitată, pe CD.
Completează cadranele.

Ce ai văzut?	Ce ai auzit?
Ce ai simțit?	La ce te-ai gândit?

- 3 Lucrați în perechi. Găsiți perechile de cuvinte din poezie care se potrivesc (rimează).

Exemplu: *noastre – albastre*





- 4 a) Scrie cuvintele prin care autoarea se adresează direct teiului: *prietene,,*
b) Precizează ce exprimă aceste adresări.
Alege dintre variantele date sau propune un alt răspuns.


- mirare;
- nedumerire;
- admirație;
- îngrijorare.

- 5 Scrie versurile din poezie care îți plac cel mai mult. Motivează, în scris, alegerea.



APLICĂ!

- 6 a) Identifică verbele din text care exprimă acțiuni omenești atribuite teiului: *așterni*,
 b) Scrie substantivele care denumesc elemente ale naturii, în ordinea din poezie: *tei*, *florile*,
 c) Înlocuiește spațiile punctate cu adjectivele din text.
 • tei; • ape; • toamne; • veșmânt; • copaci; • ani
- 7 a) Subliniază cu o linie predicatul și cu două linii subiectele din versurile următoare:
 *Tu așterni mireasma primăverii*
 *Din coroana ta cad toamne roșii.*
- b) Rescrie versul notat cu simbolul , presupunând că ar fi fost mai mulți tei.
 c) Cum s-ar modifica versul notat cu simbolul , dacă ar fi fost o singură toamnă? Motivează.
- 8 a) Memorează o strofă, apoi ilustreaz-o. Realizează-i o caligramă și expune-o la panou.
 b) Creează, pentru portofoliu, un cvintet cu tema *Teiul*.
 c) Imaginează-ți dialogul dintre un școlar și teiul de la fereastra clasei. Scrie patru replici.
- 9 Scrie în jurnalul personal impresiile, gândurile, sentimentele care te cuprind acum, la sfârșitul anului școlar.

.... iunie 

Dragul meu jurnal,

Peste câteva zile se va încheia anul școlar. În aceste zile, mă simt fericit (fericită), deoarece Sunt trist (tristă), deoarece

Când citesc însemnările mele din prima zi de școală, simt

Vreau să mulțumesc colegilor mei, deoarece

Doresc să mulțumesc doamnei/domnului învățător, pentru că

Experiența cea mai frumoasă din acest an am trăit-o atunci când

În sfârșit, vreau să mai scriu despre cea mai amuzantă întâmplare din timpul anului școlar care se încheie, și anume

CREEAZĂ! – Rămas bun, clasa a patra!

- 10 Lecturile și activitățile din această carte au avut scopul de a-ți dezvolta curiozitatea și atenția față de lumea înconjurătoare. Pe măsură ce crești, înveți să te cunoști, să-ți respecti dorințele, să-ți depășești temerile și să oferi lumii talentele tale. Gândește-te la tine și la lucrurile importante pe care le-ai învățat. Continuă ideile de mai jos, scrie-le pe foi colorate.

- Un lucru pe care știu să-l fac bine
- O floare care seamănă cu mine
- Visul meu cel mai mare
- Una dintre micile mele dificultăți
- Un defect pe care vreau să-l corectez
- Lucrul de care mă tem cel mai tare



Emil pornește la drum

după Erich Kastner



Zilele vesele se lasă așteptate. Parcă anul ar fi un labirint și ele nu găsesc drumul drept către noi. Totuși, într-o dimineață, sosește și vacanța! Te trezești devreme, ca de obicei și vrei să sari din pat. Apoi îți aduci aminte: azi nu trebuie să te duci la școală! Te întorci alene cu fața la perete și închizi ochii.

Vacanță! E un cuvânt așa de frumos, ca două porții de înghețată asortată cu frișcă. Și cu atât mai mult când e vorba de vacanța mare!

Apoi îți arunci ochii cu băgare de seamă pe geam și vezi că soarele strălucește, cerul este albastru și, în nukul din fața casei, nu se mișcă nicio frunză. Parcă stă în vârful picioarelor și se uită pe furiș în odaie, iar dintre ramurile lui te privesc galeș doi guguștiuci.

La fel se întâmpla și cu Emil, care tocmai terminase clasa a IV-a.

Stătea liniștit în pat, savurând fericit primele momente de vacanță. Deodată, sări ca mușcat de șarpe și aruncă pătura cât colo. O! Trebuia să plece în tabără la mare, cu trenul! „Bagajul nu e gata!” murmură Emil **impacientat**. Ieși din odaie fără să-și mai pună papucii și strigă:

– Mămico, mămico, spune-mi, cât e ceasul?

Mama îl liniște. Totul era gata pregătit, trebuia doar să se îmbrace și să ia micul dejun.

În scurt timp, era echipat de plecare, cu pantaloni scurți, verzi și tricou galben. Emil era zvelt, iar ochii lui negri și vioi străluceau de bucurie printre buclele care păreau că nu au astâmpăr.

A ajuns la timp la gară. Mama lui îl ținea strâns de mână.

– Să-mi scrii la fiecare două zile, îl rugă ea. Mi-ai promis că n-ai să te duci prea departe în apă! Totuși, n-o să am liniște. Atâția copii la un loc! Câte nu se pot întâmpla...

– Te rog, zise Emil. Doar mă cunoști. Când promit ceva, mă țin de cuvânt. Dimpotrivă, eu îmi fac griji pentru tine. Ce-ai să faci tot timpul acesta fără mine?

– Am de lucru. Și când o să am timp, o să mă duc la plimbare sau o să-ți scriu câte o scrisoare lungă.

– Mamă, dacă se va întâmpla ceva, să-mi telefonezi și vin imediat!

– Ce să se întâmple? Întrebă mama surprinsă de îngrijorarea lui Emil.

– Nu se poate ști! Dacă vei avea nevoie de mine, o să vin. Și de n-ar fi niciun tren, o să plec pe jos. Doar nu mai sunt copil mic, am unsprezece ani! Nu trebuie să uiți asta. Nu vreau să-mi ascunzi grijile tale și toate celelalte.

– Dar ce-ți ascund? a mai spus mama.

– Nu mă gândesc la ceva anume, zise băiatul. Astă-seară, când o să ajungem la mare, o să-ți scriu imediat o carte poștală.

Mama își scoase portmoneul din buzunar, căută înăuntru, îi puse lui Emil niște bancnote în mână și zise:

– la niște bani de buzunar! Oricând poți avea nevoie. Îți doresc distracție plăcută! Vremea o să fie frumoasă săptămâna viitoare. Cel puțin așa scrie în ziar.

Apoi veni trenul. Când acesta se opri trosnind din încheieturi, băiatul se urcă în compartiment, alături de toți ceilalți copii din grup. Șeful trenului dădu semnalul și locomotiva porni lin din loc.

Emil își scoase cartea de geografie și mai citi o dată, cu de-amănuntul, despre golful de pe coasta Mării Baltice, unde mergea la mare. Se pregătise, parcă ar fi avut de dat un examen. Exactitatea îl caracteriza.

După ce citi de două ori tot ce era în carte, o închise și începu să se uite pe geam, privind ținutul liniștit pe care îl străbătea trenul. Ceea ce citise i se învârtia în cap ca o **duzină** de roți de moară, în vreme ce privea lanurile coapte, munții, arhitectura, minele de cărbuni, ca într-un **caleidoscop**.

La prima stație urma schimbarea trenului. Emil coborî pe partea opusă a peronului și se trezi într-o mare de necunoscuți. În acest timp, bunica și Pony, verișoara lui Emil, care locuiau la Berlin, așteptau cu îngrijorare ca băiatul să coboare din compartiment. Îi promisese mamei lui că vor veni în întâmpinarea băiatului. Trenul se puse în mișcare, dar Emil... era de negăsit! Când peronul se mai goli, îl văzură. Băiatul porni spre ele în goană, târând geamantanul în urma lui.

Bunica dădu energic din cap, dojenindu-l din priviri, iar pălăria ei neagră, legată sub bărbie, îi ajunse pe o ureche. După ce își lăsă geamantanul jos, Emil o sărută pe bunica, apoi pe verișoara Pony, mirându-se de cât de mult a crescut! Revederea a fost scurtă, dar plăcută.

Grupul de copii tocmai se așeză în dreptul ușii trenului care urma să-i ducă la mare. Emil se alătură grupului și, ajutat de bunica sa, urcă în tren. Era un compartiment numai pentru ei, deși era prima zi de vacanță și multă lume pornise la drum. Trenul era plin de copii, găleți, stegulețe, mingi, lopeți, sezlonguri, cornete cu cireșe, baloane, râsete. Vagoanele alergau vesele prin pădurile de cetini.

Gălăgia se revărsa pe geamurile deschise și se împrăștia în câmpia liniștită.

Cetunile se legăneau încet în bătaia vântului de vară și parcă își șopteau una alteia: „A început vacanța mare!”.



VOCABULAR

galeș – dragăstos, cald, duios

guguștiuc – specie de turturea

impacientat – îngrijorat, neliniștit

duzină – grup de douăsprezece obiecte de același fel

caleidoscop – tub în interiorul căruia sunt obiecte colorate și oglinzi în care se formează desene simetrice

EXPLOREAZĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări.

a) Când se petrece întâmplarea?

b) Unde pleacă Emil?

c) Cine îl însoțește pe băiat la gară?

d) Cine îl așteaptă pe Emil în gara din Berlin?

2 Explică folosirea în text a ghilimelelor și a punctelor de suspensie.

3 Scrie simbolurile pe o axă a timpului, în ordinea derulării evenimentelor.

● Băiatul privește peisajul pe fereastră.

■ Emil merge la gară însoțit de mama lui.

👉 Bunica și Pony îl așteaptă pe Emil.

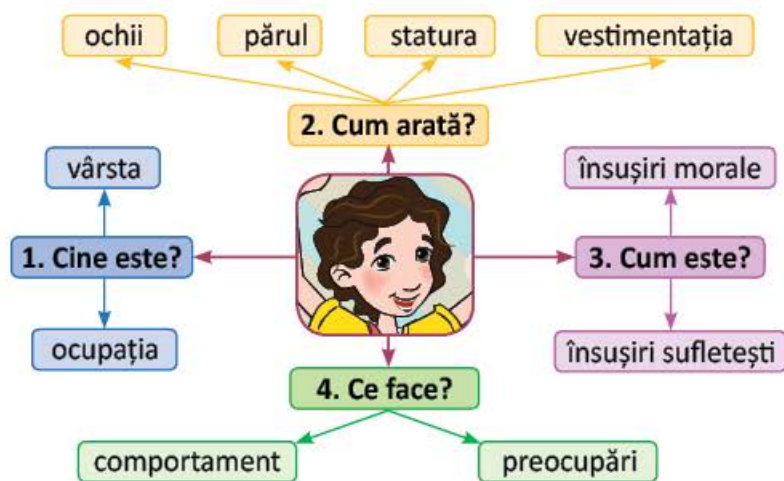
◆ Emil recitește informații din cartea de geografie.

★ Băiatul se dă jos din pat, în grabă.

☑ Emil coboară pe partea opusă a peronului.



- 4 a) **Lucrați în perechi.**
- realizați, oral, portretul lui Emil;
 - folosiți schema alăturată.
- b) Scrie șase enunțuri prin care să redai portretul lui Emil.
- 5 **Lucrați în grup.**
- a) Delimitați textul în fragmente.
- b) Scrieți planul dezvoltat de idei.
- 6 Povestește, în scris, un fragment al textului, la alegere.



APLICĂ!

- 7 a) În text, vacanța este comparată cu „două porții de înghețată asortată cu frișcă”. Scrie care este părerea ta: „E un cuvânt așa de frumos, ca”. Folosește cel puțin trei adjective.
- b) Imaginează-ți că e prima zi de vacanță. Continuă enunțul cu aspecte pe care le vezi tu: „Privesc pe geam și văd că”. Subliniază verbele.
- 8 Te afli în tabără la mare, la Năvodari. Scrie o carte poștală unei persoane cunoscute.



[]		DESTINATAR:	[]
[]		
[]		
[]		
[]		COD	LOCALITATEA

- 9 Vrei să îți anunți prietena/prietenul că accepți invitația de a petrece împreună câteva zile de vacanță.
- a) Scrie un text pe care ai putea să i-l trimiți prin e-mail.
- b) Imaginează-ți o convorbire telefonică și scrie șase replici.
- 10 Completează răspunsurile de mai jos cu ortogramele potrivite.
- a) Pe cine a invitat manualul de limba și literatura română într-o călătorie plină de provocări?
Pe mine **m-a** invitat. Pe tine invitat. Pe el invitat. Pe noi invitat. Pe voi invitat. Pe ele **le-a** invitat. Pe ei invitat.
- b) Cui i-a plăcut călătoria prin această carte?
Mie **mi-a** plăcut. Ție plăcut. Ei plăcut. Nouă plăcut. Vouă plăcut. Lor **le-a** plăcut.

CREEAZĂ!

– Cum ar fi...

- 11 Scrie un text în care să realizezi o comparație între o vacanță de vară petrecută la oraș și una petrecută la sat. Folosește cel puțin patru substantive, patru adjective, patru verbe.



PORTOFOLIU



3 Citește textul scris de Maria, după ce a vizionat un film despre Delta Dunării.

Am fost uimită de numeroasele vietăți pe care le-am observat: specii variate de pești, pelicani, pescăruși, broscuțe, toate locuind printre brațele întortocheate ale apelor străjuite de sălcii cu plete lungi, nuferi albi și galbeni, stuf și papură.

a) Dacă textul ar fi fost scris de Luca, ce s-ar fi schimbat? Rescrie paragraful.

b) Dar dacă textul ar fi fost scris de doi băieți, ce s-ar fi modificat?

4 Urmărește un film despre Delta Dunării, de pe internet sau din alte surse. Formulează răspunsuri la următoarele întrebări: • Ce culori ai observat? • Ce ai simțit în timpul vizionării? • Ce elemente de floră și faună din Delta Dunării ai descoperit în film?

5 **Lucrați în grup.**

a) Prezentați, oral, ceea ce ați notat în timpul vizionării. Corectați împreună eventualele greșeli de exprimare.

b) Ce impresii v-a făcut filmul? Motivați.

c) Revedeți filmul. Notați informațiile de detaliu în tabelul de mai jos.

Unde au fost făcute filmările?	Cine participă?	Ce elemente sunt aduse în prim-plan?	Ce alte aspecte specifice lumii Deltei ai observat?

6 Citește fragmentul de mai jos. Folosește semnele din tabel pentru a identifica informațiile din text.

✓	+	-	?
informații pe care le știai	informații noi	informații din text care contrazic ceea ce știai tu	informații despre care vrei să afli mai mult

Delta Dunării, aflată în mare parte în România (Dobrogea) și parțial în Ucraina, este a doua ca mărime și cea mai bine conservată dintre deltele europene.

Delta Dunării este cel mai tânăr pământ din România, fiind o câmpie în devenire. Ea s-a format prin depunerea aluviunilor aduse de Dunăre într-un golf al Mării Negre.

În acest spațiu de vis, uscatul și apa oferă cadrul natural pentru o floră și o faună unice în Europa. Insulițe numite **grinduri** formează uscatul, care, deși este în extindere, ocupă o mică suprafață din Deltă. Ținutul apelor este format din brațele Dunării, gârle, canale, lacuri sau mlaștini.

Brațele Dunării sunt cele mai importante, întrucât ele alimentează cu apă sistemul de canale, lacuri și mlaștini, dar și porțiunile de uscat, cu aproximativ 60 de milioane de tone de aluviuni pe an.

La vărsarea Brațului Chilia în mare, aceste aluviuni au creat o deltă secundară, numită Delta Chiliei. De altfel, **Brațul Chilia** este primul care se desprinde din Dunăre, fiind cel mai lung și preluând mai mult de jumătate din apele fluviului.

Brațul Sulina găzduiește unicul oraș al Deltei, Sulina. Deși transportă sub 20% din apele fluviului, Brațul Sulina este singurul navigabil de către orice tip de vapor, fiind și cea mai scurtă cale spre mare.

În sud se află **Brațul Sf. Gheorghe**, al doilea ca mărime, cu un curs șerpuitor, ceea ce indică faptul că este cel mai vechi dintre cele trei brațe. Din el se desprind canale ce fac legătura cu Lacul Razim.



Flora și fauna din zonele de lacuri și mlaștini sunt foarte variate: vaste întinderi de stuf, rogoz, nuferi, aproximativ 300 de specii de păsări (pelicani, lebede, cormorani, rațe sălbatice) și multe specii de pești (sturioni, crapi sau știuci).

Uscatul este acoperit de specii vegetale precum: plante agățătoare, frasin, plop, salcie. Animalele de pe uscat – enotul, hidra, nurca, vulpea sau mistrețul – întregesc tabloul mirific al Deltei.

Multă vreme, pescuitul a fost aproape singura activitate economică importantă din Delta Dunării, în ultimul timp însă a luat avânt turismul. (Wikipedia)

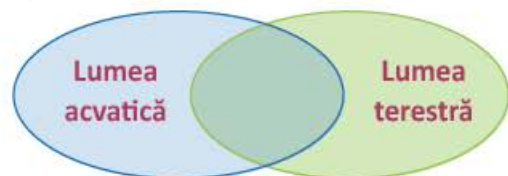
7 Lucrați în grup.

- Discutați despre ceea ce ați notat. Cereți ajutor doamnei sau domnului învățător pentru a clarifica ceea ce nu ați înțeles.
- Scrieți cele mai interesante informații pe care le puteți folosi în realizarea posterului „Călător prin Delta Dunării”.

8 Caută în reviste, în ziare, pe internet o imagine care ilustrează o vietate din Delta Dunării.

- Formulează răspunsuri la următoarele întrebări:
 - Ce este?
 - Cum este? (formă, culoare, dimensiune)
 - Care este cel mai interesant aspect?
- Scrie un text de 7 – 8 enunțuri în care să descrii vietatea respectivă.

9 Lucrați în grup. Realizați o diagramă Venn pentru a evidenția asemănările și deosebirile între lumea acvatică și cea terestră a Deltei, pe baza imaginilor de la pagina 81, a filmului vizionat și a textului lecturat.



10 Lucrați în perechi. Scrieți un text de cel puțin opt enunțuri cu titlul *Protejați fauna Deltei Dunării!*.

- Scrieți textul pe o ciornă. Corectați eventualele greșeli.
- Copiați textul pe o coală de hârtie. Realizați un desen.

11 Lucrați în grup. Discutați despre cum veți organiza informațiile culese până în acest moment. Selectați materialele cele mai reușite. Realizați posterul „Călător prin Delta Dunării”.

- Expuneți lucrarea.
- Prezentați colegilor produsul vostru.
- Evaluați lucrările colegilor. Scrieți aprecieri.
- Discutați despre rezultatele proiectului.

12 a) Caută în dicționar înțelesul cuvântului **solunar**.

- Datele colorate cu galben indică zilele cele mai favorabile pescuitului. Scrie un text din 5 – 7 enunțuri prin care să-i recomanzi unui prieten când să meargă la pescuit.

ȘTIAȚI CĂ...?

Există o legătură între atracția pe care o exercită Soarele și Luna asupra Pământului și hrănirea peștilor. Pe baza acestei legături se realizează un **solunar**, adică se stabilesc zilele cele mai favorabile pescuitului din an. Cuvântul „solunar” este compus din cuvintele latine „sol”, de la Soare și „lunar”, de la Lună.

Solunar iulie 2015						
Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Solunar august 2015						
Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Solunar septembrie 2015						
Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
31	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Evaluare finală

- Citește, cu atenție, textul *Venirea serii* (Legendă din Melanezia).



La începutul timpurilor, exista un loc pe Pământ unde nu era niciodată noapte! De sus, de pe cer, Soarele strălucea fără încetare și viața nu era deloc ușoară...

„Doar nu va dura o veșnicie situația asta!”, mormăia din când în când Cat, deranjat de căldura dogoritoare și de lumina orbitoare care stăpâneau ținutul. „Trebuie să existe o soluție!”

Și, de fiecare dată, cei unsprezece frați ai lui înălțau din umeri. Ei aveau toți același nume, Tagaro, și aceeași mișcare din umăr.

– Tare rău mai e făcută și lumea asta! repeta Tagaro cel dintâi. Soarele ne arde pielea fără milă tot anul.

– Ar fi bine să se ascundă și el din când în când, măcar atunci am avea parte și noi de umbră și răcoare, se plângea Tagaro al doilea.

– Și am putea, în sfârșit, să ne odihnim ochii, ofta Tagaro al treilea. Așa suntem mereu cu ochii oboșiți și orbiti de lumina Soarelui.

– Da, chiar am putea să ne odihnim, ce să

mai lungim vorba, visa cu ochii deschiși Tagaro al patrulea. Ar fi tare bine, după atâția ani în care ne-am prăjit la Soare...

– Of, mingea asta de foc, o să sfârșească prin a ne înnebuni pe toți! continuă Tagaro cel dintâi.

În timp ce frații lui se plângeau de starea lor, Cat, care atinsese culmea răbdării, s-a hotărât să treacă la acțiune.

S-a interesat și a aflat că Noaptea locuia cu tatăl ei în Vava, pe partea Insulelor Torres. Ei bine, s-a hotărât să meargă acolo și să încerce să convingă Noaptea să se întindă până la ei!

– Cine vrea să vină cu mine? întrebă Cat.

Toți frații Tagaro au lăsat capul în pământ, parcă erau unul singur. Era o călătorie periculoasă și chiar dacă ar fi ajuns la capătul călătoriei, oare cum i-ar primi Noaptea, așa străini cum erau? Nimeni nu o văzuse vreodată, dar umblau tot felul de zvonuri pe seama ei...

– Cred că singura soluție este să merg la fața locului să văd ce pot să fac. Nu vi se pare și vouă că așa ar trebui?

Totuși, ceilalți frați Tagaro nu erau de aceeași părere cu el.

– Se spune că tatăl Noptii este Nimicul...

– Se spune că Noaptea este un spirit foarte rău...

– Se spune că nicio ființă nu îi rezistă...

– Se spune că însuși Soarele se teme de ea...

– Tocmai pentru motivele acestea, trebuie să o avem de partea noastră, se încapățână Cat.

Și acestea fiind spuse, Cat s-a suit în **luntre** fără frații lui, dar cu doi tovarăși: un purcel, care să îi servească drept monedă de schimb și păianjenul Marava, **fidelul** lui prieten, care ținea loc de pilot. Cat plecă așadar sub un soare arzător. Ajutat de Marava, ajunse în Insulele Torres, la capătul cerului.

Se făcu întuneric și Cat înțelese că a găsit ce căuta. Cu îndrăzneală, continuă să înainteze cu barca lui în întuneric.

Totul se întâmplă așa cum spera Cat. Iong, tatăl Noptii, nu era Nimicul, ci un bătrân singuratic care l-a primit cu brațele deschise. Era chiar bucuros să aibă vești din partea luminată a pământului. Iong i-a mulțumit pentru purcelul adus și l-a întrebat ce dorea în schimb. Cat i-a răspuns atunci direct:

– Aș vrea ca fiica ta să vină cu mine ca să aducă umbră în țara mea.

– Te rog să mă crezi că nu sunt foarte bucuros să mă părească. Dar este adevărat că Noaptea poate să fie și în altă parte și să rămână totuși și aici. Umbra ei poate să acopere tot Pământul! A sosit clipa ca ea să cucerească întregul Pământ, reluă Iong. Dacă e și dorința Noptii...

– Voi veni cu tine, Cat, rosti o voce care apăru de nicăieri. De ceva timp visez la noi orizonturi. Dar va trebui să te învăț trei lucruri...

Atunci Cat a simțit o mână rece care i-a atins fața. A închis ochii. Atunci Noaptea l-a învățat să doarmă. Apoi l-a învățat să se trezească. Și, pe urmă, l-a învățat ce era cel mai important, și anume, să aducă ziua în fiecare dimineață.

De cum s-a întors acasă, Cat a pregătit paturi pentru frații lui. Le-a spus să se întindă și să nu se sperie dacă vor fi înconjurați brusc de întuneric. Apoi a făcut un semn Noptii și totul s-a cufundat în întuneric. Și odată cu întunericul, a venit și o răcoare plăcută. Cei unsprezece frați Tagaro au închis ochii arși de atâta Soare și au cedat în fața somnului.

Când a hotărât că au dormit suficient, Cat a luat un cuțit din piatra vulcanică roșie și s-a îndreptat spre Est. Cu vârful cuțitului, a făcut o gaură în **faldurile** Noptii. Imediat, o rază de soare a pătruns și un cocoș a început să cânte. Zorile se arătau și era atât de frumos, încât Cat a mărit deschizătura prin care pătrundea Soarele.

Cu cât decupa mai mult **mantaua** Noptii, cu atât pătrundea mai multă lumină. Și, pentru că lumina era din nou puternică, frații lui Cat s-au trezit. Păsările cântau deasupra lor, salutând prima dimineață din lume.

Cat râdea. Mulțumită lui, noaptea binefăcătoare va reveni să îi acopere pe oameni cu mantaua ei răcoroasă și odihnitoare, iar diminețile vor aduce cu ele noi experiențe de viață.



VOCABULAR

luntre – barcă, de obicei cu vâsle
fidel – devotat, credincios

falduri – cute formate de o pânză care atârnă
manta – haină, mantie; (aici) întinderea nopții

1 Răspunde la întrebări:

- a) Care este personajul care apare cel mai des în text?

Scriveți varianta corectă de răspuns.

- long
- Noaptea
- Marava
- Cat

- b) Ce neplăceri le provoca fraților Tagaro faptul că Soarele strălucea fără încetare?

Completează enunțul cu informații din text.

Frații Tagaro se plâneau că Soarele, că nu au parte de, că sunt mereu cu, că nu pot să

- c) De ce nu s-au încumetat frații lui Cat să îl însoțească pe acesta în călătorie? Scrie două motive.

2 a) Care este evenimentul care declanșează întreaga întâmplare?

Scriveți varianta corectă de răspuns.

- Soarele strălucea fără încetare.
- Frații Tagaro se plâneau de neplăcerile create de Soare.
- Cat atinsese culmea răbdării.
- Frații Tagaro nu au vrut să îl însoțească pe Cat.



- b) Stabilește ordinea derulării evenimentelor, din momentul în care Cat s-a hotărât să treacă la acțiune. Scrie pe o axă a timpului simbolurile din dreptul enunțurilor de mai jos.

● Cat este întâmpinat de long cu brațele deschise.

★ Cat pleacă la drum fără frații săi.

■ Cat le propune fraților lui să mergă cu el.

▣ Cat aduce Noaptea în ținutul său.

▩ Frații Tagaro refuză să plece împreună cu Cat.

✦ Cat ajunge în insulele Torres.

◆ Noaptea îl învață pe Cat trei lucruri importante.

⊙ long acceptă ca fiica sa să plece.



- c) Ce fel de final are textul? Motivează în scris.

3 a) Ce însușire morală a Noptii este evidențiată de cuvintele „visez la noi orizonturi”?

Scriveți varianta corectă de răspuns.

- visătoare
- încrezătoare
- dornică de cunoaștere
- ambițioasă



- b) Ai aflat că „de cum s-a întors acasă, Cat a pregătit paturi pentru frații lui pentru ca ei să doarmă”. Ce trăsături morale ale lui Cat ilustrează acest fapt? Completează enunțurile.

În primul rând, Cat dovedește că este În al doilea rând, Nu în ultimul rând,

- c) Frații Tagaro se temeau de Noapte, deoarece se auzise că „este un spirit foarte rău”, că „nicio ființă nu îi rezistă” și că „însuși Soarele se teme de ea”. Precizează o faptă prin care Noaptea dovedește că nu este înfricoșătoare. Scrie însușirea ilustrată de fapta respectivă.

FAPTA	ÎNSUȘIREA



- 4 Exprimă-ți părerea, pe baza informațiilor din text.
- ❑ a) Cu cine vrei să te asemeni? *Scrive două motive.*
 - ❑ b) Crezi că frații ar putea învăța o lecție în urma întâmplărilor petrecute? DA sau NU? Explică în 4 – 5 rânduri alegerea făcută, folosind cel puțin două argumente din text.
 - ❑ c) Ce titlu ai da tu acestui text?

- 5 Observă, în text, utilizarea semnelor de punctuație evidențiate mai jos, apoi rezolvă sarcinile date.

- ❑ a) Scrie varianta corectă de răspuns.

În propoziția „La începutul timpurilor... nu era niciodată noaptea!” s-au folosit **punctele de suspensie** pentru a reda în scris:

- mirarea
- o constatare
- cuvintele unui personaj
- o pauză mare în cursul vorbirii

- ❑ b) Completează enunțul dat.

În al doilea alineat al textului, s-au folosit **ghilimelele** pentru a reda

- ❑ c) Scrie un enunț în care să folosești ghilimelele cu un alt scop decât cel din text.

- 6 ❑ a) Caută, în text, și completează cu câte o parte de vorbire fiecare coloană a unui tabel asemănător celui de mai jos.

SUBSTANTIV		ADJECTIV (gen)			VERB (timp)	
comun	propriu	feminin	masculin	neutru	trecut	viitor
....

- ❑ b) Precizează ce parte de vorbire este cuvântul subliniat în propoziția: „Diminețile vor aduce cu ele noi experiențe de viață.”

- ❑ c) Alcătuieste o propoziție în care cuvântul *noi* să fie o altă parte de vorbire decât cea identificată la punctul b).



- 7 Imaginează-ți că e dimineața primei zile din vacanța de vară.

Creează un text cu titlul *Dimineața care aduce vacanța*. Respectă următoarele cerințe:

- ❑ să fii unul dintre personaje;
- ❑ să scrii cel puțin zece enunțuri;
- ❑ să respecti părțile textului: introducerea, cuprinsul și încheierea.

CUM TE POTI APRECIA

	1	2	3	4	5	6	7
Suficient	❑	❑	❑	❑	❑	❑	❑
Bine	❑❑	❑❑	❑❑	❑❑	❑❑	❑❑	❑❑
Foarte bine	❑❑❑	❑❑❑	❑❑❑	❑❑❑	❑❑❑	❑❑❑	❑❑❑

Descoperă ce poți citi în vacanță!

Alexandrescu, Grigore – *Fabule*
Arghezi, Tudor – *Cartea cu jucării*
Blandiana, Ana – *Întâmplări din grădina mea*
Chimet, Iordan – *Cele douăsprezece luni ale visului (Antologia inocenței)*
Coșbuc, George – *Poezii*
Creangă, Ion – *Amintiri din copilărie*
Eminescu, Mihai – *Poezii*
Gârleanu, Emil – *Din lumea celor care nu cuvântă*
Kerim, Silvia – *Povestiri despre prietenii mei*
Naum, Gellu – *Cartea cu Apolodor*
Oprescu, Adrian – *Tomi. O poveste*
Petrescu, Cezar – *Fram, ursul polar*
Popescu, Adina – *Miriapodul hoinar și alte povești*
Sadoveanu, Mihail – *Povestiri pentru copii*
Sântimbreanu, Mircea – *Recreația mare*
Sorescu, Marin – *Unde fugim de-acasă?*
Tudoran, Radu – *Toate pânzele sus!*
Topârceanu, George – *Poezii*
Ce poți face cu două cuvinte – juniorii (antologii)

Dahl, Roald – *Matilda*
– *Urișul cel prietenos*
– *Vrăjitoarele*
– *Fantasticul domn Vulpe*
Elwin Harris, Gemma – *Întrebări mari de la cei mici la care răspund niște oameni foarte importanți*
Ende, Michael – *Punci cu porunci*
– *Jim Năsturel și Lukas, mecanicul de locomotivă*
Funke, Cornelia – *Când Moș Crăciun cade din cer, Devoratorul de cărți*
Hawking, Stephen – *George și cheia secretă a Universului*
– *George în căutare de comori prin Cosmos*
– *George și Big Bangul*
Kastner, Erich – *Emil și detectivii, Emil și cei trei gemeni*
Maar, Paul – *Sâmbăta, când vine Sambo*
Nosov, Nikolai – *Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi*



semestrul al II-lea

Limba și literatura română

978-606-8681-63-4

978-606-8681-62-7



5 948492 310649

www.intuitext.ro